

**گزارش نظارت بر اجرای احکام قانونی
مجوزهای کسب و کار
۱. ارزیابی عملکرد هیئت مقررات زدایی و
تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار**

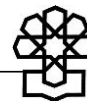
معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

کد موضوعی: ۲۲۰
شماره مسلسل: ۱۷۳۹۹
بهمن‌ماه ۱۳۹۹

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۳	مقدمه
۴	۱. احکام قانونی ناظر بر وظایف هیئت مقررات‌زدایی
۱۲	۲. عملکرد هیئت مقررات‌زدایی
۱۶	۳. تحلیل و ارزیابی عملکرد هیئت مقررات‌زدایی
۱۶	۳-۱. محتوای مصوبات هیئت مقررات‌زدایی
۱۶	۳-۱-۱. مصوبات ناظر بر تعداد مجوزها
۱۸	۳-۱-۲. مصوبات ناظر بر ایجاد تعامل و هماهنگی بین دستگاه‌ها
۱۹	۳-۱-۳. مصوبات ناظر بر اصلاح رویه‌ها
۱۹	۳-۱-۴. مصوبات ناظر بر الزام دستگاه‌ها به تدوین و اصلاح مقررات
۲۱	۳-۱-۵. مصوبات ناظر بر لغو مقررات
۲۲	۳-۲. هیئت مقررات‌زدایی به‌مثابه نهاد هماهنگ‌کننده دستگاه‌های دولتی
۲۲	۳-۲-۱. آسیب‌های ناشی از نبود نهاد ستادی و هماهنگ‌کننده در دولت
۲۵	۳-۲-۲. نمونه‌هایی از تلاش هیئت مقررات‌زدایی برای ایجاد هماهنگی در دستگاه‌ها
۳۰	۴. ارزیابی لازم‌الاجرای و اثربخشی مصوبات هیئت مقررات‌زدایی
۳۳	۵. تحولات امیدبخش با تشکیل کارگروه رفع موانع جهش تولید
۳۴	۵-۱. برنامه بنیادی تفکیک مجوزها به سه طبقه
۳۵	۵-۲. تصویب‌نامه مهم هیئت وزیران در خصوص مجوزها
۳۶	۵-۳. نقش مغفول‌مانده شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی
۳۸	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۴۰	پیوست ۱
۵۱	پیوست ۲
۶۰	پیوست ۳
۶۲	منابع و مآخذ

گزارش نظارت بر اجرای احکام قانونی مجوزهای کسب و کار

۱. ارزیابی عملکرد هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار

چکیده

گزارش حاضر، به ارزیابی عملکرد «هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» با توجه به مصوبات آن در طول فعالیت این هیئت از بهمن‌ماه ۱۳۹۴ تا پایان شهریورماه ۱۳۹۹ پرداخته است. طبق بخشی از تبصره «۳» ماده (۷) «قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی»، مصوبات هیئت مقررات‌زدایی «در مورد بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها پس از تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی و در مورد تصویب‌نامه‌های هیئت وزیران پس از تأیید هیئت وزیران برای کلیه مراجع صدور مجوزهای کسب و کار و کلیه دستگاه‌ها و نهادها که در صدور مجوزهای کسب و کار نقش دارند لازم‌الاجرا می‌باشد». در این خصوص، مصوبات هیئت مقررات‌زدایی را می‌توان به این شرح تفکیک کرد: ۱. مصوبات ناظر بر تعداد مجوزها، ۲. مصوبات ناظر بر ایجاد تعامل و هماهنگی بین دستگاه‌ها، ۳. مصوبات ناظر بر اصلاح رویه‌ها، ۴. مصوبات ناظر بر الزام دستگاه‌ها به تدوین و اصلاح مقررات و ۵. مصوبات ناظر بر لغو مقررات. به‌طور کلی، در طول دوره فعالیت هیئت در بازه مورد بررسی، ۴۱ نشست برگزار شده است. دستاورد قطعی هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در حوزه مقررات، از ابتدای فعالیت در بهمن‌ماه ۱۳۹۴ تا پایان شهریورماه ۱۳۹۹، تصویب یک مقرر، ارائه پیشنهاد برای اصلاح یک آیین‌نامه اجرایی، لغو چهار بخشنامه و لغو یک دستورالعمل بوده است. بدین ترتیب، هیئت مقررات‌زدایی براساس مفاد ماده (۷)، به حوزه قوانین هیچ ورودی نداشته و صرفاً در سطح مقررات (مصوبات قوه مجریه)، اصلاحاتی را پیشنهاد کرده است.

هیئت مقررات‌زدایی، طبق ماده (۷) قانون مذکور، موظف است «حداکثر تا مدت سه ماه پس از ابلاغ قانون مربوط، شرایط و مراحل صدور مجوزهای کسب و کار در مقررات، بخشنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و مانند اینها را به‌نحوی تسهیل و تسریع نماید و هزینه‌های آن را به‌نحوی تقلیل دهد که صدور مجوز کسب و کار در کشور با حداقل هزینه و مراحل آن ترجیحاً به صورت آنی و غیرحضور و راه‌اندازی آن کسب و کار در کمترین زمان ممکن صورت پذیرد». هیئت مقررات‌زدایی تاکنون موفق به انجام کامل این تکلیف خطیر و بسیار مهم نشده است.

درواقع، آنچه قانونگذار برای انجام آن بازه زمانی سه‌ماهه در نظر گرفته است، نیازمند الزامات و اقداماتی از سوی همه نهادهای حکومتی و خصوصی است. مهم‌ترین لازمه برای تحقق اراده قانونگذار در مورد پیش‌گفته، همکاری و هماهنگی دستگاه‌های صادرکننده مجوز است که همچنان با موانع جدی مواجه است. مهم‌تر اینکه برخلاف نص حکم مذکور که هیئت مقررات‌زدایی را به تسهیل و تسریع «شرایط و مراحل صدور مجوزهای کسب‌وکار در مقررات» مکلف کرده است، در محیط واقعی و براساس بسیاری از قوانین و مقررات در رویه‌های جاری، انجام این تکلیف، برعهده و همچنین در صلاحیت و توان دستگاه‌های تخصصی است.

طبق قانون، دستاوردهای هیئت مقررات‌زدایی باید در «پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار» منعکس شود و برای همگان قابل دسترس و قابل استفاده باشد. به‌رغم اصلاح و تکمیل فهرست مراجع اصلی صدور مجوزها (و طبعاً مراجع تابعه صدور مجوزها) همچنان ایرادات و نواقص جدی در پایگاه مذکور وجود دارد (ارزیابی پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار از حیث جامع بودن و اثربخشی در محیط کسب‌وکار، موضوع گزارش مستقلی است که در دست تهیه است).

بدین ترتیب، هیئت مقررات‌زدایی، به‌رغم برداشتن گام‌هایی ضروری برای ساماندهی، تسهیل و تسریع صدور مجوزها، فرایندهای لازم را با کندی بسیار به پیش می‌برد. در مجموع می‌توان گفت عملکرد هیئت مقررات‌زدایی به اندازه کافی در اجرای مفاد ماده (۷)، مؤثر و اثربخش نبوده است. در گزارش حاضر، دلایل و شواهدی برای تأیید این ادعا ذکر شده که آنچه هیئت مقررات‌زدایی در پی انجام آن است، درواقع کارکردی است که باید توسط نهادها و مقامات عالی قوه مجریه، از جمله معاون اول رئیس‌جمهور، نماینده ویژه رئیس‌جمهور یا هیئت وزیران صورت گیرد؛ چراکه مرجع صدور آیین‌نامه، بخشنامه، دستورالعمل و...، مقام یا مقامات اداری مربوط هستند و هیئت مقررات‌زدایی چاره‌ای جز مکلف کردن دستگاه‌ها به تدوین یا اصلاح مقررات ندارد. اما سؤال مهم این است که آیا مصوبه هیئت مقررات‌زدایی مبنی بر موظف کردن وزارتخانه یا سازمانی نسبت به تدوین یا اصلاح مقررات، تاکنون اجرا شده است و پیش از آن، آیا اساساً از قابلیت اجرا برخوردار است؟ به‌نظر می‌رسد برای آنکه دستگاه یا دستگاه‌های اجرایی مربوط، به اصلاح نظام مجوزها و تسهیل صدور آنها در حوزه خاص خود اقدام کنند، مؤثرترین ضمانت اجرا، اعمال الزامات سلسله‌مراتب و پاسخگویی اداری در قوه مجریه است. رئیس‌جمهور و معاون اول وی، از ظرفیت اعمال این نظارت بر هر یک از وزرا از طریق مصوبات خود، به‌ویژه مصوبات هیئت وزیران، برخوردارند.

مهم‌ترین و احتمالاً مؤثرترین اتفاق در حوزه مقررات‌گذاری درخصوص مجوزها، اخیراً با مصوبه هیئت وزیران رقم خورد. پس از تشکیل «کارگروه رفع موانع جهش تولید» به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور، با ترکیبی فراقوه‌ای، مصوباتی درخصوص ساماندهی مجوزها مصوب شد و کمتر از یک ماه، بخش‌هایی از

مصوبه که به قوه مجریه مربوط بود، در هیئت وزیران (مورخ ۱۳۹۹/۷/۲۷) به تصویب رسید. آنچه در مصوبه مذکور آمده، احکامی شبیه به احکامی است که پیش تر توسط هیئت مقررات‌زدایی به تصویب می‌رسید. گرچه این امر با تأخیر بسیار (حدود یک دهه) انجام شد، اما می‌توان امیدوار بود اجرای این تصویب‌نامه - و تصویب‌نامه‌های بعدی - با پشتوانه تصویب توسط هیئت وزیران، توسط همه دستگاه‌ها به نحوی اثربخش صورت گیرد و به ساماندهی نظام مجوزهای کسب‌وکار کشور و حل معضلاتی از قبیل زمان‌بر بودن، غیرشفاف بودن و دست‌وپاگیر بودن مراحل و مدارک متعدد برای صدور مجوزها، بینجامد.

مقدمه

در اظهارنظرها و سخنان مکرر این روزها درباره وضعیت اقتصادی کشور و محیط کسب‌وکار، یکی از مشترکات اصلی، طرح مسئله مجوزها و ضرورت حذف موانع دست‌وپاگیر صدور مجوزها برای فعالان اقتصادی است. برای نمونه، در یکی از آخرین اظهارنظرها در این خصوص توسط مقامات دولتی، معاون اول رئیس‌جمهور چنین اظهار کرده است: «تجربه دوران کرونا نشان داد که بسیاری از مقررات زائد است و زمانی که مسئولین کشور تصمیم می‌گیرند که در شرایط کرونایی کاری بدون مراجعه حضوری مردم انجام شود، بسیاری از مقررات دست‌وپاگیر حذف می‌شود که نمونه آن را می‌توان در ارائه تسهیلات قرض‌الحسنه بانکی به ۲۰ میلیون خانوار مشاهده کرد که بدون حتی یک بار مراجعه به بانک این تسهیلات به مردم پرداخت شد». وی همچنین تأکید کرد که وزارت جهاد کشاورزی «باید در حذف مقررات دست‌وپاگیر پیشگام شود».^۱ نمونه دیگر، اظهارات معاون مرکز ملی مطالعات پایش و بهبود محیط کسب‌وکار است، به این شرح: «فرایندهای تجاری ایران متأثر از ۴۵ قانون، ۱۵ کنوانسیون، ۲۷ سازمان همجوار، ۱۶ رویه بازرگانی، ۲۳ نوع عوارض، ۲۲ سازمان مجوزدهنده و ۶۵ معافیت است. وضعیت مقررات‌گذاری در کشور مشکلات بسیاری برای حوزه تجارت ایجاد کرده چنانکه برای مثال در سال گذشته، به‌طور متوسط هر روز دو بخشنامه از سوی گمرک صادر شده است».^۲

با وجود توجه سیاستمداران و قانونگذاران به این مسئله در طول یک دهه گذشته، تغییری ملموس و محسوس در شیوه مجوزدهی در کشور ایجاد نشده و یا دست‌کم ادراک و احساس فعالان اقتصادی، حاکی از عدم هرگونه گشایشی در فرایند پیچیده و زمان‌بر صدور مجوزهاست. عدم شفافیت، کندگی و پیچیده بودن فرایند صدور مجوزها در دو مرحله قابل بررسی است: نخست، در مرحله شروع کسب‌وکار و دوم، در مرحله انجام و اداره هر کسب‌وکار. مرحله نخست، برای شهروندانی مشکل‌آفرین است که به دستگاه‌های مربوطه برای دریافت مجوزهای آغاز کسب‌وکار مراجعه می‌کنند؛ اما مرحله دوم، برای فعالان اقتصادی بالفعل معضل ایجاد می‌کند. به همین دلیل است

۱. خبرگزاری مهر، «تجربه دوران کرونا نشان داد بسیاری از مقررات زائد هستند»، ۱۳۹۹/۴/۲، قابل مشاهده در آدرس اینترنتی زیر: <https://www.mehrnews.com/news/4956947>

۲. دنیای اقتصاد (روزنامه)، «صدور روزانه دو بخشنامه گمرکی»، ۱۳۹۹/۸/۲۷.

که در نظرسنجی‌ها و پیمایش‌های انجام‌شده توسط بخش خصوصی، گلايه کسب‌وکارها بیشتر از مجوزهای لازم در روند فعالیت اقتصادی است، نه مجوزهای ضروری برای شروع کسب‌وکار. موانع کسب‌وکارها در اخذ مجوزهای لازم در حین فعالیت، در قالب قوانین، مقررات و رویه‌های دست‌وپاگیر و مخمل مطرح می‌شوند.

گزارش حاضر، در ادامه گزارش‌های نظارتی مرکز پژوهش‌های مجلس در خصوص عملکرد نهادهای متولی ساماندهی و تسهیل صدور مجوزها، به تحلیل عملکرد «هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار» به‌عنوان نهاد متولی موضوع مورد بحث می‌پردازد و چالش‌های پیش‌روی هیئت مذکور را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد.

نوشتار پیش رو، از ۶ بخش تشکیل شده است. در بخش نخست، احکام قانونی ناظر بر وظایف هیئت مقررات‌زدایی احصا شده‌اند. ضرورت این امر، به پراکندگی احکام قانونی مربوط (ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی) به دلیل دو مرتبه اصلاحات کلی است. در بخش دوم، گزارش مختصری از عملکرد هیئت مقررات‌زدایی با استناد به گزارش مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار (به‌عنوان دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی و وابسته به معاونت اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی، ارائه شده است. تحلیل و ارزیابی عملکرد هیئت مقررات‌زدایی، در بخش سوم گزارش حاضر صورت گرفته است؛ به این ترتیب که ابتدا محتوای مصوبات هیئت مقررات‌زدایی در قالب تقسیم به پنج نوع، ذکر شده است. سپس، عملکرد هیئت مقررات‌زدایی به‌مثابه نهاد هماهنگ‌کننده دستگاه‌های دولتی، با استناد به برخی از مصوبات آن، مورد نقد و بررسی قرار گرفته است. بخش چهارم، به ارزیابی لازم‌الاجرائی و اثربخشی مصوبات هیئت مقررات‌زدایی اختصاص داده شده است. موضوع بخش پنجم نیز تحولاتی است که اخیراً با تشکیل «کارگروه رفع موانع جهش تولید»، به تصویب مصوبه قابل توجه و امیدبخش توسط هیئت وزیران منجر شده و در پایان، جمع‌بندی مباحث ارائه شده است.

شایان ذکر است ارزیابی پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار از حیث جامع بودن و اثربخشی در محیط کسب‌وکار، موضوع گزارش مستقلاً است که در مرکز پژوهش‌های مجلس در دست تهیه است. تمرکز گزارش حاضر، بر ارزیابی مصوبات هیئت مقررات‌زدایی است.

۱. احکام قانونی ناظر بر وظایف هیئت مقررات‌زدایی

از آنجا که ماده (۷) «قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی» (مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸) براساس دو قانون (در تیرماه ۱۳۹۳ و اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۴) به‌طور کلی اصلاح شده، ضروری است احکام معتبر قانونی پیش از ارزیابی عملکرد ماده مذکور تدوین و تنقیح شوند. متن منقح و معتبر ماده (۷)، در کادر ۱ درج شده است:

کادر ۱. متن منقح ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی

ماده (۷) ۱- به منظور تسهیل سرمایه‌گذاری در ایران، مراجع صدور مجوزهای کسب‌وکار موظفند شرایط و فرایند صدور یا تمدید مجوزهای کسب‌وکار را به نحوی ساده کنند که هر متقاضی مجوز کسب‌وکار در صورت ارائه مدارک مصرح در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار، بتواند در حداقل زمان ممکن، مجوز مورد نظر خود را دریافت کند. سقف زمانی برای صدور مجوز در هر کسب‌وکار، توسط «هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار» تعیین و در پایگاه اطلاع‌رسانی مذکور اعلام می‌شود.

تبصره «۱» - در صورتی که هریک از مراجع صادرکننده مجوز کسب‌وکار از ارائه مجوز در ظرف زمانی تعیین شده در پایگاه اطلاع‌رسانی یاد شده امتناع کند، متقاضی مجوز می‌تواند علاوه بر ارائه شکایت حضوری یا الکترونیک به مرکز ملی رقابت، کتباً از بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندار مربوط، تسریع در صدور مجوز مورد نیاز خود را درخواست کند. در این موارد، بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندار مربوط موظف است ظرف حداکثر هفت روز کاری از تاریخ ثبت درخواست، با دعوت از متقاضی صدور مجوز و مراجع صادرکننده مجوز، موضوع را بررسی و در چارچوب قوانین، زمینه صدور فوری مجوز مورد درخواست را فراهم کند. بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندار مربوط موظف است اشخاصی که در صدور مجوز کسب‌وکار اخلاف یا اهمال کرده‌اند را به هیئت تخلفات اداری معرفی کند. این اشخاص چنانچه هیئت مذکور تخلفشان را تأیید کند، به مجازات‌های مقرر در بندهای «د» به بعد ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ محکوم می‌شوند.

تبصره «۲» - هریک از مراجع صادرکننده مجوز کسب‌وکار موظفند درخواست متقاضیان مجوز کسب‌وکار را مطابق شرایط مصرح در پایگاه اطلاع‌رسانی مذکور دریافت و بررسی کنند. صادرکنندگان مجوز کسب‌وکار اجازه ندارند به دلیل «اشباع بودن بازار»، از پذیرش تقاضا یا صدور مجوز کسب‌وکار امتناع کنند. امتناع از پذیرش مدارک و درخواست مجوز و تأخیر بیش از ظرف زمانی تعیین شده در پایگاه اطلاع‌رسانی مذکور در صدور مجوز برای متقاضیانی که مدارک معتبر مصرح در پایگاه اطلاع‌رسانی یاد شده را ارائه داده‌اند، مصداق «اخلال در رقابت» موضوع ماده (۴۵) این قانون است و شورای رقابت موظف است به شکایت ذی‌نفع رسیدگی و بالاترین مقام مسئول دستگاه مربوطه را به مجازات تعیین شده در بند «۱۲» ماده (۶۱) این قانون محکوم کند.

تبصره «۳» ۲- کلیه مراجعی که مجوز کسب‌وکار صادر می‌کنند موظفند نوع، شرایط و فرایند صدور، تمدید و لغو مجوزهایی را که صادر می‌کنند به همراه مبانی قانونی مربوطه ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ این قانون، تهیه و به «هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار»، مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی به صورت الکترونیکی و پس از تأیید نماینده تام‌الاختیار یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی ارسال کنند. این هیئت هر ماه حداقل یک بار به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی و با حضور دادستان کل کشور، رئیس سازمان بازرسی کل کشور، رئیس دیوان محاسبات کشور یا نمایندگان تام‌الاختیار آنان، دو نماینده مجلس شورای اسلامی، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، رئیس اتاق تعاون مرکزی ایران، رئیس اتاق اصناف ایران و حسب مورد نماینده دستگاه اجرایی ذی‌ربط موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور و دارندگان ردیف و عنوان در قانون بودجه سنواتی مربوط، تشکیل می‌شود. این هیئت موظف است حداکثر تا مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، شرایط و مراحل صدور مجوزهای کسب‌وکار در مقررات، بخشنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و مانند اینها را به نحوی تسهیل و تسریع نماید و هزینه‌های آن را به نحوی تقلیل دهد که صدور مجوز کسب‌وکار در کشور با حداقل هزینه و مراحل آن ترجیحاً به صورت آنی و غیرحضور و راه‌اندازی آن کسب‌وکار در کمترین

۱. به موجب ماده (۳) «قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی»، ماده (۷) قانون مذکور به شرح فوق اصلاح شده است.

۲. این تبصره به موجب ماده (۵۷) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» (مصوب ۱۳۹۴/۲/۱)، اصلاح شد.

زمان ممکن صورت پذیرد. مصوبات هیئت مذکور در مورد بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها پس از تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی و در مورد تصویب‌نامه‌های هیئت وزیران پس از تأیید هیئت وزیران برای کلیه مراجع صدور مجوزهای کسب‌وکار و کلیه دستگاه‌ها و نهادها که در صدور مجوزهای کسب‌وکار نقش دارند لازم‌الاجرا می‌باشد.

فعالیت این هیئت پس از انجام تکالیف مذکور نیز استمرار یافته و در صورتی که تحقق این اهداف به اصلاح قوانین نیاز داشته باشد، هیئت مذکور موظف است پیشنهادهای لازم را برای اصلاح قوانین تهیه و به مراجع مربوطه ارائه کند.

تبصره «۴» - «هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار» موضوع تبصره «۳» این ماده، موظف است ظرف مدت حداکثر سه ماه پس از ابلاغ این قانون شرایط صدور مجوزهای کسب‌وکار را به تفکیک هر کسب‌وکار در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار منتشر کند.

پس از راه‌اندازی «پایگاه اطلاع‌رسانی مذکور»، تغییر در شرایط صدور یا تمدید مجوزهای کسب‌وکار چنانچه در جهت تسهیل صدور و تمدید مجوزها باشد، بلافاصله به دستور رئیس هیئت در پایگاه اطلاع‌رسانی یاد شده اعمال می‌شود و چنانچه تغییر، شامل افزایش مراحل یا مدارک مورد نیاز و به هر نحو، مشکل کردن صدور یا تمدید باشد، شرایط جدید باید از ۶ ماه قبل از اجرا، در این پایگاه اعلام شود.

مراجع صادرکننده مجوز کسب‌وکار حق ندارند حتی با توافق متقاضی مجوز، هیچ شرط یا مدرکی یا هزینه‌ای بیش از آنچه در پایگاه اطلاع‌رسانی مربوطه تصریح شده، از متقاضی دریافت مجوز کسب‌وکار مطالبه کنند. تخلف از حکم این تبصره مشمول مجازات موضوع ماده (۶۰۰) قانون مجازات اسلامی (کتاب پنجم: تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده، مصوب ۱۳۷۵/۳/۲) است.

تبصره «۵»^۱ - از تاریخ تصویب این قانون، وظایف و اختیارات «کارگروه موضوع ماده (۶۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۱۵» به «هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار» موضوع قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی مصوب ۱۳۹۳/۴/۱ منتقل می‌شود و ماده (۶۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران لغو می‌شود.

تبصره «۶» - در مورد آن دسته از فعالیتهای اقتصادی که نیازمند اخذ مجوز از دستگاه‌های متعدد می‌باشند، دستگاه اصلی موضوع فعالیت، وظیفه مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ و تکمیل و صدور مجوز را برعهده خواهد داشت و از طریق ایجاد پنجره واحد به‌صورت حقیقی یا در فضای مجازی با مشارکت سایر دستگاه‌های مرتبط به‌گونه‌ای اقدام می‌نماید که ضمن رعایت اصل هم‌زمانی صدور مجوزها، سقف زمانی مورد نظر برای صدور مجوز از زمان پیش‌بینی شده توسط هیئت «مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار» تجاوز ننماید.

در ایجاد فرایند پنجره واحد، دستگاه‌های فرعی صدور مجوز موظفند نسبت به ارائه خدمات از طریق استقرار نماینده تام‌الاختیار در محل پنجره‌های واحد و یا در فضای مجازی اقدام و همکاری لازم را به‌عمل آورند. دستورالعمل‌های مربوطه شامل رویه‌ها و ضوابط و نحوه برخورد با متخلفان (براساس قوانین و مقررات)، که به تأیید هیئت وزیران رسیده است و همچنین فهرست دستگاه‌های اصلی در صدور مجوز در فعالیتهای مختلف متناسب با شرایط توسط هیئت «مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار» موضوع ماده (۳) قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی تهیه و ابلاغ می‌شود. از تاریخ تصویب این قانون، ماده (۷۰) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران لغو می‌شود.

تبصره «۷» - مصوبات کمیته مذکور در ماده (۷۶) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران که مرتبط با وظایف و اختیارات هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار می‌باشد به این هیئت ارسال می‌شود.

۱. تبصره‌های «۵»، «۶» و «۷» این ماده، به‌موجب ماده (۵۷) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» به این ماده الحاق شد.

علاوه بر این، براساس «قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی»، «مجوز کسب و کار» و «پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار» به شرح مندرج در کادر ۲ تعریف شد:

کادر ۲. تعریف «مجوز کسب و کار» و «پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار» در

قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی

«۲۱- مجوز کسب و کار: هر نوع اجازه کتبی اعم از مجوز، پروانه، اجازه‌نامه، گواهی، جواز، استعلام، موافقت، تأییدیه یا مصوبه است که برای شروع، ادامه، توسعه یا بهره‌برداری فعالیت اقتصادی توسط دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۶۶/۶/۱، شوراهای اسلامی شهر و روستا، اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی، اتاق‌های تعاون یا اصناف، تشکل‌های اقتصادی، اتحادیه‌ها، شوراها، مجامع و نظام‌های صنفی یا نمایندگان و متصدیان مستقیم یا غیرمستقیم آنها صادر می‌شود.

۲۲- پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار: پایگاه اینترنتی شامل کتاب الکترونیک است که شرایط دریافت یا تمدید مجوز کسب و کار در همه مشاغل، صنایع، کشاورزی، خدمات، به تفکیک در آن درج و پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، مرجع رسمی اعلام شرایط صدور یا تمدید مجوزهای کسب و کار محسوب می‌شود».

با توجه به احکام قانونی پیش‌گفته، وظایف هیئت مقررات‌زدایی به شرح زیر است:

اول - هیئت موظف است «حداکثر تا مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، شرایط و مراحل صدور مجوزهای کسب و کار در مقررات، بخشنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و مانند اینها را به‌نحوی تسهیل و تسریع نماید و هزینه‌های آن را به‌نحوی تقلیل دهد که صدور مجوز کسب و کار در کشور با حداقل هزینه و مراحل آن ترجیحاً به‌صورت آنی و غیرحضوری و راه‌اندازی آن کسب و کار در کمترین زمان ممکن صورت پذیرد».

در ادامه گزارش توضیح داده می‌شود که هیئت مقررات‌زدایی تاکنون موفق به انجام این تکلیف خطیر و بسیار مهم نشده است. درواقع، آنچه قانونگذار برای انجام آن بازه زمانی سه‌ماهه در نظر گرفته است، نیازمند الزامات و اقداماتی ازسوی همه نهادهای حکومتی و خصوصی است. مهم‌ترین لازمه برای تحقق اراده قانونگذار در مورد پیش‌گفته، همکاری و هماهنگی دستگاه‌های صادرکننده مجوز است که همچنان با موانع جدی مواجه است. مهم‌تر اینکه برخلاف نص حکم مذکور که هیئت مقررات‌زدایی را به تسهیل و تسریع «شرایط و مراحل صدور مجوزهای کسب و کار در مقررات» مکلف کرده است، در محیط واقعی و براساس بسیاری از قوانین و مقررات در رویه‌های جاری، انجام این تکلیف، برعهده و همچنین در صلاحیت و توان هر دستگاه تخصصی است. هیئت مقررات‌زدایی صرفاً می‌تواند پیشنهادهایی ارائه کند و از دستگاه‌ها بخواهد که مدت زمان صدور یا مراحل لازم برای صدور مجوز خاصی را کاهش دهند. نهاد ذی‌صلاح برای هرگونه اقدام بعدی، دستگاه مربوط است و

هیئت مقررات‌زدایی در واقع تأییدکننده تصمیمات و اقداماتی است که هر مقام اداری در حوزه صلاحیت‌های اختیاری خود در خصوص شرایط مراحل مجوزدهی اتخاذ می‌کند.

دوم - هیئت موظف است پیشنهادهای لازم را برای اصلاح قوانین، تهیه و به مراجع مربوطه ارائه کند.

در ۳۵ مصوبه صادره از سوی هیئت مقررات‌زدایی از آغاز فعالیت تا پایان شهریورماه ۱۳۹۹، هیئت مذکور پیشنهادی ناظر بر اصلاح قوانین تهیه نکرده است. ورود هیئت، محدود به مقررات بوده است: اصلاح یک آیین‌نامه اجرایی و مکلف کردن برخی دستگاه‌ها به تهیه یا اصلاح چند بخشنامه و دستورالعمل. موظف کردن هیئت مقررات‌زدایی به ارائه پیشنهادهای لازم برای اصلاح قوانین، اولاً، ناشی از عدم آگاهی از محیط حقوقی مجوزها و سهم قوانین و مقررات در محیط کسب‌وکار بوده است. در یکی از گزارش‌های اخیر مرکز پژوهش‌ها نشان داده شده است که «مقررات» نسبت به «قانون»، سهم به‌مراتب بیشتری در اخلاص در محیط کسب‌وکار دارند.^۱ ثانیاً، نشئت‌گرفته از این پیش‌فرض بوده است که نهادی با ترکیب هیئت مقررات‌زدایی، از فرصت و توان ورود به موضوع اصلاح قوانین برخوردار خواهد بود. این در حالی است که دستاورد هیئت مورد بحث، با تمام تلاش خود و بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود، اثرگذاری محدود در حوزه «مقررات» بوده و ورود به قوانین، نیازمند لوازمی است که هیئت مقررات‌گذاری فاقد آنهاست.

سوم - هیئت موظف است «ظرف مدت حداکثر سه ماه پس از ابلاغ این قانون، شرایط صدور مجوزهای کسب‌وکار را به تفکیک هر کسب‌وکار در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار منتشر کند. پس از راه‌اندازی «پایگاه اطلاع‌رسانی مذکور»، تغییر در شرایط صدور یا تمدید مجوزهای کسب‌وکار چنانچه در جهت تسهیل صدور و تمدید مجوزها باشد، بلافاصله به دستور رئیس هیئت در پایگاه اطلاع‌رسانی یاد شده اعمال می‌شود و چنانچه تغییر، شامل افزایش مراحل یا مدارک مورد نیاز و به هر نحو، مشکل کردن صدور یا تمدید باشد، شرایط جدید باید از ۶ ماه قبل از اجرا، در این پایگاه اعلام شود.»

پیش‌تر گفته شد که تمرکز گزارش حاضر، بر مصوبات هیئت مقررات‌زدایی است و ارزیابی پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار، در گزارشی مستقل ارائه خواهد شد. آنچه در اینجا به ذکر آن اکتفا می‌شود، موانع موجود در شناسایی پایگاه اطلاع‌رسانی مذکور به‌عنوان یگانه منبع مجوزهای معتبر برای کسب‌وکارها در کشور است. گرچه در تبصره «۶» قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، «وظیفه مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ و تکمیل و صدور مجوز» در هر دسته از فعالیت‌های اقتصادی

۱. ر. ک.: احمد مرکز‌المیری، «ارزیابی عملکرد کمیته ماده (۱۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور در رفع موانع قانونی و مقرراتی تولید و سرمایه‌گذاری (۱۳۹۶-۱۳۹۸)»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۱۷۱۸۳، مهرماه ۱۳۹۹، صص ۳۲-۳۶.

برعهده «دستگاه اصلی موضوع فعالیت» نهاده شده است، اما مشکل از آنجا آغاز می‌شود که بسیاری از دستگاه‌های صادرکننده مجوز، خود دارای سامانه‌های «پنجره واحد» هستند. وجود این سامانه‌ها، کارکرد «پنجره واحد» را بی‌اثر کرده است. برای مثال، متقاضی مجوزی در حوزه صنعت و معدن، باید از طریق درگاه اطلاعات و خدمات صنعت، معدن و تجارت (بهین‌یاب) اقدام کند.^۱ این سامانه به‌موجب مقرره‌ای مصوب وزیر صنعت، معدن و تجارت با عنوان «دستورالعمل جدید سرمایه‌گذاری» (مورخ ۱۳۹۲/۷/۱) راه‌اندازی شده است. در دستورالعمل مذکور، مقرره‌های متعددی راجع به «مجوز»، «جواز تأسیس»، «پروانه بهره‌برداری»، «شناسه کسب‌وکار» و... وجود دارد.^۲ اطمینان از اینکه مجوزها و شرایط و مدارک مورد نیاز برای هر یک از آنها، در سامانه بهین‌یاب و پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار، یکسان و مشابه است، امری بسیار دشوار است و بی‌تردید، متقاضیان مجوزها را با ابهام و سردرگمی مواجه می‌کند.

شایان ذکر است درخصوص درخواست مجوزهای صنفی، این ابهام به این ترتیب رفع شده است که درخواست‌کننده هرگونه مجوز صنفی در «سامانه ایرانیان اصناف»،^۳ ابتدا باید درخواست خود را از طریق سامانه «پیشخوان مجوزها» (G4b) ثبت کند و سپس از طریق گزینه «تکمیل درخواست سامانه پیشخوان مجوزها» نسبت به ادامه فرایند اقدام کند. این هماهنگی، تاکنون صرفاً برای درخواست مجوزهای صنفی ایجاد شده است. لازم به یادآوری است طبق ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن، وزارت اقتصاد صرفاً موظف به شفاف و سهل کردن شرایط صدور مجوزهای کسب‌وکار در «پایگاه اطلاع‌رسانی» مجوزهای کسب‌وکار است و تکلیفی برای ایجاد «سامانه صدور مجوزها» (به‌معنای سایتی اینترنتی که در آن متقاضیان مجوز کسب‌وکار، مدارک لازم برای صدور مجوز مورد نیازشان را بارگذاری کنند و مجوز مورد نیازشان را اخذ کنند) ندارد.

مدیرکل دفتر تدوین ضوابط فنی و مقررات دولت الکترونیکی، الکترونیکی شدن هر مجوز را منوط به برداشتن چهار گام به این شرح دانسته است: ۱. شناسایی مجوزها و مدل‌سازی فرایندهای آن، ۲. انطباق مجوزها و فرایندها با قوانین و مقررات مربوط و تنقیح قوانین، ۳. بازمهندسی فرایندهای اخذ مجوز و ۴. ایجاد سکوی نرم‌افزاری و درگاه‌های دسترسی. از پیشرفت مراحل مذکور اطلاعاتی در دسترس نیست. همچنین طبق اظهارات وی، آمار عملکرد درگاه ملی مجوزهای کسب‌وکارهای کشور حاکی از ثبت ۹۲۶ هزار و ۷۳۰ درخواست‌مجاز، صدور ۴۸۱ هزار و ۶۶۲ مجوز، مبادله دو میلیون و ۸۵۷ هزار و ۷۱۱ استعلام، صدور کلیه مجوزهای صنفی از درگاه (با بیش از ۶۸ هزار رسته صنفی در سراسر کشور) و

۱. این سامانه در آدرس اینترنتی زیر قابل دسترس است:

<https://behinyab.ir/?req=home&subreq=investment>

۲. متن این دستورالعمل، در وبسایت وزارت صنعت، معدن و تجارت، در آدرس اینترنتی زیر قابل دسترس است:

https://www.mimt.gov.ir/general_content/97817

۳. این سامانه در وبسایت دبیرخانه هیئت‌های نظارت بر سازمان‌های صنفی کشور در آدرس اینترنتی زیر قابل دسترس است:

<https://iranianasnaf.ir/Forms/Public/Login/default.aspx>

بیش از ۳۰ عنوان مجوز و استعلام رسمی کشور از ۳۶ دستگاه اجرایی کشور است.^۱

چهارم - فهرست دستگاه‌های اصلی در صدور مجوز در فعالیتهای مختلف متناسب با شرایط توسط هیئت، تهیه و ابلاغ شود.

در گزارش نظارتی منتشر شده در آبان‌ماه ۱۳۹۷ در خصوص ارزیابی «پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار»، دستگاه‌های اصلی در پایگاه مذکور به شرح ۳۷ مورد فهرست شد و نکاتی در نقد فهرست مذکور مطرح شد.^۲ در حال حاضر، فهرست «مرجع اصلی صدور مجوز» به شرح مندرج در جدول ۱ در پایگاه مقرر شده است:

جدول ۱. فهرست مراجع اصلی صدور مجوز در پایگاه مجوزهای کسب‌وکار

ردیف	مرجع اصلی صدور مجوز	ردیف	مرجع اصلی صدور مجوز
۱	اتاق اصناف ایران	۳۰	سندیکاها و اتحادیه‌های تخصصی*
۲	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران	۳۱	شرکت مخابرات ایران
۳	اتاق تعاون ایران	۳۲	شهرداری‌های کلان‌شهرها*
۴	انجمن صنفی کارفرمایی انبوه‌سازان مسکن*	۳۳	شورای عالی انقلاب فرهنگی
۵	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۳۴	صندوق بازنشستگی کارکنان بانک‌ها*
۶	بانک‌های عامل*	۳۵	قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران
۷	بنیاد شهید و امور ایثارگران	۳۶	کمیته امداد امام خمینی (ره)
۸	بنیاد مرکزی ملی نخبگان*	۳۷	مرکز ملی رقابت (شورای رقابت)*
۹	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	۳۸	نظام صنفی کشاورزی*
۱۰	پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس*	۳۹	نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۱۱	جامعه حسابداران رسمی ایران	۴۰	وزارت آموزش و پرورش
۱۲	جامعه مشاوران رسمی مالیاتی ایران*	۴۱	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۱۳	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران	۴۲	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۴	دانشگاه آزاد اسلامی*	۴۳	وزارت امور خارجه
۱۵	ریاست جمهوری	۴۴	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۱۶	سازمان اداری و استخدامی کشور*	۴۵	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۱۷	سازمان انرژی اتمی ایران	۴۶	وزارت دادگستری
۱۸	سازمان برنامه و بودجه کشور	۴۷	وزارت جهاد کشاورزی
۱۹	سازمان پدافند غیرعامل کشور*	۴۸	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح*
۲۰	سازمان تبلیغات اسلامی*	۴۹	وزارت راه و شهرسازی
۲۱	سازمان حفاظت محیط زیست کشور*	۵۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت
۲۲	سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	۵۱	وزارت علوم
۲۳	سازمان ملی استاندارد ایران*	۵۲	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

۱. خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، «تسهیل صدور مجوز کسب‌وکارها با درگاه ملی مجوزها»، ۱۳۹۹/۶/۱، قابل دسترس در آدرس اینترنتی:

<https://www.isna.ir/news/99060100259>

۲. ر. ک.: احمد مرکزالمیری، «گزارش نظارتی درباره اجرای قوانین مربوط به محیط کسب‌وکار ۵. ارزیابی عملکرد هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار و دفتر پایش و بهبود محیط کسب‌وکار»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۱۶۱۳۰، آبان‌ماه ۱۳۹۷، صص ۳۰-۳۳.

ردیف	مرجع اصلی صدور مجوز	ردیف	مرجع اصلی صدور مجوز
۲۴	سازمان نظام پزشکی کل کشور*	۵۳	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی*
۲۵	سازمان نظام مهندسی ساختمان*	۵۴	وزارت نفت
۲۶	سامانه ثبت معاملات املاک و مستغلات کشور*	۵۵	وزارت نیرو
۲۷	سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی*	۵۶	وزارت ورزش و جوانان
۲۸	ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز*	۵۷	وزارت کشور
۲۹	ستاد مرکزی مبارزه با مواد مخدر*	۵۸	کانون وکلای دادگستری مرکز

مأخذ: درگاه ملی مجوزهای کشور؛ قابل دسترس در آدرس اینترنتی: <https://g4b.ir/#info>

بدین ترتیب، تعداد دستگاه‌های اصلی صادرکننده مجوز، از ۳۷ مورد به ۵۸ مورد افزایش یافته است. (مراجع اضافه شده در فهرست، با علامت ستاره (*) در جدول مشخص شده‌اند).

به‌رغم اصلاح و تکمیل فهرست مراجع اصلی صدور مجوزها (و طبقاً مراجع تابعه صدور مجوزها) همچنان ایراداتی جدی بر فهرست دستگاه‌ها وارد است که برخی از آنها به شرح زیر قابل توجه است:

- مهم‌ترین ایراد، همچنان نبود ملاک معتبر برای شناسایی برخی مراجع به‌عنوان مراجع اصلی (یا تابعه) صدور مجوزهاست؛ به همین دلیل بین مراجع برشمرده شده در جدول ۱، سنخیت و تناسبی وجود ندارد؛ چنانکه «قوه قضائیه»، «سامانه ثبت معاملات املاک و مستغلات کشور» و «بنیاد مرکزی ملی نخبگان»، در زمره مراجع اصلی صدور مجوز فهرست شده‌اند.
- همچنان بین برخی از مراجع اصلی، هم‌پوشانی وجود دارد؛ برای مثال، در حالی که اتاق اصناف ایران در فهرست آمده است، «سندیکاها و اتحادیه‌های تخصصی» و «نظام صنفی کشاورزی» نیز در زمره مراجع اصلی صدور مجوز برشمرده شده است.
- به‌جای برخی نهادهای اصلی، نهاد تابعه به‌عنوان مرجع اصلی ذکر شده است، از جمله کانون وکلای دادگستری مرکز که وابسته به کانون وکلاست.
- با وجود آنکه صندوق بازنشستگی کارکنان بانک‌ها جزء مراجع اصلی صدور مجوز آمده است، اما دیگر صندوق‌های بازنشستگی کشور، یا در فهرست نیامده‌اند یا جزء مراجع تابعه صدور مجوز محسوب شده‌اند.

با توجه به نکات مطرح شده، تفکیک دقیق و روشمند مراجع اصلی و مراجع تابعه صدور مجوز در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار، همچنان یک ضرورت است. طبق قانون، دستاوردهای هیئت مقررات‌زدایی باید در «پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار» منعکس شود و برای همگان قابل دسترس و قابل استفاده باشد. در واقع، بستر قانونی همه مجوزهای کشور، پایگاه مذکور است و کارویژه اصلی هیئت، انعکاس شفاف مدارک و مراحل مورد نیاز هر مجوز برای فعالان اقتصادی در این پایگاه است.

شایان ذکر است طبق مصوبه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی با عنوان «دستورالعمل استقرار و توسعه مرکز ملی پایش محیط کسب‌وکار کشور» (مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۶)، ایجاد سامانه‌ای با عنوان «سامانه مجوزهای کسب‌وکار کشور» مقرر شد. در ماده (۴) مصوبه مذکور نیز تصریح شده است: «وزارت امور

اقتصادی و دارایی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلفند، سامانه مجوزهای کسب‌وکار کشور را ظرف مدت سه (۳) ماه پس از ابلاغ این مصوبه به‌گونه‌ای پیاده‌سازی نمایند که متقاضیان دریافت مجوز از دستگاه‌های اجرایی کشور پس از ثبت درخواست مجوز، قادر به پیگیری فرایند اخذ مجوز خود بر بستر تلفن همراه، نرم‌افزارهای کاربردی، کارپوشه ملی ایرانیان و درگاه اینترنتی باشند.

هم‌اکنون سامانه‌ای با عنوان «درگاه ملی مجوزهای کشور» (به آدرس g4b.ir) قابل دسترس است که یکی از بخش‌های آن، «پایگاه مجوزهای کسب‌وکار» است.

ارزیابی پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار از حیث جامع بودن و اثربخشی در محیط کسب‌وکار، موضوع گزارش مستقلی است که در مرکز پژوهش‌های مجلس در دست تهیه است. تمرکز گزارش حاضر، بر ارزیابی مصوبات هیئت مقررات‌زدایی است.

۲. عملکرد هیئت مقررات‌زدایی

در گزارش نظارتی پیشین در خصوص عملکرد هیئت مقررات‌زدایی، ۲۱ مصوبه هیئت که در ۲۶ نشست به تصویب رسیده بود (در بازه زمانی بهمن‌ماه ۱۳۹۴ تا پایان ۱۳۹۷)، مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت.^۱ در گزارش حاضر، به ارزیابی عملکرد هیئت مقررات‌زدایی با توجه به مصوبات آن در طول فعالیت این هیئت از بهمن‌ماه ۱۳۹۴ تا پایان شهریورماه ۱۳۹۹ پرداخته شده است. به‌طور کلی، در طول دوره فعالیت هیئت در بازه مورد بررسی، ۴۱ نشست برگزار شده است. مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار در گزارشی، مصوبات هیئت را در قالب ۶۷ مورد به‌طور تفصیلی برشمردده است (پیوست ۱ گزارش حاضر). در جدول ۲، ۳۵ مصوبه هیئت مقررات‌زدایی در ۴۱ نشست برگزار شده هیئت (از بهمن‌ماه ۱۳۹۴ تا پایان شهریورماه ۱۳۹۹) ملاک قرار گرفته و مندرجات هر مصوبه قید شده است.

جدول ۲. شرح مصوبات هیئت مقررات‌زدایی (از بهمن‌ماه ۱۳۹۴ تا پایان شهریورماه ۱۳۹۹)

ردیف	نشست	شرح مصوبه
۱	هفتم	اصلاح عناوین مجوزهای جهاد کشاورزی از حدود ۴۴۰ مجوز به ۹۶ مجوز
۲	هفتم	اصلاح عناوین مجوزهای سازمان بورس و اوراق بهادار از ۹۱ مجوز به ۲۷ مجوز
۳	هشتم	اصلاح عناوین مجوزهای وزارت نیرو از ۳۲ مجوز به ۲۱ مجوز
۴	هشتم	اصلاح عناوین مجوزهای وزارت صنعت، معدن و تجارت از ۷۶ مجوز به ۴۷ مجوز
۵	یازدهم	اعلان ۴۳ عنوان مجوز برای بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۶	یازدهم	اعلان ۴۲ عنوان مجوز برای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۷	چهاردهم	اعلان ۶۴ عنوان مجوز برای سازمان حفاظت از محیط زیست

۱. ر. ک.: احمد مرکز‌المیری، «موانع تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار در ایران: گزارش نظارتی ارزیابی عملکرد هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۱۶۴۶۰، خرداد، صص ۲۴-۲۵.

ردیف	نشست	شرح مصوبه
۸	هجدهم	اصلاح عناوین مجوزهای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (معاونت روابط کار) از ۱۶ مجوز به ۱۵ مجوز
۹	هجدهم	اصلاح عناوین مجوزهای سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری از ۳۹ مجوز به ۳۱ مجوز
۱۰	بیستم	- عدم الزام اداره کل ثبت شرکتها و مؤسسات غیرتجاری به استعلام یا اخذ مجوز در زمان ثبت و تأسیس شرکتها و مؤسسات با موضوع فعالیت حقوقی (به استثنای فعالیت حقوقی در امور وکالت دادگستری) - مکلف کردن کانونهای وکلای دادگستری و مرکز امور مشاوران قوه قضائیه به بارگذاری اطلاعات پروانه وکالت در «پایگاه» ظرف مدت دو هفته
۱۱	بیست و دوم	- لازم الاجرا بودن مصوبه هیئت نظارت بر مقررات زدایی مورخ ۱۳۸۹/۳/۲ در موضوع اخذ مجوز از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برای ثبت تأسیس - عدم نیاز به اخذ مجوز از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در رابطه با ثبت تغییرات شرکتهای تعاونی، اتحادیهها و اتاقهای تعاون
۱۲	بیست و دوم	- موظف نمودن سازمان ملی استاندارد به ارسال مستندات مربوط به «قیمت تمام شده» انواع خدمات خود به سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان و دبیرخانه هیئت مقررات زدایی، ظرف یک ماه - مکلف نمودن سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان به بررسی «قیمت تمام شده» پیشنهادی سازمان ملی استاندارد ظرف دو ماه و ارسال آن پس از تصویب به شورای عالی استاندارد - مکلف کردن سازمان برنامه و بودجه به منظور پیش بینی درآمدهای ردیف ۱۴۰۱۶۰ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
۱۳	بیست و دوم	مکلف نمودن سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان به ارسال متن مصوب سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان در خصوص کارمزد ثبت سفارش به دبیرخانه هیئت برای تهیه پیشنهاد اصلاح مصوبات هیئت وزیران
۱۴	بیست و دوم	مکلف نمودن سازمان امور مالیاتی کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سازمان فناوری اطلاعات ایران (با همکاری شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران و شهرداری تهران) به انجام اقداماتی جهت فراهم کردن امکان پرداخت مالیات مربوط به نقل و انتقال قطعی املاک به صورت برخط
۱۵	بیست و سوم	- مکلف نمودن مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار به تشکیل کارگروهی با عضویت سازمان اداری و استخدامی کشور و یکی از اعضای هیئت به منظور استاندارد و یکسان سازی شناسنامه مجوزها و خدمات کشور، ظرف یک ماه - موظف کردن مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار نسبت به استانداردسازی شناسنامه ملی مجوزها و خدمات از طریق کارگروهی متشکل از سازمان اداری و استخدامی کشور، مرکز ملی آمار ایران و سازمان فناوری اطلاعات ایران، ظرف یک ماه
۱۶	بیست و سوم	ملغی الاثر کردن ۴ بخشنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت (مصوب اردیبهشت ماه و خردادماه ۱۳۹۷) مشتمل بر مقررات محدودکننده فعالیت فروشگاههای بزرگ چندمنظوره و زنجیره ای
۱۷	بیست و چهارم	- مکلف نمودن سازمان امور مالیاتی کشور نسبت به پیاده سازی گواهی ماده (۱۸۶) قانون مالیاتهای مستقیم بر روی پیشخوان مجوزها و خدمات کشور (ظرف سه هفته) - مکلف نمودن مراجع صدور مجوزها به دریافت گواهی ماده (۱۸۶) قانون مالیاتهای مستقیم صرفاً از طریق پیشخوان مجوزها و خدمات کشور (حداکثر ظرف دو ماه)
۱۸	بیست و چهارم	- مکلف نمودن سازمان امور مالیاتی به اتخاذ ترتیباتی به منظور صدور قبض مالیات به صورت آنی، اتصال سامانه ثبت آنی به سامانه صدور قبض عوارض نوسازی و با پایان کار شهرداریها، آموزش کاربران سامانه نقل و انتقال برخط املاک، فراهم آوردن امکان انتقال املاک تجاری و اداری از طریق سامانه مذکور و برخط (در تهران تا پایان دی ماه ۱۳۹۷ و در سایر مناطق تا پایان سال ۱۳۹۷) - مکلف نمودن سازمان فناوری اطلاعات به تعیین سیستمی بلوک و ردیف از طریق وب
۱۹	بیست و پنجم	- تعیین سازمان شیلات به عنوان مرجع صدور مجوز برای پرورش ماهی - اصلاح مصوبه جلسه هفتم و اضافه کردن عنوان مجوز مذکور ذیل «وزارت جهاد کشاورزی (مجوزهای سازمان شیلات ایران)» - مکلف نمودن سازمان بنادر و دریانوردی و سازمان شیلات ایران به بررسی امکان پذیری تنظیم

ردیف	نشست	شرح مصوبه
		استانداردهای مورد نیاز برای معرفی حریم آب‌های پرورش ماهی در دریا و استقرار سازه‌های مربوط و اقدام نسبت به تنظیم تفاهمنامه در این خصوص
۲۰	بیست و پنجم	اصلاح مصوبه مورخ ۱۳۹۶/۸/۸ هیئت و شناسایی سازمان حج و زیارت به‌عنوان مرجع صادرکننده صدور مجوز سفرهای زیارتی
۲۱	بیست و هشتم	تصریح به صدور تمامی پروانه‌های کسب موضوع قانون نظام صنفی در سراسر کشور از طریق پیشخوان خدمات دولت و مجوزهای کشور (از ابتدای اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۸)
۲۲	بیست و نهم	ضرورت تصویب مجوزها در هیئت و بارگذاری آنها در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار
۲۳	بیست و هشتم	- ضرورت تصویب مجوزها در هیئت و بارگذاری آنها در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار - مقرر کردن تکلیف بازرنگری در کلیه دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مرتبط با ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم برای سازمان امور مالیاتی کشور
۲۴	بیست و نهم	تصویب مصوبه پیشنهادی (وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان امور مالیاتی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران) در خصوص مالیات علی‌الحساب چهار درصد واردات کالا
۲۵	سی‌ام	- پیشنهاد حذف ماده (۳۸) و بندهای «الف» و «ب» ماده (۳۹) آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان - تصویب اضافه شدن سه مجوز به فهرست مجوزهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۲۶	سی‌ویکم و سی‌ودوم	- مکلف کردن وزارت جهاد کشاورزی نسبت به حذف الزام به اخذ استعلام‌های مربوط به تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز در صورت تعهد کتبی متقاضی مبنی بر قادر بودن خود به تأمین زیرساخت‌ها - مکلف کردن سازمان امور اراضی نسبت به صدور مجوز «واگذاری زمین» بدون نیاز به انجام مجدد مراحل با شرایط خاص - مکلف کردن سازمان حفاظت از محیط زیست برای تعیین ضوابط زیست‌محیطی - مکلف کردن دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی نسبت به امکان‌سنجی استقرار بنگاه‌های اقتصادی
۲۷	سی‌وسوم	مکلف کردن وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به اصلاح آیین‌نامه و ضوابط تأسیس و اداره داروخانه‌ها با حذف محدودیت‌های جمعیتی و جغرافیایی (حداکثر ظرف ۲ ماه)
۲۸	سی‌وچهارم	- مکلف کردن وزارت جهاد کشاورزی به صدور پروانه حمل در استان مربوطه - مکلف کردن سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور به تهیه و ارسال شرایط مورد نیاز برای دریافت مجوز صادرات - مکلف کردن وزارت نیرو نسبت به فراهم کردن امکان دسترسی وزارت جهاد کشاورزی به سامانه ساماب - مکلف کردن سازمان حفاظت از محیط زیست به تهیه و ارسال ضوابط استقرار زیست‌محیطی - مکلف کردن وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی نسبت به اعلام برخط اطلاعات حرایم ابنیه و آثار باستانی - ابطال دستورالعمل وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی به دلیل ایجاد انحصار کانون مشاوران اعتباری و سرمایه‌گذاری بانکی و بانک‌های عامل
۲۹	سی‌وپنجم	- مکلف کردن وزارت جهاد کشاورزی به تهیه و ارسال ضوابط، شرایط و فرایند مربوط به فعالیت‌های دامپروری و تولید در بخش طیور - مکلف کردن وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تهیه و ارسال مجوزهای فعالیت مشاغل خانگی - تصویب مجوز سرمایه‌گذاری خارجی
۳۰	سی‌وششم	- تصویب مجوزهای شرکت خدمات هوایی و منطقه ویژه اقتصادی پیام - تصویب مجوزهای سازمانی خصوصی‌سازی - تسهیل شروع کسب و کار از طریق پنجره واحد فیزیکی به‌موجب: • مکلف کردن سازمان ثبت اسناد و املاک نسبت به انجام اقدامات لازم در خصوص تأسیس شرکت با مسئولیت محدود ظرف مدت حداکثر دو روز

ردیف	نشست	شرح مصوبه
		<ul style="list-style-type: none"> • مکلف کردن سازمان تأمین اجتماعی نسبت به انجام اقداماتی برای دریافت کد کارگاهی در سازمان مذکور حداکثر ظرف مدت ۴ ساعت • مکلف کردن سازمان امور مالیاتی کشور نسبت به انجام اقداماتی برای دریافت کد اقتصادی و تشکیل پرونده نهایی مالیات بر ارزش افزوده حداکثر ظرف مدت ۴ ساعت • مکلف کردن وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نسبت به انجام اقداماتی برای اخذ تأییدیه و پذیرش برای چاپ آگهی تأسیس شرکت به صورت برخط، طی مدت یک ساعت پس از درخواست متقاضی • مکلف کردن روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران نسبت به انجام اقداماتی برای اخذ تأییدیه و پذیرش برای چاپ آگهی تأسیس شرکت به صورت برخط، طی مدت یک ساعت پس از درخواست متقاضی • مکلف کردن شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران نسبت به انجام اقداماتی برای تکمیل فرایند ثبت درخواست دفاتر پلمب قانونی و دریافت آن، حداکثر ظرف یک روز کاری پس از درخواست الکترونیکی متقاضی • متعهد شدن اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران نسبت به تأمین مکان مناسب و تجهیز ساختمان پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار و برعهده گرفتن برخی امور مربوط • تعیین وزارت امور اقتصادی و دارایی (با محوریت مرکز ملی مطالبات، پایش و بهبود محیط کسب و کار به عنوان دستگاه ناظر بر حسن انجام کار و هماهنگی میان دستگاهها در خصوص اجرای مصوبه
۳۱	سی و هفتم	<ul style="list-style-type: none"> - اعلام بلامانع بودن استفاده از یک قانون اعم از عرصه یا اعیان یک مالک، ضمن رعایت حقوق مالکیت و ترهین توسط همان مالک و یا دو یا چند واحد تولیدی دیگر و عدم الزام به درخواست و دریافت انشعابات جدید - مکلف کردن وزارتخانه جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت نسبت به ارتباط سیستمی صدور مجوزها، ظرف دو ماه
۳۲	سی و هشتم	<ul style="list-style-type: none"> - تأیید پیشنهاد اصلاح آیین نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان - ارسال اطلاعات متقاضی پروانه به صورت برخط برای نیروی انتظامی و الزام نیروی انتظامی برای اظهار نظر ظرف ۱۵ روز - مکلف کردن وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به تدوین اصلاحیه یک آیین نامه اجرایی
۳۳	سی و نهم	<ul style="list-style-type: none"> - مکلف کردن سازمان بورس و اوراق بهادار نسبت به تنظیم دستورالعمل جدید در خصوص مجوز تأسیس و فعالیت کارگزاری در بورس ظرف یک ماه و ملغی الاثر شدن دستورالعمل فعلی در صورت عدم تدوین دستورالعمل جدید - مکلف کردن دستگاهها به راه اندازی پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار در چهار مرکز استان - مکلف کردن برخی دستگاهها نسبت به انجام اقداماتی برای راه اندازی پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار - مکلف کردن وزارت راه و شهرسازی نسبت به تهیه دستورالعمل واگذاری احداث و بهره برداری از مجتمع های خدماتی و رفاهی در آزادراه های مشارکتی، حداکثر ظرف دو هفته
۳۴	چهارم	<ul style="list-style-type: none"> - مکلف کردن سازمان نظام پزشکی نسبت به بارگذاری اطلاعات شناسنامه مجوز تبلیغات و انتشار آگهی های دارویی ... و اصلاح فرایند صدور مجوز مذکور - مکلف کردن وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به بازنگری در ضابطه «حداقل متراز» ثابت برای تمام دسته های شغلی - مکلف کردن وزارت صنعت، معدن و تجارت به تدوین ضوابطی برای واحدهای تولیدی کوچک با تنوعی از محصولات غیرهمگن که خواهان فروش محصولات در یک شعبه هستند.
۳۵	چهل و یکم	<ul style="list-style-type: none"> - مکلف کردن سازمان غذا و دارو نسبت به بازنگری یک بخشنامه، ظرف حداکثر دو هفته با رویکرد کاهش هزینه های تولید

مأخذ: برگرفته از «درگاه ملی مجوزهای کشور»، مصوبات هیئت مقررات زدایی به آدرس اینترنتی:

<http://www.bemcenter.ir/#download>

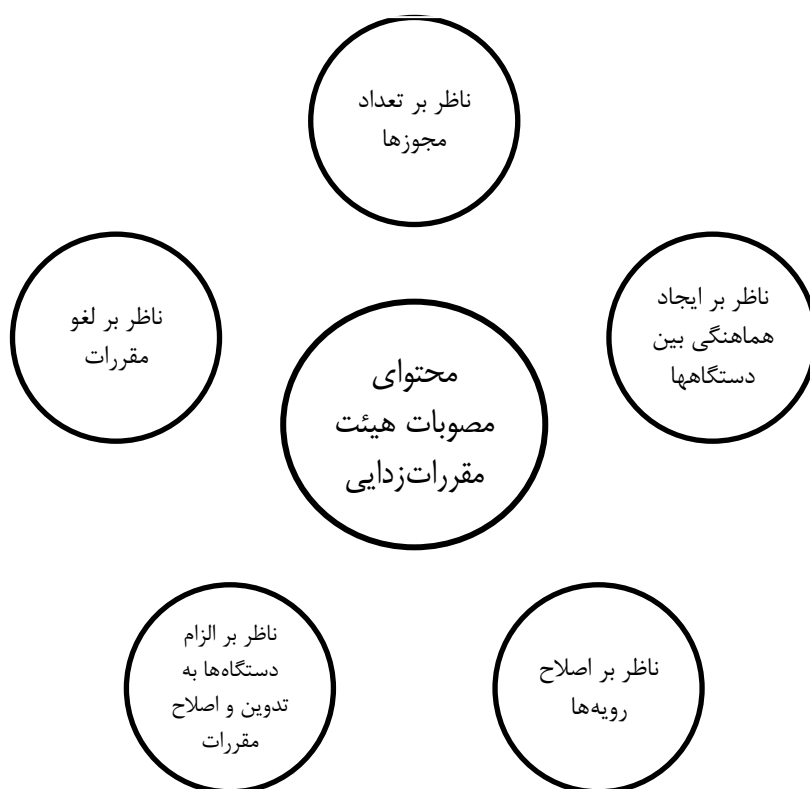
۳. تحلیل و ارزیابی عملکرد هیئت مقررات‌زدایی

در این قسمت، ابتدا محتوای مصوبات هیئت مقررات‌زدایی در قالب انواع پنج‌گانه، دسته‌بندی شده است. سپس، دو مصوبه هیئت مقررات‌زدایی، بررسی و تحلیل شده است.

۳-۱. محتوای مصوبات هیئت مقررات‌زدایی

مصوبات هیئت مقررات‌زدایی را می‌توان در پنج قالب در شکل ۱ دسته‌بندی کرد:

شکل ۱. محتوای مصوبات هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار

۳-۱-۱. مصوبات ناظر بر تعداد مجوزها

دوره نخست فعالیت هیئت مقررات‌زدایی (۹ نشست نخست؛ از هفتم تا هجدهم) به اصلاح عناوین مجوزهای برخی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها اختصاص داده شد. در این نشست‌ها، بر مبنای جلسات کارشناسی با هر یک از دستگاه‌ها و همچنین جلسات کمیته تخصصی هیئت مقررات‌زدایی، عناوین مجوزها با رویکرد کاهش تعداد مجوزهای هر دستگاه مورد بررسی قرار گرفت و تعداد مجوزهای نهایی هر دستگاه - به موجب تبصره «۳» ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی - به تصویب هیئت رسید.

برای مثال، عناوین مجوزهای وزارت جهاد کشاورزی، از حدود ۴۴۰ مجوز، به ۹۶ مجوز کاهش یافت (ر.ک.: جدول ۲، ردیف ۱). نمونه دیگر، مصوبه هیئت مبنی بر کاهش تعداد مجوزهای سازمان بورس و اوراق بهادار، از ۹۱ مجوز به ۲۷ مجوز است (ر.ک.: جدول ۲، ردیف ۲). دو عنوان از مجوزهای اصلاح شده عبارتند از: «مجوز تأسیس نهاد مالی (موضوع بند «۲۱» ماده یک قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴/۹/۱) یا تبدیل شرکت دیگر به یک نهاد مالی» و «مجوز فعالیت نهاد مالی (هر نهاد مالی در هر فعالیت)». چنانکه از عناوین دو مجوز برمی آید، عناوین مذکور حاصل ادغام تعداد زیادی از مجوزهاست که چه بسا به پیچیدگی و ابهام صدور و اخذ مجوزهای این حوزه بینجامد.^۱ در خصوص مجوزهای وزارت جهاد کشاورزی (نشست هفتم مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۵) نیز با رویکرد کاهش عددی مجوزها، چنین مقرر شده بود: «موافقت‌های اصولی از سوی وزارت جهاد کشاورزی حذف و در صورت تصریح قانون و لزوم ابقای موافقت اصولی، عبارت «موافقت اصولی و تأسیس» در عنوان مجوز واحد قید می‌گردد».

بدیهی است که صرف حذف یک مجوز و ادغام آن در مجوز دیگر - چنانکه در مورد مذکور رخ داده است - لزوماً منجر به حذف مراحل، کاهش هزینه‌ها و کاستن از مدت زمان صدور مجوزها نخواهد شد. به عبارت دیگر، این اصلاح عبارتی، بر فرایند صدور و اخذ مجوز تأثیرگذار نخواهد بود و چه بسا رویه‌ها و مقررات جدیدی که متعاقب این ادغام در دستگاه مجوزدهنده برقرار شود، سردرگمی‌ها و معطلی‌های درخواست‌کنندگان را افزایش دهد.

چنانکه در گزارش نظارتی پیشین در خصوص هیئت مقررات‌زدایی توضیح داده شد، این کاهش عددی، نه توسط دستگاه‌های مربوط، لازم‌الاتباع در نظر گرفته شد و نه در بهبود محیط کسب‌وکار تأثیرگذار بود. در گزارش اخیر مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار در این خصوص آمده است:

«... با اینکه هیئت مقررات‌زدایی نسبت به بررسی و حذف و ادغام مجوزهای غیرضروری وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت نیرو، بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان حفاظت محیط زیست کشور، وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اقدام نموده است، اما تاکنون اقدامی از سوی دستگاه‌های ذی‌ربط در این خصوص انجام نشده است».^۲

عدم انجام اقدامی در این خصوص در دستگاه مربوط به این معناست که اولاً، با وجود حذف تعداد زیادی از مجوزها طبق مصوبه هیئت مقررات‌زدایی، در عمل در برخی دستگاه‌ها، به‌ویژه در استان، رویه گذشته ادامه یافته و مجوزهایی برای کسب‌وکارها مورد نیاز است که در فهرست مجوزهای به‌رسمیت شناخته شده در مصوبه هیئت مقررات‌زدایی وجود ندارد.

۱. ر.ک.: مرکز مال‌میر، «گزارش نظارتی درباره اجرای قوانین مربوط به محیط کسب‌وکار...»، صص ۱۹-۲۲.
۲. مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار (وزارت امور اقتصادی و دارایی - معاونت امور اقتصادی)، «عملکرد و اقدامات مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار»، کد گزارش: ۹۹۲۰۱۴۲۶۱، مردادماه ۱۳۹۹، ص ۱۶.

ثانیاً، در مواردی، دستگاه‌ها به دلایلی در مقابل حذف هر مجوز، به شدت مقاومت می‌کنند؛ برای مثال، مصوبه جلسه بیست‌ودوم هیئت مقررات‌زدایی مبنی بر حذف الزام اخذ تأییدیه از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در زمان ثبت تغییرات شرکت‌های تعاونی، یکی از مصوباتی بوده که در اجرا، با مقاومت‌های زیادی مواجه شده و دیوان عدالت اداری نیز در این خصوص ورود کرده است. اما در استان‌ها، رویه‌های مختلفی در خصوص آن قابل مشاهده است. طبق گزارش اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان خراسان شمالی، اداره کل ذی‌ربط، مصوبه مذکور را با ماده (۲۱) قانون شرکت‌های تعاونی مصوب ۱۳۵۰ و مواد (۳۶) تا (۳۹) آیین‌نامه اجرایی قانون بخش تعاونی مغایر می‌داند و از اجرای مصوبه هیئت مقررات‌زدایی استنکاف می‌کند. همچنین «حسب اعلام اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی خراسان رضوی، با توجه به اینکه عدم نظارت از سوی ادارات کل استانی در خصوص بررسی مدارک تعاونی‌ها و ارسال مستقیم مدارک به اداره ثبت، زمینه سوءاستفاده متخلفان را فراهم نموده است، بر همین اساس ادارات کل پیشنهاد بازگشت روال سابق را خواهان هستند. در غیر این صورت پیشنهاد شده که مقررات موجود متناسب با وظایف نظارتی اصلاح شود. در صورتی که مصوبه مذکور در استان قزوین در حال اجراست»^۱.

۳-۱-۲. مصوبات ناظر بر ایجاد تعامل و هماهنگی بین دستگاه‌ها

اما فراتر از رویکرد کمی به مجوزها - که عدم اثربخشی و کارآمدی آن تا حد زیادی آشکار شده است - هیئت مقررات‌زدایی از نشست دهم، ایفای کارویژه‌ای را در دستور کار خود قرار داد که لازمه ساماندهی نظام مجوزهاست. این کارویژه عبارت است از: ایجاد هماهنگی، تعامل و هم‌افزایی بین دستگاه‌ها برای ساماندهی و کاهش مجوزهای کسب‌وکار در کشور. برای نمونه:

- موظف کردن سازمان ملی استاندارد نسبت به ارسال مستندات «قیمت تمام شده» انواع خدمات خود به سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان (وابسته به وزارت صنعت، معدن و تجارت) (مصوبه نشست بیست‌ودوم، مورخ ۱۳۹۷/۵/۳۰)،

- مکلف کردن سازمان امور مالیاتی کشور (وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی)، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور (وابسته به قوه قضائیه)، سازمان فناوری اطلاعات ایران (وابسته به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات)، با همکاری شرکت پست و شهرداری تهران) نسبت به انجام اقداماتی در خصوص امکان پرداخت مالیات مربوط به نقل و انتقال قطعی املاک به صورت برخط (مصوبه نشست بیست‌ودوم، مورخ ۱۳۹۷/۵/۳۰)،

- موظف نمودن مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار (وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی) نسبت به استانداردسازی شناسه ملی مجوزها و خدمات از طریق کارگروهی متشکل از سازمان اداری و استخدامی کشور، مرکز ملی آمار ایران و سازمان فناوری اطلاعات ایران (مصوبه نشست بیست‌وسوم، مورخ ۱۳۹۷/۸/۲۸).

بی تردید، انجام بسیاری از اصلاحات در نظام مجوزها، نیازمند اقدامات مشترک دستگاه‌های متعددی است که چه‌بسا وابسته به قوای مختلف حکومتی باشند. اما آنچه مهم است، وجود و عملکرد مؤثر نهاد ستادی و هماهنگ‌کننده است. چنانکه در ادامه توضیح داده خواهد شد، در صلاحیت و اثرگذاری هیئت مقررات‌زدایی برای ایفای این نقش ستادی و هماهنگ‌کننده، تردیدهای جدی وجود دارد.

۳-۱-۳. مصوبات ناظر بر اصلاح رویه‌ها

برخی از مصوبات هیئت مقررات‌زدایی، تکالیفی را برای دستگاه نسبت به تسهیل و تسریع صدور مجوزها مقرر می‌کنند. برای مثال، در مصوبه نشست بیست‌وچهارم، سازمان امور مالیاتی مکلف شد نسبت به پیاده‌سازی گواهی ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم بر روی پیشخوان مجوزها و خدمات کشور ظرف سه هفته اقدام کند. یا در نشست سی‌ویکم و سی‌ودوم، سازمان امور اراضی مکلف شد نسبت به صدور مجوز «واگذاری زمین»، بدون نیاز به انجام مجدد مراحل با شرایط خاص، اقدام کند. در نشست سی‌وچهارم نیز وزارت جهاد کشاورزی مکلف شد پروانه حمل را در استان مربوطه صادر کند. با این حال، «عدم اجرای مصوبات هیئت با طرح ایرادات و بهانه‌های مختلف از سوی متولیان صدور مجوز»، یکی از چالش‌های هیئت ذکر شده است. برای مثال، در قسمتی از مصوبه نشست سی‌وچهارم هیئت مقررات‌زدایی (مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۲۳)، وزارت نیرو مکلف شد به استعلام‌های حریم برق، ظرف حداکثر هفت روز کاری پاسخ دهد. مصوبه مذکور، در راستای تسهیل فرایند صدور مجوزهای واحدهای گلخانه‌ای و دام و طیور و آبریان به تصویب رسید؛ «ولی وزارت نیرو در خصوص استعلام‌های حریم برق، خود را مقید به رعایت مهلت یک‌ماهه تصویب‌نامه شماره ۱۲۷۲۷/ت ۵۰۷۳۲ هـ هیئت وزیران می‌داند، در صورتی که در این تصویب‌نامه، تعیین مهلت یک‌ماهه برای پاسخگویی شرکت‌های برق در خصوص استعلام‌های حریم برق بدون کسب نظر از هیئت مقررات‌زدایی... صورت گرفته است»^۱.

۳-۱-۴. مصوبات ناظر بر الزام دستگاه‌ها به تدوین و اصلاح مقررات

بسیاری از مصوبات هیئت مقررات‌زدایی، مربوط به الزام دستگاه‌ها به تدوین و تصویب مقرراتی در راستای تسهیل و تسریع صدور مجوزهای کسب‌وکار است. موارد زیر، نمونه‌هایی از این الزام است:

- مکلف کردن سازمان امور مالیاتی کشور به بازنگری در کلیه «دستورالعمل‌ها» و «بخشنامه‌ها» مرتبط با ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم،
- مکلف کردن سازمان حفاظت از محیط زیست برای تعیین «ضوابط» زیست‌محیطی،
- مکلف کردن وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به اصلاح «آیین‌نامه» و «ضوابط» تأسیس و اداره داروخانه‌ها با حذف محدودیت‌های جمعیتی و جغرافیایی،
- مکلف کردن وزارت جهاد کشاورزی به تهیه و ارسال «ضوابط»، «شرایط» و فرایند مربوط به

فعالیت‌های دامپروری و تولید در بخش طیور،

- مکلف کردن وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به تدوین اصلاحیه یک «آیین‌نامه اجرایی»،
- مکلف کردن وزارت راه و شهرسازی نسبت به تهیه «دستورالعمل» واگذاری احداث و بهره‌برداری از مجتمع‌های خدماتی و رفاهی در آزادراه‌های مشارکتی،
- مکلف کردن سازمان غذا و دارو نسبت به بازنگری یک «بخشنامه»،
- مکلف کردن وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به بازنگری در «ضابطه» حداقل مترای ثابت برای تمام دسته‌های شغلی.

در ادامه، دو مصوبه اصلی هیئت مقررات‌زدایی در خصوص الزام دستگاه‌ها به تدوین و تصویب مقررات - که به نتیجه رسیده است - شرح داده شده است.

تصویب یک مصوبه پیشنهادی از سوی وزارت صمت، سازمان امور مالیاتی و گمرک

هیئت مقررات‌زدایی در نشست بیست‌ونهم (مورخ ۱۳۹۸/۶/۲۵)، مصوبه (دستورالعمل) پیشنهادی از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان امور مالیاتی کشور و گمرک جمهوری اسلامی را در خصوص «مالیات علی‌الحساب چهار درصد واردات کالا» به تصویب رساند.^۱ معلوم نیست به چه دلیل این مصوبه در هیئت به تصویب رسیده است. از این مهم‌تر، چنانکه در رویه‌های هیئت مقررات‌زدایی قابل مشاهده است، این هیئت رأساً به تصویب مصوبه اقدام نمی‌کند، بلکه دستگاه‌ها را ملزم به تدوین و اصلاح مصوبه می‌نماید. در این مورد، هیئت رأساً دستورالعملی را به تصویب رسانده که می‌توانست توسط وزیر امور

۱. متن نهایی «دستورالعمل دریافت مالیات علی‌الحساب از واردکنندگان کالا» به این شرح است: «بنابه اختیار حاصل از ماده (۱۶۳) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات بعدی و با توجه به تصویب شماره ۵۵۷۴۳/ت/۱۳۰۷۳۳ مورخ ۴ دی‌ماه ۱۳۹۷ هیئت وزیران، از تاریخ ابلاغ این بخشنامه تمام یا آن بخش از دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مرتبط با مالیات علی‌الحساب واردات کالا که مغایر این بخشنامه باشد لغو و مقررات ذیل جایگزین می‌شود:

واردات قطعی کالا توسط اشخاص حقیقی و حقوقی، مشمول پرداخت مالیات علی‌الحساب واردات کالا به نرخ چهار درصد ارزش گمرکی مندرج در اظهارنامه گمرکی است.

نیاز واحدهای تولیدی دارای مجوز فعالیت معتبر، پروانه بهره‌برداری یا جواز تأسیس از مراجع قانونی ذی‌ربط، دستگاه‌های اجرایی دارای ردیف بودجه در بودجه عمومی کشور، تعاونی‌های مرزنشینان، کالاهای موضوع ماده (۱۱۹) قانون امور گمرکی، کالاهای فاقد جنبه تجاری همراه مسافر یا وارده از طریق پست و کالاهای اساسی طبق مصوبه کارگروه تنظیم بازار مشمول پرداخت مالیات علی‌الحساب واردات نمی‌باشند.

اشخاصی که طبق تصویبنامه صدرالاشاره رتبه‌بندی اعتباری شده و در دو سال اخیر نسبت به تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر قانونی اقدام کرده‌اند، تا میزان مجاز طبق تصویبنامه اشاره شده نیازی به پرداخت مالیات علی‌الحساب واردات ندارند. استفاده مجدد از سقف واردات مذکور در تصویبنامه موصوف، مستلزم پرداخت یا ترتیب پرداخت‌های بدهی‌های قطعی مالیاتی و همچنین پرداخت مالیات علی‌الحساب وارداتی است که قصد استفاده مجدد از آن وجود دارد.

وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از ثبت درخواست استفاده مجدد از سقف واردات توسط واردکننده در سامانه جامع تجارت، میزان مبلغ واردات قبلی و مشخصات متقاضی را به‌صورت سیستمی به سازمان امور مالیاتی کشور اعلام کند تا پس از پرداخت و یا ترتیب پرداخت توسط مؤدی (به‌صورت غیرحضور از طریق سامانه عملیات الکترونیکی مؤدی)، تأییدیه سیستمی مربوط در اختیار سامانه جامع تجارت قرار گرفته و امکان ثبت سفارش بیش از سقف واردات فراهم شود.

وزارت صنعت، معدن و تجارت ثبت سفارش‌های مشمول مالیات علی‌الحساب واردات از جمله موارد خارج از شمول بندهای «۲» و «۳» بالا یا مواردی که امکان رتبه‌بندی اعتباری ندارند و طبق تصویبنامه اشعاری سقف واردات پانصد هزار دلار برای آنها در نظر گرفته شده است را برای اخذ مالیات مورد اشاره به‌صورت سیستمی به گمرک جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌کند.

وزارت صنعت، معدن و تجارت موارد شمول و یا عدم شمول را از طریق سامانه جامع تجارت اطلاع‌رسانی و در صورت اعتراض واردکنندگان، به موضوع رسیدگی خواهد کرد.

کلیه فرایندهای مربوط به‌صورت برخط و بدون نیاز به حضور فیزیکی مؤدی انجام خواهد شد.
مصوبه مذکور در آدرس اینترنتی زیر قابل دسترس است:

اقتصادی و دارایی - بدون تصویب در هیئت مقررات‌زدایی - به تصویب برسد.

پیشنهاد اصلاح یک آیین‌نامه اجرایی

در یک مورد هیئت مقررات‌زدایی پیشنهاد اصلاح آیین‌نامه اجرایی را مطرح کرده است. بدین ترتیب که نشست سی‌ام (مورخ ۱۳۹۸/۷/۲۲) پیشنهاد حذف ماده (۳۸) و بندهای «الف» و «ب» ماده (۳۹) «آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان»^۱ به تصویب هیئت مقررات‌زدایی رسیده و در نشست سی‌وهشتم (مورخ ۱۳۹۹/۴/۲) نیز پیشنهاد اصلاح آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان توسط هیئت تأیید شده است. طبق قانون، پیشنهاد هیئت در مورد تصویب‌نامه‌های هیئت وزیران باید به تأیید هیئت مذکور برسد.

۵-۱-۳. مصوبات ناظر بر لغو مقررات

اما مؤثرترین اقدام هیئت مقررات‌زدایی، لغو چهار بخشنامه و یک دستورالعمل بوده است. بدین شرح: نخست - در نشست بیست‌وسوم (مورخ ۱۳۹۷/۸/۲۸)، هیئت مقررات‌زدایی، چهار بخشنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت (مصوب اردیبهشت‌ماه و خردادماه ۱۳۹۷) را مشتمل بر مقررات محدودکننده فعالیت فروشگاه‌های بزرگ چندمنظوره و زنجیره‌ای، «ملغی‌الآثر» کرد.

دوم - در نشست سی‌وچهارم (مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۲۳)، هیئت، دستورالعمل وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی را «به دلیل ایجاد انحصار کانون مشاوران اعتباری و سرمایه‌گذاری بانکی و بانک‌های عامل»، «ابطال» کرد.

ملغی‌الآثر کردن چهار بخشنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت، مؤثرترین اقدام هیئت مقررات‌زدایی از بدو تأسیس بوده است. این سؤال مطرح است که چرا این اقدام با واکنش وزارت صنعت، معدن و تجارت مواجه نشده است؟ در حالی که هرگونه اقدام هیئت مقررات‌زدایی در مورد حتی یکی از مجوزهای مهم هریک از دستگاه‌ها، با واکنش فوری و شدید آنها مواجه شده است (برای مثال، مصوبه نشست بیست‌ودوم هیئت در خصوص عدم نیاز به اخذ مجوز از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در رابطه با ثبت تغییرات شرکت‌های تعاونی، اتحادیه‌ها و اتاق‌های تعاون). به دلیل عدم دسترسی به چهار بخشنامه مذکور و نبود هرگونه منبعی در خصوص توضیح آنچه رخ داده، اظهارنظر درباره سؤال مطرح‌شده میسر نیست.

۱. «آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان» مصوب هیئت وزیران (مورخ ۱۳۸۹/۶/۲۱) است. در ماده (۲۸) مقرر شده است:

«اشخاص حقیقی و حقوقی که با شرکت‌های خارجی قرارداد نمایندگی یا تأسیس شعبه منعقد می‌نمایند، مکلفند به منظور اخذ گواهی فعالیت از وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام نمایند. ترتیب و نحوه اخذ گواهی فعالیت تابع ضوابطی خواهد بود که وزارت مذکور با رعایت قوانین و مقررات و از جمله این آیین‌نامه تصویب و ابلاغ می‌نماید.»

ماده (۲۹) آیین‌نامه مذکور به این شرح است:

«وزیر صنعت، معدن و تجارت موظف است دستورالعمل‌های اجرایی مواد (۲۷) و (۲۸) این آیین‌نامه را با رعایت قوانین و مقررات مربوط و به نحوی که موارد ذیل در آن لحاظ گردیده باشد، تصویب و ابلاغ نماید:

الف) شرایط فعالیت نمایندگی‌ها و شعب شرکت‌های خارجی، سایر واردکنندگان حقیقی و حقوقی مجاز و تولیدکنندگان و نیز ورود کالاهای وارداتی با لحاظ شروط خدمات فروش و پس از فروش،
ب) شرایط و لغو نمایندگی...».

اما درباره ابطال دستورالعمل وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی، این پیچیدگی وجود ندارد. در واقع وزیر امور اقتصادی و دارایی ترجیح داده است دستورالعمل مصوب خود را از طریق هیئت مقررات‌زدایی ابطال کند؛ در حالی که این اختیار برای وی در شأن وزیر نیز وجود داشت.

۳-۲. هیئت مقررات‌زدایی به‌مثابه نهاد هماهنگ‌کننده دستگاه‌های دولتی

۳-۲-۱. آسیب‌های ناشی از نبود نهاد ستادی و هماهنگ‌کننده در دولت

در طول سال‌های گذشته، یکی از نقاط ضعف اصلی دولت، عدم هماهنگی‌ها و انسجام لازم نهادی برای پیشبرد امور و انجام اصلاحات لازم بوده است. نمونه آشکار یکی از ناهماهنگی‌ها که سال‌هاست گریبانگیر بخش تجارت خارجی ایران است، اختلاف دیرپا و البته پیچیده و چندوجهی بین دستگاه‌های مختلف، به‌ویژه وزارت امور اقتصادی و دارایی با وزارت صنعت، معدن و تجارت در خصوص مسئولیت سامانه‌های تجارت خارجی است. درباره دستگاه‌(های) مسئول سامانه‌های تجارت خارجی، قوانین متعددی به تصویب رسیده است؛^۱ اما این قوانین نیز نه‌تنها قادر به حل‌وفصل اختلاف و برقراری هماهنگی نهادی بین دستگاه‌های مسئول نبوده‌اند، بلکه به پیچیدگی این معضل افزوده‌اند.

این اختلاف نظر پس از یک دهه همچنان در سطوح عالی دولت وجود دارد و مصوبات نهادهای هماهنگ‌کننده دولت، نتوانسته گره‌ای از معضل موجود بگشاید. به‌طوری که اخیراً معاون اقتصادی رئیس‌جمهور، یکی از تصمیمات جلسه یکصد و هفتادم «ستاد هماهنگی اقتصادی دولت» را که به تصویب رئیس‌جمهور نیز رسیده، به این شرح به رئیس کل گمرک منعکس کرده است: «به‌منظور حفظ یکپارچگی و جامعیت اطلاعات سامانه جامع تجارت و حذف دوباره‌کاری‌ها در فرایند تجارت، گمرک جمهوری اسلامی موظف است تبادل اطلاعات با بازرگانان و دستگاه‌های ذی‌ربط در فرایند تجارت... را صرفاً از طریق سامانه جامع تجارت [وابسته به وزارت صنعت، معدن و تجارت] به انجام برساند...»^۲ بلافاصله پس از مصوبه مذکور، وزیر امور اقتصادی و دارایی، در نامه‌ای خطاب به معاون اقتصادی رئیس‌جمهور، ضمن برشمردن «مغایرت‌های قانونی» تصمیم پیش‌گفته، تأکید کرده است: «... واگذار نمودن اظهار کالا به سامانه دیگری غیر از سامانه پنجره واحد گمرک علاوه بر مغایرت قانونی، موجب تداخل وظایف گمرک با سایر سازمان‌ها شده و موجبات تضییع حقوق دولت و عدم اعمال به‌موقع و قانونی ضمانت اجرای پیش‌بینی شده در قانون امور گمرکی می‌گردد». در انتهای نامه نیز یادآوری شده که قرار بود در این خصوص همکاری‌هایی بین وزارت صنعت، معدن و تجارت و گمرک جمهوری اسلامی در زمینه فناوری

۱. از جمله احکام قانونی به این شرح: ماده (۸) «قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار» (مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶)؛ مواد (۵) و (۶) «قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز» (مصوب ۱۳۹۲/۳/۱۰)؛ و بند «ج» ماده (۲۸) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» (مصوب ۱۳۹۴/۳/۲۰).

۲. نامه معاون اقتصادی رئیس‌جمهور، شماره ۸۰۲۰۳، مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۴.

اطلاعات صورت گیرد.^۱

رویه جاری دیگر با نبود نهاد ستادی و عدم ورود مستقیم هیئت وزیران - تا پیش از مصوبه ۱۳۹۹/۷/۲۷ به شرحی که در ادامه خواهد آمد - مقرراتگذاری برخی مراجع در خصوص مجوزهاست که در صلاحیت آنها و همچنین اثربخشی مقررات مصوب آنها، تردید جدی وجود دارد. نمونه اخیر چنین مصوبه‌ای، توسط «شورای اجرایی فناوری اطلاعات»^۲ (شماره ۱۱۱۲۶۵/۱ در جلسه چهاردهم، مورخ ۱۳۹۹/۷/۶) به تصویب رسیده است.^۳ مهم‌ترین مواد مصوبه به شرح زیر است:

«... شورای اجرایی فناوری اطلاعات کشور... به منظور بهره‌گیری از خدمات دولت الکترونیکی در تسهیل فضای کسب‌وکار، تسهیل فرایندهای ورود به بازار کسب‌وکارها و کاهش زمان دسترسی به مجوزها، کاهش مراجعات حضوری و افزایش سرعت ارائه خدمات دستگاه‌های اجرایی برای دسترسی مناسب مردم به این خدمات با فراهم آمدن زیرساخت‌های توسعه دولت الکترونیکی در خدمت اقتصاد هوشمند و جهش تولید، مواد مندرج در کادر ۳ را به تصویب رساند.

۱. نامه وزیر امور اقتصادی و دارایی، شماره ۱۰۸۶۵۶، مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۹.

۲. شورای عالی فناوری اطلاعات، براساس ماده (۴) «قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات» (مصوب ۱۳۸۲/۹/۱۹) تشکیل شد. سپس به موجب مصوبه شورای عالی فضای مجازی در ۱۱ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۵، عنوان شورای مذکور به «شورای اجرایی فناوری اطلاعات» تغییر یافت. برای اطلاع از مصوبات این شورا و همچنین دیگر نهادها در خصوص مجوزها، ر. ک.: مرکزالمیبری، «موانع تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار در ایران...»، صص ۳۶-۵۴.

۳. متن مصوبه در وبسایت مرکز پژوهش‌های مجلس با آدرس زیر قابل مشاهده است:
<https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1620492>

کادر ۳. تعریف مصوبه جلسه چهاردهم شورای اجرایی فناوری اطلاعات،

شماره ۱/۱۱۲۶۵، مورخ ۱۳۹۹/۷/۶

«ماده (۱) - با هدف تسهیل فرایند اخذ مجوزهای صنفی مشمول قانون نظام صنفی و کاهش زمان اخذ مجوز به حداکثر یک هفته مقرر شد موارد ذیل حداکثر ظرف مدت یک ماه انجام گیرد... .

ماده (۲) - به منظور تسهیل فرایند ثبت و اخذ مجوز فعالیت اشخاص حقوقی با هماهنگی انجام شده در کارگروه تعامل پذیري دولت الکترونیکی^۱ و همکاری قوه قضائیه و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مقرر شد اقدامات ذیل ظرف سه ماه انجام گیرد... .

ماده (۳) - به منظور شفاف سازی و تسهیل فرایند اخذ مجوزهای تأسیس، تولید و بهره برداری مقرر شد اقدامات ذیل انجام گیرد:

۱. با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت امور اقتصادی و دارایی (هیئت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای [کسب و کار]^۲ مجوزهای مربوط به تأسیس، تولید و بهره برداری حداکثر ظرف دو ماه در پنجره واحد صدور مجوزها بارگذاری شود... .

ماده (۴) - به منظور شفاف سازی و تسهیل فضای کسب و کارها و کاهش مراجعات و جلوگیری از ارائه تکراری اطلاعات به سازمان های بیمه تأمین اجتماعی و امور مالیاتی کشور مقرر شد... .

ماده (۵) - کلیه تبادل اطلاعات بین دستگاهی، اقلام داده ای و روش تبادل اطلاعات و حداکثر مهلت زمانی برقراری استعلام های موضوع این مصوبه حسب مورد به تأیید کارگروه تعامل پذیري دولت الکترونیکی می رسد؛ و از زمان برقراری این استعلام اخذ هرگونه مدارک فیزیکی یا انجام استعلام به روش غیرمصوب کارگروه تعامل پذیري دولت الکترونیکی توسط دستگاه های اجرایی ممنوع است.

ماده (۶) - مقرر شد نیروی انتظامی با همکاری دبیرخانه شورا، کلیه استعلام هایی که برای صدور مجوزهای کسب و کار و خدمات دستگاه های اجرایی مورد نیاز است، احصا و با هماهنگی دبیرخانه شورا در مرکز ملی تبادل

۱. «کارگروه تعامل پذیري دولت الکترونیکی» ذیل «کمیسیون توسعه دولت الکترونیکی سازمان فناوری اطلاعات ایران» تعریف شده است. طبق ماده (۲) مصوبه یازدهمین جلسه شورای اجرایی فناوری با عنوان «این نامه اجرایی استقرار چارچوب تعامل پذیري دولت الکترونیکی جمهوری اسلامی ایران (EGIF: E-Government Interoperability Framework)»، «به منظور راهبری و نظارت بر پیاده سازی چارچوب تعامل پذیري دولت الکترونیکی جمهوری اسلامی ایران در دستگاه های اجرایی و مدیریت بر اجرای این مصوبه، «کارگروه تعامل پذیري دولت الکترونیکی» با ترکیب اعضای ذیل زیر نظر کمیسیون تشکیل می شود:

- معاون مربوط سازمان و دبیر کمیسیون توسعه دولت الکترونیکی (رئیس کارگروه)
- نماینده سازمان اداری و استخدامی کشور
- نماینده وزارت اطلاعات
- نماینده معاونت ذی ربط قوه قضائیه
- نماینده سازمان نظام صنفی رایانه ای کشور
- نماینده وزارت کشور
- نماینده وزارت دفاع
- نماینده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- نماینده وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
- نماینده مرکز آمار ایران
- نماینده کارگروه های ۱۴ گانه خوشه های خدمات به تناسب موضوع
- نماینده دستگاه های مبدأ (متولیان پایگاه اطلاعات) و مقصد (بهره بردار پایگاه اطلاعات) حسب مورد
- سه نفر متخصص فناوری اطلاعات به انتخاب رئیس کارگروه

مصوبه مذکور، «در راستای انجام تکالیف مندرج در ماده (۱۶) ضوابط فنی اجرایی توسعه دولت الکترونیکی مصوب ششمین جلسه شورای اجرایی فناوری اطلاعات (ابلاغی به شماره ۱۴۵/۲۰۰ مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۱) و براساس سیاست های کلی نظام اداری و اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام معظم رهبری و قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران، به منظور حصول اطمینان از یکپارچگی فنی و اجرایی پیاده سازی برنامه های دولت الکترونیکی، این نامه اجرایی استقرار چارچوب تعامل پذیري دولت الکترونیکی جمهوری اسلامی ایران (EGIF: E-Government Interoperability Framework) به انضمام چارچوب تعامل پذیري، کاتالوگ استاندارد فنی و کاتالوگ استاندارد داده ها» به تصویب رسیده است.

متن کامل مصوبه، در پایگاه اطلاع رسانی قوانین و مقررات کشور، در آدرس اینترنتی زیر قابل دسترس است:

<https://dotic.ir/news/1215>

۲. در متن مصوبه، عنوان هیئت به اشتباه «هیئت مقررات زدایی و تسهیل فضای کسب و کار» درج شده است.

اطلاعات حداکثر تا آذرماه ۱۳۹۹ دایر نماید....

ماده (۷) - مقرر گردید وزارت امور اقتصادی و دارایی (هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل [صدور مجوزهای] کسب‌وکار) با همکاری سازمان اداری و استخدامی برای مجوزهای پُر کاربرد کلیه استعلامات مورد نیاز را احصا و بررسی کرده و تا حد ممکن فرایندها ساده و کوتاه شده و حسب مورد استعلامات غیرضروری حذف یا با تصویب کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیکی در قالب داده‌های باز (Open Data و Open API) الکترونیکی برخط، در دسترس همه متقاضیان قرار گیرد....

ماده (۸) - در صورتی که اجرای هریک از موارد فوق نیازمند اصلاح قوانین یا مقرراتی است لازم است مطابق با ماده (۴) مصوبه جلسه سیزدهم شورای اجرایی فناوری اطلاعات - برگزار شده در تاریخ ۱۳۹۸/۱۱/۱ - موارد اصلاحی توسط دستگاه مربوطه ظرف ۱۵ روز از ابلاغ این مصوبه به دبیرخانه شورای اجرایی و معاونت حقوقی رئیس‌جمهور ارائه شود».

مفاد مصوبه شورای اجرایی فناوری اطلاعات (کادر ۳)، از جنس مصوبات هیئت مقررات‌زدایی است؛ با این تفاوت که به جای وزیر امور اقتصادی و دارایی، توسط وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات امضا شده است. ویژگی مشترک این مصوبه با برخی مصوبات هیئت مقررات‌زدایی، علاوه بر تلاش برای هماهنگی و انسجام بین دستگاه‌های مختلف، غیرقابل اجرا بودن است. بدیهی است که مصوباتی با امضای وزرا در شوراهای مختلف، نمی‌تواند جای خالی نهادی مانند هیئت وزیران یا سازمان برنامه و بودجه را پُر کند و کارویژه‌های آنها را به انجام برساند. آنچه در عمل رخ داده و همچنان تداوم دارد، انبوهی از مقررات و مصوبات نهادهای متعددی است که با اهدافی مشابه، به تصویب رسیده‌اند؛ اما به دلیل هم‌پوشانی‌ها، تعارض‌ها و ناهماهنگی‌ها، نه تنها در دستیابی به اهداف مورد نظر کمکی نمی‌کنند، بلکه برای نظام اجرایی و به‌طور کلی نظام حکمرانی، تبدیل به مسائلی بغرنج می‌شوند. شرح وظایف هریک از این نهادهای چندلایه و پیچیده و تفکیک وظایف و صلاحیت‌های هریک، اگر نه امری غیرممکن، دست‌کم بسیار دشوار است.

۲-۲-۳. نمونه‌هایی از تلاش هیئت مقررات‌زدایی برای ایجاد هماهنگی در دستگاه‌ها

در شرایط نبود نهاد ستادی و هماهنگ‌کننده در دولت، هیئت مقررات‌زدایی نیز به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی، تلاش کرده است این نقش را ایفا کند؛ نقشی که اصولاً باید توسط هیئت وزیران یا سازمان برنامه و بودجه، زیر نظر رئیس‌جمهور، ایفا می‌شده است. از این‌رو، یکی از نقدهای جدی به اقدامات هیئت مقررات‌زدایی، ورود آن به حوزه‌هایی بوده است که اساساً در زمره اختیارات عالی‌ترین مقام اجرایی یا هیئت وزیران است. برای مثال، در گزارش نظارتی پیشین توضیح داده شد که مصوبه هیئت مقررات‌زدایی در خصوص تعیین مرجع صدور مجوز «پروانه بهره‌برداری پرورش ماهی در دریا» (نشست بیست‌وپنجم، مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۸)، با هدف حل‌وفصل اختلاف صلاحیتی بین دو سازمان بنادر و دریانوردی و سازمان شیلات ایران به تصویب رسید. در مصوبه مذکور تلاش شد اختیار صدور مجوز برای سازمان شیلات ایران (وابسته به وزارت جهاد کشاورزی) و اختیار اعلام ضوابط مربوط برای سازمان بنادر و دریانوردی (وابسته به وزارت راه و

شهرسازی)، تفکیک و احصا شود؛ «بدین ترتیب مهم‌ترین بند مصوبه، به‌جای حذف یا تسهیل صدور مجوز، به توضیح صلاحیت‌های دو دستگاه مربوط پرداخته و در واقع انجام کارویژه‌ای را برعهده گرفته که اصولاً باید با تصمیم رئیس‌جمهور یا مصوباتی در سطح تصویب‌نامه هیئت وزیران، رفع و رجوع شود»^۱.

این رویکرد در هیئت مقررات‌زدایی همچنان تداوم داشته است. در ادامه، به شرح و نقد مصوبه‌ای از هیئت مقررات‌زدایی در خصوص تسهیل و تسریع شرایط و مراحل مجوز واگذاری و تغییر کاربری اراضی پرداخته شده که اولاً، در حوزه اختیارات هیئت وزیران است و ثانیاً، پیش‌تر مصوبه‌ای دقیق‌تر و جامع‌تر در خصوص موضوع، توسط هیئت وزیران به تصویب رسیده بوده و البته به مرحله اجرا نرسیده بوده است. در مصوبه دیگری نیز در خصوص تسهیل شروع کسب‌وکار از طریق پنجره واحد فیزیکی، توضیح داده خواهد شد که چگونه هیئت مقررات‌زدایی مصوبه‌ای را به تصویب رسانده که مهم‌ترین نهاد مجری آن، سازمان امور مالیاتی کشور (وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی) بوده است، اما لزوم هماهنگی‌ها و تعاملات دستگاه‌های وابسته به قوای مجریه و قضائیه و بخش خصوصی و تعاونی، سبب ورود هیئت مقررات‌زدایی شده است.

۱-۲-۳. مصوبه‌ای در خصوص تسهیل و تسریع شرایط و مراحل مجوز واگذاری و تغییر کاربری اراضی
در بند «۵» مصوبه هیئت مقررات‌زدایی در نشست سی‌ویکم (جلسات مورخ ۱۳۹۸/۸/۱۳ و ۱۳۹۸/۸/۲۷)، مقرر شد: «دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی مکلف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه نسبت به امکان‌سنجی استقرار بنگاه‌های اقتصادی مختلف در مناطق ویژه اقتصادی، اقدام و ظرفیت‌های خالی را (به تفکیک واگذار نشده و یا واگذار شده تعطیل شده) بر روی پایگاه اطلاع‌رسانی خود درج [نماید]».

این در حالی است که تکلیف مذکور، پیش‌تر دست‌کم در یک مقرر با عنوان «تصویب‌نامه در خصوص برنامه راهبردی ارتقای سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد در مبادلات مرزی» پیش‌بینی شده بود. این تصویب‌نامه، در آذرماه ۱۳۹۴ (به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی در دی‌ماه ۱۳۹۲)، به تصویب هیئت وزیران رسید^۲ (پیوست ۲ گزارش حاضر). تصویب‌نامه مذکور از حیث ماهوی و شکلی، مقرره‌ای قابل توجه است؛ بدین ترتیب که متشکل از سه بند اصلی است که ذیل هر بند مقرراتی با عنوان «چشم‌انداز»، «بیانیه رسالت»، «اصول و ارزش‌ها»، «راهبردها» و «راهکارهای عملیاتی» آمده است. عناوین سه بند اصلی تصویب‌نامه مورد بحث عبارتند از:

الف) برنامه راهبردی ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد در بازارچه‌های مرزی،
ب) برنامه راهبردی ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی،

۱. ر. ک.؛ همان، ص ۲۵.

۲. تصویب‌نامه هیئت وزیران به شماره ۱۱۸۴۱۶/ت/۵۰۱۹۳ هـ، مورخ ۱۳۹۴/۹/۸.

ج) برنامه راهبردی ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد در اسکله‌های خاص. چنانکه از عناوین پیش‌گفته برمی‌آید، تصویبنامه مذکور حاوی مفادی بسیار فراتر از آیین‌نامه مصوب قوه مجریه است و دست‌کم مفاد آن از جنس قانون عادی (بیشتر شبیه قوانینی مانند قوانین برنامه توسعه) است. از این حیث، اجرای هر یک از بندهای آن، می‌تواند تحولی عظیم در کارآمدی سازمان‌ها و نهادهای مربوط و همچنین شفافیت اقتصادی ایجاد کند.

«راهکارهای عملیاتی» که بخشی از آنها ذکر شده است، به مراتب جامع‌تر و دقیق‌تر از مصوبه هیئت مقررات‌زدایی، تکالیفی را برای نهادهای مسئول با هدف شفافیت اطلاعاتی و بهبود کارایی در نظر گرفته است. مهم‌تر اینکه تصویبنامه مذکور توسط عالی‌ترین مرجع مقررات‌گذار در قوه مجریه، یعنی هیئت وزیران وضع شده که علی‌الاصول از حیث سلسله‌مراتب، بر مصوبه هیئت مقررات‌زدایی برتری دارد و اثربخشی بیشتری از آن انتظار می‌رود. با این اوصاف، سؤال این است که توجیه قانونی و منطقی ورود هیئت مقررات‌زدایی به مسئله امکان‌سنجی استقرار بنگاه‌های اقتصادی در مناطق ویژه اقتصادی و تأکید دوباره بر آن، با در نظر گرفتن وجود مقررات مشابه، چیست؟ اگر مصوبه هیئت وزیران با انبوهی از تکالیف قابل توجه، تاکنون توسط دستگاه‌های مربوط اجرا نشده، آیا مصوبه هیئت مقررات‌زدایی می‌تواند به اجرای مصوبات برزمین‌مانده، کمک کند؟ تأکید بر وظایف و تکالیف دستگاه‌های اجرایی، به‌ویژه در موضوعاتی مانند شفاف‌سازی اطلاعات، یکی از عوامل اصلی تورم مقررات در کشور است، در حالی که به اجرای مصوبات نیز نینجامیده است.

علاوه بر آنچه گفته شد، مقررات دیگری مشابه با تصویبنامه مذکور وجود دارند که در صورت اجرا، شفافیت و کارآمدی را برای بسیاری از بخش‌های اقتصادی کشور به دنبال خواهند داشت. از جمله «آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی» (مصوب وزیران عضو کارگروه موضوع تصویبنامه ۱۷۸۶۹/۲/ت ۴۱۷۳۳ هـ.مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۲۳) و «آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی» (مصوب هیئت وزیران مورخ ۱۳۹۸/۷/۲۱). در آیین‌نامه اخیر، علاوه بر اینکه مأموریت‌های بسیار مهم برای بانک مرکزی و شبکه بانکی کشور در نظر گرفته شده، تکالیف متعددی برای دستگاه‌های مختلف در راستای شفافیت مالی (در قالب راه‌اندازی سامانه‌هایی مربوط به ثبت معاملات، اطلاعات هویتی اشخاص، کدپستی و نشانی اشخاص، ورود و خروج اشخاص از مرزهای کشور، اظهارنامه‌های مالیاتی، اطلاعات قضایی اشخاص مظنون به ارتکاب پولشویی و...) مقرر شده است.^۱ نظارت مؤثر بر اجرای قوانین و مقرراتی از این نوع، باید جایگزین تولید قوانین و مقررات متعدد شود.

۲-۲-۳. مصوبه‌ای در خصوص تسهیل شروع کسب‌وکار از طریق پنجره واحد فیزیکی

یکی از مصوبات سی‌وششمین نشست هیئت مقررات‌زدایی (مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۵)، در نظر گرفتن تکالیفی

۱. جواد اسکندری و سیدمهدی بنی‌طبا، «ارتقای حکمرانی در حوزه ریال: مروری بر تکالیف قانونی دستگاه‌ها»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۱۷۱۹۰، مهرماه ۱۳۹۹، صص ۲۶-۱۸.

برای دستگاه‌های متعدد در خصوص تسهیل شروع کسب‌وکار از طریق پنجره واحد فیزیکی بود (ر. ک. جدول ۲، ردیف ۳۰). در این مصوبه، سازمان ثبت اسناد و املاک، سازمان تأمین اجتماعی، سازمان امور مالیاتی کشور، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و وزارت امور اقتصادی و دارایی، مکلف به انجام اقداماتی برای راه‌اندازی پنجره واحد فیزیکی شروع کسب‌وکار شدند.

اولین پنجره واحد فیزیکی مذکور در ۱۰ خردادماه ۱۳۹۹ در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران افتتاح شد. طبق اظهارات مسئولان، آغاز یک کسب‌وکار در ایران که پیش از این بیش از ۷۲ روز زمان می‌برد، با راه‌اندازی این پنجره واحد به ۳ روز کاهش یافت. طبق اظهارات معاون امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی، «پیش از این، ۵۵ روز از مدت زمان پروسه شروع کسب‌وکار در کشور مربوط به فرایندهای سازمان امور مالیاتی بود. اما با دستور وزیر اقتصاد، این پروسه زمانی در سازمان مالیاتی به صفر کاهش یافت و در حال حاضر دریافت شناسه ملی از ثبت شرکت‌ها، به‌مثابه کد اقتصادی است». علاوه بر این، رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور نیز اعلام کرد «برخی اقدامات اجرایی در سازمان ثبت اسناد و املاک از جمله الکترونیکی کردن فرایند پذیرش، صحت‌سنجی برخط، مبادله برخط مستندات ثبت شرکت‌ها با روزنامه رسمی و وزارت ارشاد و نیز طراحی پایگاه اطلاعات اشخاص حقوقی را در راستای کاهش موانع و بهبود شروع کسب‌وکار در کشور از سوی قوه قضائیه» صورت گرفته است. وزیر امور اقتصادی و دارایی نیز وعده داد در آینده نزدیک، به‌منظور کاهش رفت‌وآمدهای غیرضرور، از پنجره واحد الکترونیکی رونمایی خواهد شد.^۱

برای به نتیجه رسیدن این مصوبه هیئت مقررات‌زدایی و اثربخشی قابل قبول آن، می‌توان دلایلی ذکر کرد:

اول - یک خصوصیت مهم این مصوبه این است که اجرای آن مستلزم هیچ‌یک از اصلاحات قانونی به‌ویژه در حوزه صلاحیت دستگاه‌ها و مقامات اداری نبوده است؛ بلکه اجرای آن صرفاً مستلزم انجام رویه‌هایی اداری در قالب بسترهای قانونی - مقرراتی موجود بوده است. البته اجرای این فرایند، مستلزم اقدامات مقرراتی بوده است؛ معاون درآمدهای مالیاتی سازمان امور مالیاتی کشور تصریح کرده که «با موافقت وزیر امور اقتصادی و دارایی مبنی بر اصلاح فصل دوم آیین‌نامه اجرایی تبصره «۳» ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۳۱ تیرماه ۱۳۹۴، ضمن صدور بخشنامه‌ای از سوی سازمان امور مالیاتی کشور، گام ۴۵ در سامانه مالیاتی، در خصوص فرایند راستی‌آزمایی حذف شده است. پیش از این، اجرای گام ۴۵ فرایند ثبت‌نام و تخصیص شماره اقتصادی به اشخاص حقیقی و حقوقی، بین یک ماه تا دو ماه زمان می‌برد که هم‌اکنون، با حذف این گام، فعالان اقتصادی از همان زمان ثبت شرکت یا کسب مجوز

۱. دنیای اقتصاد (روزنامه)، «پنجره واحد فیزیکی رونمایی شد: کاهش زمان کسب مجوز از ۷۲ روز به ۷۲ ساعت»، ۱۱/۳/۱۳۹۹.

فعالیت، از نظر سازمان امور مالیاتی کشور «مؤدی» تلقی شده و شماره اقتصادی آنها بدون نیاز به طی مراحل راستی‌آزمایی صادر خواهد شد و نیاز به هیچ استعلام دیگری نیست. در حال حاضر و با اجرای بخشنامه سازمان، اشخاص حقیقی به محض اخذ مجوز یا پروانه کسب و کار از اصناف و اتحادیه‌ها و همچنین اشخاص حقوقی و بنگاه‌های اقتصادی به محض ثبت در اداره ثبت شرکت‌ها، در سامانه سازمان امور مالیاتی کشور نیز ثبت‌نام شده تلقی می‌شوند و اطلاعات هویتی آنها، به صورت برخط یا غیر برخط، به سازمان امور مالیاتی کشور منتقل شده و همچنین، شماره ملی اشخاص حقیقی و شناسه ملی اشخاص حقوقی به عنوان شماره اقتصادی جهت آغاز کسب و کار قلمداد می‌شود.^۱ بدین ترتیب، حذف یک گام در ثبت شرکت یا کسب مجوز فعالیت، به وسیله اصلاح یک آیین‌نامه اجرایی و صدور یک بخشنامه توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی میسر شده است.

دوم - چنانکه در مصوبه نیز آمده است، امور پشتیبانی (لجستیکی) این تسهیل و تسریع رویه‌ها در قالب ساختمان و حتی دستمزد و حقوق نیروی شاغل، توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران تأمین می‌شود. همچنین راه‌اندازی این پنجره واحد فیزیکی در دیگر مراکز استان‌ها نیز بر همین سیاق خواهد بود. شرایط امروز به گونه‌ای است که تأمین هرگونه امور مالی و پشتیبانی برای دولت، اعم از ساختمان و نیروی کار، با موانع متعددی مواجه است و از این رو، مساعدت اتاق ایران در این خصوص، راه‌گشا شده است. در همان مراسم افتتاحیه، یکی از اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام وعده داده است که «گام دوم این مسیر»، ایجاد دادگاه‌های تجاری است و «در این رابطه، اتاق بازرگانی متعهد شده است مکان مناسبی را برای این منظور در اختیار قوه قضائیه قرار دهد». رئیس اتاق نیز اعلام کرده است که «اتاق بازرگانی ایران با همکاری اتاق تهران، آماده امضای تفاهمنامه با قوه قضائیه برای ایجاد این مرکز است و طبق برنامه، در فاز اول در چهار مکان دیگر نیز دادگاه‌های تجاری را می‌توانیم راه‌اندازی کنیم».^۲ بدین ترتیب یکی از احکام مهم «قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار»، پس از گذشت حدود یک دهه از تصویب با رفع این مانع اجرا خواهد شد. البته در قانون مذکور (ماده ۲۹)) مقرر شده است: «قوه قضائیه و دولت اقدامات قانونی لازم را برای تنظیم آیین دادرسی تجاری و تشکیل دادگاه‌های تجاری به عمل می‌آورند». بدین ترتیب، تمهیدات پشتیبانی برای اجرای احکام قانونی، بسیار مهم‌تر و کلیدی‌تر از آن است که پیش‌تر تصور می‌شده است.

سوم - کاهش رتبه ایران در شاخص «سهولت انجام کسب و کار» بانک جهانی به موجب راه‌اندازی این سامانه فیزیکی، از دیگر عوامل انگیزشی قوی برای پیگیری و اجرای سامانه مذکور است. توضیح اینکه رتبه ایران در نماگر «شروع کسب و کار» رتبه‌ای غیرقابل قبول است (رتبه ۱۷۸ از میان ۱۹۰ کشور

۱. خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، «معاون سازمان مالیاتی خبر داد: اخذ مجوز کسب و کار بدون نیاز به شماره اقتصادی»، ۱۳۹۹/۹/۷، قابل مشاهده در آدرس اینترنتی زیر:

<https://www.isna.ir/news/99080603221>

در گزارش ۲۰۲۰). اصلی‌ترین راهکاری هم که همواره مورد توصیه گروه انجام بانک جهانی بوده است، «راه‌اندازی پنجره واحد الکترونیکی در تمامی مراحل آغاز و فعالیت کسب‌وکار است»^۱.

۴. ارزیابی لازم‌الاجرای و اثربخشی مصوبات هیئت مقررات‌زدایی

آنچه در نمونه‌های پیش‌گفته آمده است، مواردی است که الزاماتی بیش از صرف اصلاح رویه برای تسهیل و تسریع صدور مجوزهای کسب‌وکار دارد. بدین معنا که مانع اصلی، کیفیت مقرراتی تشخیص داده شده است که مبنای مجوز یا مجوزهای دست‌وپاگیر و مخمل محسوب می‌شوند. اما از آنجا که مرجع صدور آیین‌نامه، بخشنامه، دستورالعمل و...، مقام یا مقامات اداری مربوط هستند، هیئت مقررات‌زدایی چاره‌ای جز مکلف کردن دستگاه‌ها به تدوین یا اصلاح مقررات ندارد. اما سؤال مهم این است که آیا مصوبه هیئت مقررات‌زدایی مبنی بر موظف کردن وزارتخانه یا سازمانی نسبت به تدوین یا اصلاح مقررات، تاکنون اجرا شده است و پیش از آن، آیا اساساً از قابلیت اجرا برخوردار است؟ پاسخ به این سؤالات، تعیین‌کننده میزان اثربخشی هیئت مقررات‌زدایی و جایگاه آن به‌عنوان نهادی است که مسئول اصلی ساماندهی و تسهیل صدور مجوزها شمرده می‌شود.

از اجرای مصوبات هیئت مقررات‌زدایی توسط دستگاه‌ها در خصوص تدوین و تصویب مقررات مذکور، گزارشی در دست نیست. گرچه در گزارش عملکرد منتشرشده، نمونه‌هایی از عدم تمکین دستگاه‌ها به مصوبات هیئت ذکر شده است. یکی از مهم‌ترین موارد عدم اجرای مصوبه هیئت مقررات‌زدایی، استنکاف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از «اصلاح آیین‌نامه و ضوابط تأسیس و اداره داروخانه با حذف محدودیت‌های جمعیتی و جغرافیایی است که در نشست سی‌وسوم هیئت (مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۲) با مهلت زمانی دو ماه به تصویب رسیده بود. شایان ذکر است مصوبه مذکور بر مبنای آرای پیشین هیئت عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع «ابطال تبصره «۱» ماده (۲) و ماده (۱۵) آیین‌نامه تأسیس و اداره داروخانه‌ها مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۱۵ و ماده (۶) و تبصره «۴» بند «۴» ماده (۴) ضوابط تأسیس و اداره داروخانه‌ها مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۱»^۲ و رأی دیگری با موضوع «ابطال جدول (الف) ماده چهارم شاخص جمعیت آیین‌نامه تأسیس و اداره داروخانه‌ها»^۳ به تصویب رسید.

۱. معاونت پژوهش‌های اقتصادی، «وضعیت ایران در گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی سال ۲۰۲۰»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، مرکز مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۲۲۰۱۶۷۰۰، تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۳/۱۴.

۲. رأی شماره‌های ۲۰۴۷ و ۲۰۴۹ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، تاریخ دادنامه: ۱۳۹۷/۱۱/۲۲، شماره دادنامه: ۲۰۴۹ - ۲۰۴۷، شماره پرونده: ۹۶/۹۱۸ - ۹۵/۲۹، قابل دسترس در پایگاه اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور در آدرس اینترنتی زیر: <http://dotic.ir/news/2810>

۳. رأی شماره ۱۰۵۲ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، تاریخ دادنامه: ۱۳۹۸/۶/۵، شماره دادنامه: ۱۰۵۲، شماره پرونده: ۹۷/۲۲۱۶، قابل دسترس در پایگاه اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور در آدرس اینترنتی زیر: <http://dotic.ir/news/5991>

در رأی مذکور مقرر شده است: «... از آنجا که عموم و اطلاق تعریف مندرج در ماده (۱) قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مصوب سال ۱۳۹۳، لفظ «مجوز کسب‌وکار»، شامل پروانه‌های تأسیس داروخانه‌ها می‌شود، از طرفی، طبق تبصره «۲» ذیل ماده (۷) قانون اخیرالذکر، صادرکنندگان مجوز کسب‌وکار اجازه ندارد

البته مصوبات دیوان عدالت اداری، همواره منطبق و در راستای مصوبات هیئت مقررات‌زدایی نبوده است؛ به طوری که در گزارش عملکرد مربوط، «ابطال مکرر مصوبات هیئت توسط دیوان عدالت اداری» به عنوان یکی از چالش‌های پیش روی هیئت مقررات‌زدایی بر شمرده شده است. بارزترین موضع‌گیری دیوان عدالت اداری در مقابل مصوبات هیئت، در خصوص مجوزهای کانون وکلای دادگستری مرکز و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه بوده است.^۱

سوی از ضمانت اجرای استنکاف از اجرای آرای دیوان عدالت اداری، آنچه در اینجا محل بحث است، ضمانت اجرای استنکاف از اجرای مصوبه هیئت مقررات‌زدایی است. در تبصره «۳» ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مقرر شده است که مصوبات هیئت مقررات‌زدایی «در مورد بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها پس از تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی... برای کلیه مراجع صدور کسب‌وکار و کلیه دستگاه‌ها و نهادها که در صدور مجوزهای کسب‌وکار نقش دارند لازم‌الاجرا می‌باشد». اما نه در قانون مذکور و نه در قانون دیگری، ضمانت اجرایی برای تخطی از مصوبات هیئت مقررات‌زدایی ناظر بر تدوین یا اصلاح مقررات، در نظر گرفته نشده است.^۲

دلایل عدم وضع ضمانت اجرا برای مقرراتگذاران (وزیر یا جمعی از وزرا یا رؤسای سازمان‌ها) در صورت استنکاف از تصویب یا اصلاح مقرر مقرر نظر هیئت مقررات‌زدایی، به اصول حقوق عمومی و به طور خاص به اصول قانون اساسی بازمی‌گردد. وزیر امور اقتصادی و دارایی، واجد شأنی برابر با دیگر وزراست و صلاحیت وی نیز محدود به صلاحیت‌های مقرر شده در قانون اساسی و قوانین عادی است. طبق اصل یکصد و هشتاد و هشتم (۱۳۸) قانون اساسی، علاوه بر هیئت وزیران، هر یک از وزیران نیز «در حدود وظایف خویش و مصوبات هیئت وزیران، حق وضع آیین‌نامه و صدور بخشنامه دارد». بر اساس اصل یکصد و چهارم (۱۳۴) قانون اساسی نیز ریاست و نظارت بر کار وزیران، بر عهده رئیس‌جمهور است.

به دلیل «اشباع بودن بازار» از پذیرش تقاضا یا صدور مجوز کسب‌وکار امتناع کنند، بنابراین جدول (الف) ماده (۴) آیین‌نامه مورد اعتراض، به لحاظ تحمیل شرایطی مغایر با رویه‌های ضد رقابتی مورد نظر مقنن، خلاف قانون است و... ابطال می‌شود».

۱. چنانکه در گزارش مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار آمده است: «بر اساس مصوبه جلسه بیستم هیئت مقررات‌زدایی... کانون وکلای دادگستری مرکز و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه مکلف شده‌اند عناوین و شناسنامه مجوزهای صادره را در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار بارگذاری و نسبت به تکمیل اطلاعات شناسنامه‌ای آنها اقدام نمایند، که در خصوص این مصوبه دو دادنامه به شماره‌های ۱۱۲۸ و ۱۱۳۷/۴/۲۴ تاریخ ۱۳۹۷/۵/۱۴ دایر بر صدور دستور موقت به منظور توقف اجرای مصوبه و یک رأی قطعی در خصوص عدم الزام به ثبت مجوزهای مرکز امور مشاوران حقوقی وکلا و کارشناسان قوه قضائیه ابلاغ شده است که متعاقب آن، برابر رأی شماره ۹۸۰۹۹۷۰۹۰۶۱۰۰۸۳ هیئت تخصصی اداری و امور عمومی تاریخ ۱۳۹۸/۳/۸ و همچنین رأی شماره ۹۸۰۹۹۷۰۹۰۶۱۰۲۱۸/۵/۱۴ هیئت مزبور، دادنامه‌های صادره لغو و از مفاد مصوبه هیئت مقررات‌زدایی... دفاع و رأی به رد شکایت داده شده است. بار دیگر هیئت عمومی دیوان عدالت اداری بنابه دادخواست دیگری در این خصوص ورود نموده و پس از رسیدگی طی دادنامه شماره تاریخ ۱۳۹۸/۹/۱۹ بندهای دیگر این مصوبه را در ارتباط با ثبت مؤسسه‌های حقوقی بدون ضرورت اخذ مجوز از مراجع ذی‌ربط ابطال اعلام نمود و در نهایت طی دادنامه شماره الی ۲۷۵۲ تاریخ ۱۳۹۸/۹/۱۹ رأی شماره ۹۸۰۹۹۷۰۹۰۶۱۰۲۱۸/۵/۱۴ تاریخ ۱۳۹۸/۵/۱۴ نقض و بند «۲» مصوبه هیئت مقررات‌زدایی... مبنی بر الزام کانون وکلای دادگستری مرکز و مرکز وکلا، به ثبت مجوزهای مرکز امور مشاوران حقوقی وکلا و کارشناسان قوه قضائیه ابطال شد؛ ر. ک.؛ مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار، پیشین، ص ۱۹.

۲. در ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، دو ضمانت اجرا مقرر شده است؛ اول، اشخاصی که «در صدور مجوزهای کسب‌وکار اخلاص یا اهمال کرده‌اند» به هیئت تخلفات اداری معرفی می‌شوند و در صورت تأیید تخلف، به مجازات‌های مقرر در بندهای «د» به بعد ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری محکوم می‌شوند. دوم، «امتناع از پذیرش مدارک و درخواست مجوز و تأخیر پیش از طرف زمانی تعیین‌شده در پایگاه اطلاع‌رسانی» مصداق «اخلال در رقابت» شناخته می‌شود و شورای رقابت موظف است به شکایت ذی‌نفع رسیدگی کرده و بالاترین مقام دستگاه مربوطه را به مجازات تعیین‌شده در بند «۱۲» ماده (۶۴) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی محکوم کند. در حکم مذکور، جریمه نقدی از ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای متخلفان در نظر گرفته شده است.

البته معاون اول رئیس‌جمهور (طبق اصل یکصد و بیست و چهارم (۱۲۴)) و نماینده ویژه رئیس‌جمهور (طبق اصل یکصد و بیست و هفتم (۱۲۷)) می‌توانند با موافقت رئیس‌جمهور نقشی ستادی و در حد اختیارات رئیس‌جمهور را برعهده بگیرند.

با وجود این، حکم قانونی مندرج در تبصره «۳» ماده (۷) مبنی بر لازم‌الاجرا بودن مصوبات هیئت مقررات‌زدایی در مورد برخی مقررات برای همه دستگاه‌ها، حکم قانونی معتبر و لازم‌الاتباع است. گرچه اخیراً شورای نگهبان نیز در اظهار نظر خود راجع به «طرح اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن» (مصوب جلسه علنی، مورخ ۱۳۹۹/۳/۲۳)^۱ به اختیار وزیر امور اقتصادی و دارایی مبنی بر لازم‌الاجرا بودن مصوبات هیئت مقررات‌زدایی در مورد حذف و اصلاح بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها با تأیید وی، ایراد وارد کرده است. البته چنانکه گفته شد، در حال حاضر، چنین حکمی در تبصره «۳» ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، وجود دارد و در زمان بررسی حکم مذکور، شورای نگهبان در خصوص آن ایرادی تشخیص نداده بود. البته می‌توان گفت شاید دلیل عدم ایراد شورای نگهبان به حکم مذکور، امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی به‌عنوان رئیس هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار به‌عنوان مرجع تأییدکننده (شکلی) مصوبه هیئت بوده است.

در مجموع می‌توان نتیجه گرفت آنچه در عمل رخ داده این است که مصوبات هیئت مقررات‌زدایی، برای دیگر وزرا خصوصیتی ارشادی - توصیه‌ای داشته است. خصوصیت و تأثیری بیش از ارشادی - توصیه‌ای، نیازمند ورود معاون اول یا نماینده ویژه در هیئت مقررات‌زدایی یا دست‌کم، هیئت وزیران است. در واقع، احکام قانونی فعلی در خصوص ترکیب و لازم‌الاجرای مصوبات هیئت مقررات‌زدایی، احکامی غیراثربخش و ناکارآمد است.^۲ با وجود این، در ادامه توضیح داده خواهد شد که چگونه اخیراً تشکیل یک نهاد بین قوه‌ای (کارگروه رفع موانع جهش تولید)، به شکل‌گیری فرایندی انجامیده که سرانجام هیئت وزیران به‌عنوان عالی‌ترین نهاد مقرراتگذار در قوه مجریه (پس از رئیس‌جمهور)، به موضوع ساماندهی مجوزها ورود کرده است.

۱. نظر شورای نگهبان، شماره ۹۹/۱۰۲/۱۷۶۸۴ مورخ ۱۳۹۹/۳/۱۳.

۲. بارزترین نشانه ناخرسندی از اختیارات وزیر امور اقتصادی و دارایی و تلاش برای سلب اختیارات ایجاد شده برای وزیر امور اقتصادی و دارایی در کسوت رئیس هیئت مقررات‌زدایی، اخیراً در ارائه طرحی با عنوان «طرح تسهیل صدور برخی مجوزهای کسب‌وکار (شماره ثبت ۱۴۵، تاریخ اعلام وصول: ۱۳۹۹/۵/۲۵) قابل مشاهده است. در این طرح، پیشنهاد شده است ریاست هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار به یکی از معاونان رئیس‌جمهور سپرده شود و البته دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی که در حال حاضر با عنوان مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار، وابسته به معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی فعالیت می‌کند، به‌طور کلی نادیده گرفته شده است.

۵. تحولات امیدبخش با تشکیل کارگروه رفع موانع جهش تولید

یکی از ویژگی‌های مهم هیئت مقررات‌زدایی، عضویت برخی از مقامات (با نمایندگان تام‌الاختیار آنها) از قوای قضائیه و مقننه در آن است (دادستان کل کشور، رئیس سازمان بازرسی کل کشور، رئیس دیوان محاسبات کشور و دو نماینده مجلس شورای اسلامی). بی‌تردید، هماهنگی بین دستگاه‌های وابسته به قوای مختلف، به‌مراتب دشوارتر و پُرچالش‌تر از هماهنگی‌های دستگاه‌های درون یک قوه و نیازمند صرف زمان و تلاشی به‌مراتب بیشتر است.

درواقع می‌توان گفت مهم‌ترین ضعف هیئت مقررات‌زدایی، برخورداری از ترکیب و انواع صلاحیت‌هایی است که گرچه به‌لحاظ قانونی برای لازم‌الاجرا بودن مصوبات آن در نظر گرفته شده است، اما اولاً، این لازم‌الاجرای صرفاً درخصوص مقررات قوه مجریه (بجز مصوبات هیئت وزیران) و ثانیاً، صرفاً برای دستگاه‌های وابسته به قوه مجریه، نه قوه قضائیه و دستگاه‌های وابسته به دیگر نهادهاست. اما پس از سال‌ها، تدبیری برای چالش مذکور اندیشیده شد. به این ترتیب که اخیراً نهادی با عنوان «کارگروه رفع موانع جهش تولید» تشکیل شده است. در اولین جلسه کارگروه مذکور (مورخ ۱۳۹۹/۶/۲۵)، معاون اول رئیس‌جمهور تصریح کرد: «یک کارگروه در وزارت صنعت وجود دارد که وظیفه آن رفع موانع تولید است؛ یعنی به مسائل و مشکلات بنگاه‌های تولیدی رسیدگی می‌کند.^۱ کارگروه دیگر تحت عنوان بهبود فضای کسب‌وکار در وزارت امور اقتصادی و دارایی فعال است که کار مهمی برعهده دارد؛ زیرا بخش زیادی از مسائل تولید و سرمایه‌گذاری کشور متأثر از فضای کسب‌وکار است...»^۲.

به‌نظر می‌رسد منظور معاون اول رئیس‌جمهور از کارگروهی «تحت عنوان بهبود فضای کسب‌وکار در وزارت امور اقتصادی و دارایی»، هیئت مقررات‌زدایی باشد؛ به‌طوری که در ادامه اظهار می‌کند: «مهم‌ترین مسئولیت این کارگروه حذف مجوزها و مقررات زائد است. ... کسی که می‌خواهد یک فعالیت کشاورزی انجام دهد برای اینکه مجوز فعالیت بگیرد، فقط تا مرحله‌ای که بتواند وام بانکی دریافت کند، باید ده‌ها مرکز در مورد فعالیتش اعلام‌نظر کنند و گاهی اوقات استعمال‌های مکرری وجود دارد؛ به‌گونه‌ای که وقتی می‌خواهند مجوز نهایی را بدهند، زمان استعمال‌های اولی به اتمام رسیده و دوباره باید این چرخه را مجدداً طی کند»^۳.

معاون اول رئیس‌جمهور، مهم‌ترین رسالت کارگروه رفع موانع جهش تولید را اجرایی کردن

۱. به احتمال زیاد، منظور ایشان از کارگروه مذکور، ستادی با عنوان «ستاد تسهیل و رفع موانع تولید» است که به‌موجب ماده‌واحد «قانون الحاق موادی به قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» (مصوب ۱۳۹۷/۳/۲۱) به ریاست وزیر صنعت، معدن و تجارت در سطوح ملی و استانی تشکیل شده است. این ستاد، صرفاً متشکل از مقامات قوه مجریه و نمایندگان نهادهای نمایندگی‌کننده بخش خصوصی و تعاونی است. پیش‌تر نیز «کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید» در همه استان‌ها به‌موجب تصویب هیئت وزیران (شماره ۱۸۱۵۱/ت/۵۰۷۲۰ هـ. مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۶) تشکیل شده بود.

۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران (ایرنا)، «کارگروه رفع موانع جهش تولید به دستور رهبری و تأیید سران سه قوا تشکیل شد»، ۱۳۹۹/۷/۱، قابل مشاهده در آدرس اینترنتی زیر:

<https://www.irna.ir/news/84085477>

تصمیم‌های ستادها و کارگروه‌های مرتبط با رفع موانع تولید اعلام کرده است.^۱ به عبارت دیگر، تشکیل کارگروه اخیر، در راستای لازم‌الاجرائی و اثربخشی بیشتر و مؤثرتر مصوبات دو نهاد مذکور است. از این منظر می‌توان گفت به لحاظ سلسله‌مراتبی، معاون اول رئیس‌جمهور، هیئت مقررات‌زدایی و همچنین «کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید» را ذیل «کارگروه رفع موانع جهش تولید» تلقی می‌کند. بر همین اساس در دومین نشست کارگروه رفع موانع جهش تولید (مورخ ۱۳۹۹/۷/۱)، مصوبات نشست «کمیته تخصصی بهبود محیط کسب‌وکار و مقررات‌زدایی» در دستورکار قرار گرفت و ۱۴ حکم به تصویب رسید و مقرر شد برای اخذ رهنمود مقام رهبری، خدمت ایشان تقدیم شود... و همچنین به منظور تثبیت این احکام در قوانین و مقررات موجود، برخی از احکام برای طی مراحل قانونی به مجلس شورای اسلامی، برخی برای تصویب به هیئت وزیران و برخی برای تنفیذ رئیس قوه قضائیه، به مراجع مذکور ارسال شود.

۱-۵. برنامه بنیادی تفکیک مجوزها به سه طبقه

بنیادی‌ترین احکام مصوب کارگروه رفع موانع جهش تولید، مربوط به تفکیک مجوزها به سه طبقه «اظهارنامه یا اعلان»، «موافقتنامه یا گواهی» و «اجازه‌نامه» است که قرار است توسط هیئت مقررات‌زدایی انجام شود. طبق ماده (۲) مصوبه، پیش‌بینی شده است آن دسته از مجوزها که در طبقه «اظهارنامه یا اعلان» قرار می‌گیرند، صرفاً با ثبت اطلاعات توسط متقاضی، مطابق با فرم‌های الکترونیکی پیاده‌سازی شده بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور، «در حکم اجازه فعالیت» محسوب شوند. آن دسته از مجوزهایی که در طبقه «موافقتنامه یا گواهی» قرار می‌گیرند، باید پس از درخواست متقاضی از طریق درگاه‌های مجوزهای کشور، «صرفاً منطبق با اطلاعات ثبت‌شده بر روی این درگاه در خصوص مدارک، شرایط، ضوابط و هزینه‌های صدور مجوز، حداکثر ظرف ۱۵ روز کاری» صادر شوند؛ عدم ثبت پاسخ مراجع صدور مجوز به این نوع درخواست‌ها پس از ۱۵ روز کاری، به منزله صدور مجوز خواهد بود. در آخر، مراجع صدور مجوز موظفند در مورد مجوزهایی که در طبقه‌بندی «اجازه‌نامه» قرار می‌گیرند و به یکی از حوزه‌های امنیتی - سیاسی، سلامت، منابع طبیعی و محیط زیست مرتبطند، پس از ثبت درخواست متقاضی از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور، منطبق با اطلاعات مجوز، مجوز مربوط را صادر نمایند. برای صدور این نوع مجوز، مهلت زمانی تعیین نشده است.

طبقه‌بندی مجوزها به ترتیب پیش‌گفته و اجرایی کردن سازوکار انجام آن - که در مهلتی سه‌ماهه به هیئت مقررات‌زدایی سپرده شده است - اولاً، مستلزم ارائه لایحه مربوطه به مجلس و تدوین و تصویب قانون است؛ ثانیاً، منوط به اصلاح بسیاری از قوانین و مقررات جاری است و ثالثاً، نیازمند تحولی بنیادی در رویکرد سیاستگذاران و مقامات اجرایی به نظام مجوزدهی است. بر این اساس می‌توان گفت حکم

مذکور، در حال حاضر صرفاً به‌عنوان یک ایده‌آل یا آرمان مطرح شده است و در قابلیت اجرای آن - ولو با تصویب قانون - تردیدهای جدی وجود دارد؛ کمالینکه مطالعات پشتیبان ایده مذکور، به‌ویژه تأثیرات آن بر محیط حقوقی (قانونی - مقرراتی) و محیط واقعی کسب‌وکارها، در دسترس نیست.

۲-۵. تصویب‌نامه مهم هیئت وزیران در خصوص مجوزها

اما مهم‌ترین و احتمالاً مؤثرترین اتفاق در حوزه مقررات‌گذاری در خصوص مجوزها، با مصوبه هیئت وزیران رقم خورد. چنانکه گفته شد، پس از تشکیل کارگروه رفع موانع جهش تولید در دومین جلسه مورخ (۱۳۹۹/۷/۱)، احکامی به تصویب رسید و با سرعتی خارق‌العاده (کمتر از یک ماه)، بدون طی تشریفات رسیدگی در کمیسیون‌های دولت، در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۲۷ به تأیید هیئت وزیران در قالب تصویب‌نامه رسید.^۱ مهم‌ترین مفاد این تصویب‌نامه به این شرح است:

۱. مکلف نمودن مراجع صدور مجوزها به اتخاذ تدابیری برای ثبت هر مجوز در درگاه ملی مجوزهای کشور و دریافت شناسه یکتای کلیه مجوزها و عدم اعتبار هر مجوزی از زمان راه‌اندازی این درگاه و فاقد شناسه یکتای مجوز (ظرف ۶ ماه)،
۲. مکلف کردن کلیه دستگاه‌های مسئول به تهیه لایه‌های اطلاعات مکانی عارضه‌های خود و اقدام به پاسخ به استعلامات مذکور به‌صورت الکترونیکی هوشمند و بدون نیاز به دخالت کاربر (ظرف چهار ماه)،
۳. مکلف نمودن مراجع صادرکننده استعلام مرتبط با حریم‌ها و زیرساخت‌ها، نسبت به پاسخ به درخواست‌های دریافت‌شده از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور ظرف ۱۵ روز کاری (عدم پاسخ به‌منزله موافقت با درخواست است)،
۴. مکلف کردن مراجع صدور مجوز به تخصیص و آزاد کردن اراضی منابع طبیعی یا ملی دارای محدودیت، در صورت عدم اجرا، تأخیر در اجرا یا عدم پیشرفت قابل توجه مطابق با طرح توجیهی مصوب یا تعطیلی بیش از یک سال (دستورالعمل اجرایی ظرف دو ماه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید)،
۵. تشکیل کارگروه استانی «تسهیل سرمایه‌گذاری و مقررات‌زدایی» به ریاست استاندار (دستورالعمل اجرایی ظرف دو ماه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید)،
۶. مکلف نمودن معاونت حقوقی رئیس‌جمهور نسبت به ایجاد «درگاه اختصاصی قوانین و مقررات مربوط به کسب‌وکار» در «سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران» و مکلف نمودن دستگاه‌های اجرایی به درج مقررات موضوع این تصویب‌نامه در درگاه یادشده،
۷. بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص مصوبات هیئت مقررات‌زدایی ظرف یک ماه پس از تصویب در

۱. تصویب‌نامه هیئت وزیران، شماره ۸۷۲۷/ت/۵۸۱۱۵ هـ.، مورخ ۱۳۹۹/۷/۲۷ که با امضای معاون اول رئیس‌جمهور، ابلاغ شد؛ ر. ک.: پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر هیئت دولت، «ابلاغ مصوبه تصمیمات دومین جلسه کارگروه رفع موانع جهش تولید»، ۱۳۹۹/۷/۵، قابل دسترس در آدرس اینترنتی زیر:

هیئت مذکور، در هیئت وزیران (در صورت نیاز).

آنچه در مصوبه مذکور آمده، احکامی شبیه به احکامی است که پیش‌تر توسط هیئت مقررات‌زدایی به تصویب می‌رسید. مکرراً در این گزارش و گزارش‌های نظارتی پیشین تأکید شد که ویژگی‌های احکامی که به تصویب هیئت مقررات‌زدایی می‌رسد، سنخیت و تناسبی با ترکیب و وظایف هیئت مقررات‌زدایی ندارد و ضروری است دست‌کم نهادی در سطح هیئت وزیران به چنین موضوعاتی ورود کند. این امر با تأخیر بسیار (حدود یک دهه) انجام شد و می‌توان امیدوار بود اجرای این تصویب‌نامه - و تصویب‌نامه‌های بعدی - با پشتوانه تصویب توسط هیئت وزیران، توسط همه دستگاه‌ها به‌نحوی اثربخش صورت گیرد.

۳-۵. نقش مغفول‌مانده شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی
چنانکه گفته شد، تصویب‌نامه هیئت وزیران در خصوص مجوزها (مصوب ۱۳۹۹/۷/۲۷) طی فرایندی ویژه به تصویب رسید؛ به این ترتیب:

مرحله اول - تدوین پیش‌نویس مصوبه در کمیته تخصصی هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار،

مرحله دوم - تصویب مصوبه در کارگروه رفع موانع جهش تولید،

مرحله سوم - تصویب بخشی از مصوبه کارگروه رفع موانع جهش تولید در هیئت وزیران.

درواقع آنچه در هیئت وزیران به تصویب رسیده، بخشی مربوط به قوه مجریه از یک مصوبه نهادی فراقوه‌ای بوده است. اما سؤال مهم این است که آیا پیش از این، در فرایند طی شده در خصوص مصوبه هیئت وزیران، با توجه به قوانین جاری و نهادهای مستقر امکان‌پذیر نبوده است؟ پاسخ به این سؤال از این حیث واجد اهمیت است که همواره مسئله ساماندهی مجوزها و ضرورت هماهنگی و اقدام مشترک مراجع صدور مجوزها، در زمره یکی از اولویت‌های بهبود محیط کسب‌وکار مطرح بوده است.

به‌نظر می‌رسد فرایند منجر به تصویب مصوبه هیئت وزیران می‌توانست با اعتبار و قوت بیشتری از طریق شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، بسیار پیش از این صورت گیرد.

براساس ماده (۴۱) «قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی» (مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵)، شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی با عضویت رئیس‌جمهور یا معاون اول وی و با عضویت جمعی از مسئولان و خبرگان اقتصادی تشکیل شده است و از جمله وظایف آن، «نظارت بر فرایند اجرای قوانین و مقررات مرتبط با سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴)» و همچنین «ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی در اجرای سیاست‌های اصل

چهل و چهارم (۴۴) است. با وجود این، دغدغه شورای مذکور در معدود نشست‌های برگزار شده آن، مسائل مربوط به خصوصی‌سازی بوده است.

مدعای اعتبار و تأثیرگذاری بیشتر ورود شورای عالی اجرای سیاست کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به موضوع مجوزها، نسبت به کارگروه رفع موانع جهش تولید، سوای وجود اختیارات مطرح قانونی برای شورای مذکور، به ترکیب اعضای آن بازمی‌گردد. ترکیب اعضای کارگروه رفع موانع جهش تولید، براساس دعوتنامه دومین جلسه آن به این شرح است: معاون اول رئیس‌جمهور، وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر جهاد کشاورزی، سرپرست وزارت صنعت، معدن و تجارت، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس سازمان بازرسی کل کشور، مشاور اقتصادی رئیس قوه قضائیه، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران. در مقایسه، ترکیب اعضای شورای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، علاوه بر اعضای فوق، شامل این مقامات و اشخاص است: وزیر دادگستری، وزیر تعاون (وقت)، وزیر اطلاعات، دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام، سه نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی، رئیس سازمان صداوسیما، سه خبره و صاحب‌نظر اقتصادی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی با حکم رئیس‌جمهور، رئیس سازمان خصوصی‌سازی و رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار. بدین ترتیب، می‌توان ادعا کرد از ظرفیت شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) در دهه گذشته برای مقرر ات‌گذاری مؤثر در خصوص ساماندهی مجوزها بهره‌برداری نشده است. با این حال، تصویب‌نامه هیئت وزیران، می‌تواند سرآغاز هماهنگی‌ها و کارآمدی بیشتر در تسهیل و تسریع صدور مجوزهای کسب‌وکار محسوب شود.

نکته قابل توجه دیگر اینکه با وجود عدم ورود شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به موضوع مجوزها، به‌رغم وظیفه قانونی و ظرفیت مناسب آن، اندک زمانی پیش از پرداختن کارگروه رفع موانع جهش تولید به موضوع مورد بحث - که منجر به تصویب‌نامه هیئت وزیران شد - شورای عالی اجرای سیاست کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی نیز موضوع مجوزها را در دستور کار خود قرار داد. در مصوبه اخیر «شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی» (در بیستمین نشست مورخ ۱۳۹۹/۵/۱۳) مقرر شد: «به‌منظور تسریع در تصویب و اجرایی شدن مصوبات هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار، آن دسته از مصوبات هیئت که نیاز به تصویب در هیئت محترم دولت دارند، خارج از نوبت و بدون طرح در کمیسیون‌ها، در دستور جلسه دولت قرار خواهند گرفت». همچنین رئیس هیئت مقررات‌زدایی مکلف شد نهادها، مقامات و مأمورین دولتی را که «از اجرای مصوبات هیئت استنکاف نموده یا با انجام اقداماتی مصوبات هیئت را بلااثر نماید، به هیئت تخلفات اداری معرفی و موارد آن را در فواصل زمانی شش‌ماهه به رئیس شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی ارائه نماید». علاوه

بر اینها، دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی مکلف شد «آیین‌نامه تقویت ضمانت اجرایی مصوبات هیئت، متضمن نوع و سطح مجازات عدم اجرای مصوبات هیئت را تهیه و به شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی ارائه نماید»^۱.

چنانکه از مصوبه پیش‌گفته برمی‌آید، محتوای تصویب‌شده در راستای اجرایی کردن مؤثرتر مصوبات هیئت مقررات‌زدایی است. در واقع وزیر امور اقتصادی و دارایی در کسوت دبیر شورای عالی، فرصت را مغتنم شمرده و مصوبه‌ای را برای لازم‌الاجرا شدن مصوبات هیئت مقررات‌زدایی (که ریاست آن را برعهده دارد) به تصویب رسانده است. بنابراین، نوع مواجهه شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون با موضوع مجوزها، به‌هیچ‌وجه قابل مقایسه از حیث تأثیرگذاری با مصوبه کارگروه رفع موانع جهش تولید نیست. مصوبه کارگروه مذکور، زمینه‌ساز تصویب‌نامه هیئت وزیران شد که امید است به ایجاد هماهنگی‌ها و هم‌افزایی‌های لازم برای ساماندهی نظام مجوزهای کسب‌وکار بینجامد؛ در حالی که مصوبه شورای عالی سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، تکرار مفاد قانونی موجود در راستای اثربخشی بیشتر به مصوبات هیئت مقررات‌زدایی است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

با توجه به مباحث مطرح شده در گزارش حاضر، نکات زیر به‌عنوان جمع‌بندی قابل توجه است:

۱. گرچه تمرکز گزارش حاضر بر تحلیل مصوبات هیئت مقررات‌زدایی است، در اینجا به ذکر این نکته اکتفا می‌شود که اصل کار هیئت مقررات‌زدایی، باید در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار متجلی شود. در واقع همه دستاوردهای هیئت مقررات‌زدایی باید در راستای تسهیل صدور و تمدید مجوزها، در پایگاه اطلاع‌رسانی مربوط منعکس شود. این درحالی است که پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزها همچنان دارای ایرادات و نواقص متعددی است و مهم‌تر از آن، هنوز نتوانسته است برای فعالان اقتصادی به مرجع اصلی اطلاع‌رسانی درباره انواع مجوزها و مدارک، مراحل و هزینه آنها، تبدیل شود.
۲. دستاورد قطعی هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار در حوزه مقررات، از ابتدای فعالیت در بهمن‌ماه ۱۳۹۴ تا پایان شهریورماه ۱۳۹۹، تصویب یک مقرر، ارائه پیشنهاد برای اصلاح یک آیین‌نامه اجرایی، لغو چهار بخشنامه و لغو یک دستورالعمل بوده است. هیئت مقررات‌زدایی به حوزه قوانین هیچ ورودی نداشته و صرفاً در سطح مقررات، اصلاحاتی را پیشنهاد کرده است.
۳. بی‌تردید، فعالیت هیئت مقررات‌زدایی در فقدان هرگونه تلاش نهادهای هماهنگ‌کننده و ستادی دولت - از جمله هیئت وزیران و سازمان برنامه و بودجه کشور - مفید بوده، اما اثربخش نبوده است. گرچه

۱. مصوبه شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، شماره ۸۰/۱۰۱۲۰۷ مورخ ۱۳۹۹/۷/۷.

در احکام قانونی مربوط، به لازم‌الاجرا بودن مصوبات هیئت مقررات‌زدایی در خصوص برخی از مقررات برای همه مراجع صدور مجوزها تصریح شده است، اما در عمل، اجرای مصوبات هیئت با موانع و مقاومتهای زیادی مواجه شده است.

۴. به‌رغم مفاد مندرج در ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، به‌نظر می‌رسد وظیفه «تسهیل و تسریع» شرایط و مراحل صدور مجوزهای کسب‌وکار در مقررات، تکلیفی مالا یطاق و غیرمتناسب با جایگاه قانونی برای هیئت مقررات‌زدایی است. به همین دلیل پس از گذشت سال‌های متمادی از تصویب ماده (۷) قانون مذکور و ازدست‌رفتن فرصت‌های بی‌شمار، سرانجام هیئت وزیران به مسئله مجوزها ورود کرده و تصویب‌نامه‌ای را در مورخ ۱۳۹۹/۷/۲۷ در خصوص یکپارچگی و انسجام نظام صدور مجوزها در کشور به تصویب رسانده است. این تصویب‌نامه، بخشی از مصوبه یک نهاد جدیدالتأسیس با عنوان «کارگروه رفع موانع جهش تولید» است که به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور و اعضای از نهادهای حکومتی تشکیل شده است.

با توجه به تجربه حاصل در سال‌های گذشته، پیشنهاد می‌شود هیئت مقررات‌زدایی **اولاً**، کاملاً بر سروسامان دادن به «پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار» تمرکز کند و کارویژه هماهنگی نهادهای اجرایی را به هیئت وزیران بسپارد. **ثانیاً**، تا زمانی که هدف اصلی «پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار»، یعنی شفاف کردن شرایط صدور مجوز همه کسب‌وکارها محقق نشده، هیئت مقررات‌زدایی و وزارت اقتصاد، به تشکیل «درگاه صدور مجوزهای کسب‌وکار» ورود نکند؛ چراکه از وظیفه و کارکرد اصلی خود (یعنی شفاف و سهل کردن شرایط صدور مجوزها) نیز باز می‌ماند.

باید یادآوری شود که طبق ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن، وزارت اقتصاد صرفاً موظف به شفاف و سهل کردن شرایط صدور مجوزهای کسب‌وکار در «پایگاه اطلاع‌رسانی» مجوزهای کسب‌وکار است و تکلیفی برای ایجاد «سامانه صدور مجوزها» (به‌معنای سایتی اینترنتی که در آن متقاضیان مجوز کسب‌وکار، مدارک لازم برای صدور مجوز مورد نیازشان را بارگذاری کنند و مجوز مورد نیازشان را دریافت کنند) ندارد. طبعاً مجلس شورای اسلامی می‌تواند ضمن مطالبه اجرای حکم قانون درباره مجوزها، وزارت امور اقتصادی و دارایی را برای اجرای کامل و مؤثر اصل تکلیفش درباره مجوزها (شفاف و سهل کردن شرایط صدور مجوزهای کسب‌وکار)، تشویق و دلالت کند.

پیوست ۱

مصوبات و عملکرد هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار

(از تاریخ ۱۳۹۴/۱۱/۵ تا ۱۳۹۹/۲/۳۰)

ردیف	موضوع مصوبه	تاریخ مصوبه	اهم تصمیمات
۱	بررسی مجوزهای سازمان بورس و اوراق بهادار	۱۳۹۴/۱۱/۵	حذف و ادغام مجوزهای غیرضروری و باقی ماندن ۲۷ عنوان مجوز
۲	بررسی مجوزهای وزارت جهاد کشاورزی	۱۳۹۴/۱۱/۵	۱. حذف و ادغام مجوزهای غیرضروری و باقی ماندن ۹۶ عنوان مجوز ۲. حذف موافقت اصولی از کلیه مجوزهای وزارتخانه مذکور
۳	بررسی مجوزهای وزارت نیرو	۱۳۹۵/۳/۲۴	۱. حذف و ادغام مجوزهای غیرضروری و باقی ماندن ۲۱ عنوان مجوز ۲. کاهش و تعیین سقف زمانی صدور مجوزها
۴	بررسی مجوزهای وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۳۹۵/۳/۲۴	۱. حذف و ادغام مجوزهای غیرضروری و باقی ماندن ۴۷ عنوان مجوز ۲. کاهش و تعیین سقف زمانی صدور مجوزها
۵	بررسی مجوزهای بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۹۵/۱۱/۲۵	۱. حذف و ادغام مجوزهای غیرضروری و باقی ماندن ۴۳ عنوان مجوز ۲. کاهش و تعیین سقف زمانی صدور مجوزها
۶	بررسی مجوزهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۳۹۵/۱۱/۲۵	۱. حذف و ادغام مجوزهای غیرضروری و باقی ماندن ۴۲ عنوان مجوز ۲. کاهش و تعیین سقف زمانی صدور مجوزها
۷	بررسی بخشنامه فرایند صدور گواهینامه ثبت‌نام در نظام مالیات بر ارزش افزوده	۱۳۹۶/۲/۱۸	تسهیل و تسریع فرایند صدور گواهینامه ثبت‌نام در نظام مالیات بر ارزش افزوده (افزایش مدت اعتبار گواهی، لغو بخشنامه‌های متعدد و کاهش سقف زمانی صدور مجوز)
۸	بررسی مجوزهای سازمان حفاظت محیط زیست کشور	۱۳۹۶/۰۲/۱۸	۱. حذف و ادغام مجوزهای غیرضروری و باقی ماندن ۶۴ عنوان مجوز ۲. کاهش و تعیین سقف زمانی صدور مجوزها
۹	بررسی ضرورت تسهیل گواهی موضوع تبصره «۱» ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم	۱۳۹۶/۳/۸	تسهیل گواهی موضوع تبصره «۱» ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم (افزایش سقف معافیت، لغو بخشنامه‌های متعدد و حذف مراجعات حضوری)
۱۰	بررسی مجوزهای سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۱۳۹۶/۸/۸	۱. حذف و ادغام مجوزهای غیرضروری و باقی ماندن ۳۱ عنوان مجوز ۲. کاهش و تعیین سقف زمانی صدور مجوزها ۳. تعیین سازمان مذکور به‌عنوان دستگاه اصلی در پنجره واحد صدور مجوز «دفاتر خدمات سیاحتی، مسافرتی و زیارتی»
۱۱	بررسی مجوزهای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (معاونت روابط کار)	۱۳۹۶/۸/۸	۱. حذف و ادغام مجوزهای غیرضروری و باقی ماندن ۱۵ عنوان مجوز ۲. کاهش و تعیین سقف زمانی صدور مجوزها
۱۲	بررسی مجوزهای کانون وکلای دادگستری مرکز	۱۳۹۷/۱/۲۷	۱. حذف مجوز اعلام شده از سوی کانون وکلای دادگستری مرکز با عنوان «مؤسسات حقوقی»

ردیف	موضوع مصوبه	تاریخ مصوبه	اهم تصمیمات
			۲. الزام کانون‌های وکلای دادگستری و مرکز امور مشاوران حقوقی قوه قضائیه به بارگذاری شرایط، مدارک، فرایند و... صدور مجوز «پروانه وکالت» در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار
۱۳	تسهیل فرایند پرداخت مالیات نقل و انتقال قطعی املاک	۱۳۹۷/۵/۳۰	۱. ارائه داده‌های مورد تفاهم برای محاسبه برخط مالیات نقل و انتقال املاک از سوی سازمان ثبت املاک به سازمان امور مالیاتی از طریق وب سرویس ۲. سازمان فناوری اطلاعات امکان تعیین بلوک و ردیف براساس دفترچه ارزش معاملاتی املاک بر مبنای کدپستی را برای سازمان امور مالیاتی از طریق وب سرویس فراهم کند. محاسبه و اعلام برخط مالیات نقل و انتقال از سوی سازمان مالیاتی به سازمان ثبت املاک
۱۴	بررسی کارمزد گواهی ارزیابی انطباق کالاهای وارداتی مشمول استاندارد اجباری	۱۳۹۷/۵/۳۰	۱. تکلیف سازمان استاندارد به منظور اصلاح دستورالعمل کارمزد خدمات و تغییر مبنای محاسبه آن براساس قیمت تمام شده خدمت ظرف یک ماه ۲. بررسی پیشنهاد سازمان استاندارد توسط سازمان حمایت ظرف دو ماه و ارائه آن به شورای عالی استاندارد جهت تصویب
۱۵	بررسی کارمزد ثبت سفارش سازمان توسعه تجارت	۱۳۹۷/۵/۳۰	تعیین کارمزد ثبت سفارش بر مبنای قیمت تمام شده خدمات
۱۶	بررسی مجوز وزارت تعاون برای ثبت تأسیس و تغییرات تعاونی‌ها	۱۳۹۷/۵/۳۰	۱. لازم‌الاجرا بودن مصوبه شماره ۱۰۷۴۶/۱۰۴۳۴۴/۲۰۴۳/۲۰۶۳/م هیئت نظارت بر مقررات‌زدایی در موضوع اخذ مجوز از وزارت تعاون برای ثبت تأسیس تعاونی‌ها ۲. عدم نیاز به اخذ مجوز از وزارت تعاون در رابطه با ثبت تغییرات شرکت‌های تعاونی، اتحادیه‌ها و اتاق‌های تعاون
۱۷	تعیین تکلیف پنجره واحد صدور مجوزها و ارائه خدمات کشور	۱۳۹۷/۸/۲۸	۱. تکلیف مرکز ملی پایش و بهبود محیط کسب‌وکار به تشکیل کارگروهی با عضویت سازمان اداری و استخدامی جهت استاندارد و یکسان‌سازی شناسه مجوزها و خدمات کشور ۲. تکلیف مراجع صدور مجوز به ارائه خدمات از طریق پیشخوان مجوزها و خدمات کشور ایجاد پنجره واحد صدور مجوزها و خدمات کشور ظرف دو ماه توسط دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی
۱۸	فعالیت فروشگاه‌های بزرگ چندمنظوره و زنجیره‌ای	۱۳۹۷/۸/۲۸	ملغی نمودن بخشنامه‌های مشتمل بر مقررات محدودکننده فعالیت فروشگاه‌های بزرگ چندمنظوره و زنجیره‌ای هرگونه مقررات نظارتی در زمینه فعالیت فروشگاه‌های بزرگ چندمنظوره و زنجیره‌ای باید در چارچوب قانون نظام صنفی و با اخذ نظرات بخش خصوصی (طبق ماده (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار)، تهیه و پس از تصویب در هیئت عالی نظارت بر اصناف به مراجع ذی‌ربط جهت اجرا ابلاغ شود.
۱۹	لزوم صدور گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م. از طریق پیشخوان مجوزها و خدمات کشور	۱۳۹۷/۹/۲۰	متمم‌کارسازی سیستم صدور گواهی ماده (۱۸۶) ق.م.م. تنها از طریق پیشخوان مجوزها و خدمات کشور

ردیف	موضوع مصوبه	تاریخ مصوبه	اهم تصمیمات
۲۰	ارتقای کارایی و راه‌اندازی کامل سامانه «ثبت آنی» موضوع مالیات نقل و انتقال املاک	۱۳۹۷/۹/۲۰	۱. امکان صدور قبض مالیات به صورت آنی ۲. اتصال به سامانه صدور قبض عوارض نوسازی شهرداری‌ها
۲۱	تعیین مرجع صدور مجوز «پروانه بهره‌برداری پرورش ماهی در دریا»	۱۳۹۷/۱۱/۹	مرجع صدور مجوز برای پرورش ماهی در دریا سازمان شیلات می‌باشد. سازمان بنادر و دریانوردی ضوابط مربوطه را در حوزه وظایف و اختیارات خود به شیلات اعلام و سازمان شیلات ایران در صدور مجوز مکلف مراعات آن می‌باشد. مجوز مذکور ذیل مجوزهای «وزارت جهاد کشاورزی (مجوزهای سازمان شیلات ایران)» اضافه می‌شود.
۲۲	تعیین دستگاه اصلی صدور مجوز خدمات مسافرتی، سیاحتی، جهانگردی و زیارتی	۱۳۹۷/۱۱/۹	تبصره اصلاحی ذیل به بند «۷» مصوبه مورخ ۱۳۹۶/۸/۸ هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار اضافه شد: تبصره - صدور مجوز برای دفاتر بند «پ» در خصوص سفرهای زیارتی به کشورهای عربستان سعودی، عراق و سوریه با سازمان حج و زیارت می‌باشد.
۲۳	صدور تمامی پروانه‌های کسب موضوع قانون نظام صنفی در سراسر کشور از طریق پیشخوان خدمات دولت و مجوزهای کشور	۱۳۹۷/۱۲/۲۰	تسهیل و شفافیت در تمامی مراحل صدور پروانه کسب برای متقاضیان از طریق الکترونیکی سازی فرایند
۲۴	گزارش وزارت جهاد کشاورزی از نحوه اجرای مصوبات پیشین هیئت مقررات‌زدایی	۱۳۹۸/۴/۳	با توجه به گزارش وزارت جهاد کشاورزی مبنی بر نیاز به اصلاح عناوین مجوزهای آن وزارتخانه، مقرر شد فهرست مجوزهای وزارت مذکور در جلسات کمیته تخصصی هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار بررسی و برای اتخاذ تصمیم به جلسه آتی ارائه شود.
۲۵	شرایط و ضوابط اخذ رتبه علمی توسط نشریات مرتبط با وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۱۳۹۸/۴/۳	مقرر شد وزارت مذکور به قید فوریت نسبت به تکمیل اطلاعات مجوزهای آن وزارتخانه در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار اقدام و پیشنهادات لازم در خصوص حذف مجوزهای غیرضروری و اصلاح شرایط و مراحل صدور مجوزهای آن وزارتخانه را به دبیرخانه هیئت ارائه نماید.
۲۶	تعیین تکلیف نحوه بارگذاری و تصویب مجوزهای فاقد مصوبه هیئت مقررات‌زدایی با توجه به سپری شدن مهلت قانونی	۱۳۹۸/۴/۳	۱. عنوان و شناسنامه مجوزهایی که توسط مراجع صدور مجوز در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار در حال بارگذاری است و در هیئت مقررات‌زدایی مصوب نشده است، توسط دبیرخانه بررسی و برای اتخاذ تصمیم به هیئت ارائه شود. ۲. در مورد مجوزهایی که پیش از این به تصویب هیئت مقررات‌زدایی رسیده، ولی شرایط و فرایند صدور، تمدید و لغو آنها (شناسنامه مجوز) به تصویب هیئت نرسیده است، پس از بررسی توسط دبیرخانه هیئت در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار بارگذاری شود. در خصوص مجوزهایی که پیش از این به تصویب هیئت مقررات‌زدایی رسیده، ولی مراجع صدور مجوز در اقدام جدید نسبت به تغییر عنوان برخی مجوزها و تعداد آنها اقدام نموده‌اند و درصد بارگذاری در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار هستند، توسط دبیرخانه هیئت بررسی و برای اتخاذ تصمیم به هیئت ارائه شود.

ردیف	موضوع مصوبه	تاریخ مصوبه	اهم تصمیمات
۲۷	بررسی مصوبه پیشنهادی (وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان امور مالیاتی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران) در خصوص مالیات علی الحساب چهار درصد واردات کالا	۱۳۹۸/۴/۳۱	متن پیشنهادی وزارت صنعت، معدن و تجارت در خصوص مالیات علی الحساب چهار درصد واردات کالا، پس از بررسی در کمیته تخصصی برای تصمیم‌گیری به جلسه بعدی هیئت ارائه شود.
۲۸	گزارش توسط اتاق اصناف ایران از وضعیت صدور پروانه کسب از طریق پیشخوان مجوزهای کشور	۱۳۹۸/۴/۳۱	۱. با توجه به گزارش اتاق اصناف ایران از وضعیت اجرای بند «۱» مصوبه شماره ۸۰/۲۹۲۵۱۳ مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۲۶ و به منظور برقراری وحدت رویه در سراسر کشور، تمامی دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مرتبط با ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم توسط سازمان امور مالیاتی کشور بازنگری و مراتب به منظور اتخاذ تصمیم لازم به هیئت ارائه شود. ۲. در جهت پاسخگویی مناسب به درخواست‌های صدور مجوز و تسهیل در امور خدمات‌رسانی به متقاضیان کسب‌وکار، امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مرکز تماس G4B توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی سامان‌دهی و تقویت شود. با توجه به حجم استعلامات بین دستگاهی برای صدور مجوزهای کسب‌وکار، مراجع صدور مجوزهای کسب‌وکار سامان‌دهی و الکترونیکی کردن استعلامات میان دستگاه‌ها را با سرعت و جدیت بیشتری به انجام رسانند.
۲۹	شرایط و ضوابط اخذ مجوزهای ایجاد و بهره‌برداری از واحدهای تولید قیر و محصولات پایین‌دستی پالایشگاهی	۱۳۹۸/۴/۳۱	۱. مبانی قانونی صدور مجوز ایجاد و بهره‌برداری از واحدهای تولید قیر و محصولات پایین‌دستی پالایشگاهی با توجه به ابهامات مطروحه، پس از بررسی در کمیته تخصصی، برای تصمیم‌گیری به جلسه بعدی هیئت ارائه شود. ۲. وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به شفاف‌سازی و تعیین مصادیق ردیف ۳۶ مجموع عناوین مجوزهای وزارت مذکور موضوع مصوبه شماره ۸۰/۳۸۳۱ مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۱ - که پیش از این تحت عنوان کلی جواز تأسیس، به تصویب هیئت رسیده - اقدام و مراتب را به دبیرخانه هیئت اعلام دارد. در اجرای احکام قانونی مربوط، وزارت نفت به فوریت نسبت به بارگذاری و تکمیل اطلاعات مربوط به مجوزها در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کشور اقدام نماید.
۳۰	گزارش وزارت جهاد کشاورزی در خصوص نامیه شماره ۰۲۰/۱۱۰۰۶ مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۰۹ وزارت مزبور	۱۳۹۸/۶/۲۵	با توجه به گزارش معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی در خصوص مجوزهای این وزارتخانه و اقدامات انجام شده در راستای تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار مرتبط با حوزه کشاورزی، مقرر شد وزارت جهاد کشاورزی ظرف مدت یک ماه موانع موجود در اعطای مجوزها به متقاضیان کسب‌وکار و راهکارهای تسهیل فرایندهای صدور مجوز را بررسی و گزارش لازم را به هیئت ارائه نماید.
۳۱	پیشنهاد تمرکز مجوز ایجاد و بهره‌برداری از واحدهای تولید قیر و محصولات پایین‌دستی	۱۳۹۸/۶/۲۵	شرایط و ضوابط اخذ مجوزهای ایجاد و بهره‌برداری از واحدهای تولید قیر و محصولات پایین‌دستی پالایشگاهی بررسی و مقرر شد ظرف مدت یک ماه، وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارت نفت گزارش کاملی از فرایند و موانع صدور این مجوز تهیه و به منظور اتخاذ تصمیم لازم به هیئت گزارش نماید.

ردیف	موضوع مصوبه	تاریخ مصوبه	اهم تصمیمات
	پالایشگاهی در وزارت صنعت، معدن و تجارت		
۳۲	مصوبه پیشنهادی (وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان امور مالیاتی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران) در خصوص مالیات علی‌الحساب چهار درصد واردات کالا	۱۳۹۸/۶/۲۵	مصوبه پیشنهادی (وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان امور مالیاتی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران) در خصوص مالیات علی‌الحساب چهار درصد واردات کالا به شرح پیوست به تصویب رسید.
۳۳	بررسی مجوزهای سازمان فناوری اطلاعات ایران	۱۳۹۸/۷/۲۲	مجوز «صدور تأیید فنی محصولات نرم‌افزاری» با شرایط و فرایندهای تعریف شده در درگاه ملی مجوزهای کشور به فهرست مجوزهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و همچنین «گواهینامه تأیید صلاحیت نهادهای ارائه‌دهنده خدمات متمایز مراکز داده» و «گواهینامه رتبه‌بندی ارائه‌دهندگان خدمات مراکز داده» مشروط به اخذ مجوزهای قانونی دریافت هزینه به فهرست مجوزهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (سازمان فناوری اطلاعات ایران) اضافه شدند. در این راستا مقرر شد نماینده سه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اتاق تعاون ایران و اتاق اصناف ایران به اعضای کمیته تخصصی ارزیابی متمایزی اضافه شوند.
۳۴	بررسی پیشنهاد اصلاح مواد (۳۸) و (۳۹) آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان (مصوب هیئت وزیران) در تطابق با ماده (۴) قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان	۱۳۹۸/۷/۲۲	پیشنهاد حذف ماده (۳۸) و بندهای «الف» و «ب» ماده (۳۹) آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان مصوب سال ۱۳۹۰ به تصویب رسید و مقرر شد مراتب از سوی رئیس هیئت برای تصمیم‌گیری به هیئت وزیران ارائه شود.
۳۵	بررسی مصوبه پیشنهادی دبیرخانه در خصوص واگذاری و تغییر کاربری اراضی (قسمت اول)	۱۳۹۸/۸/۱۳	تصویب‌نامه هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار در خصوص تسهیل و تسریع شرایط و مراحل مجوز واگذاری زمین و تغییر کاربری اراضی (قسمت اول)
۳۶	بررسی مصوبه پیشنهادی دبیرخانه در خصوص واگذاری و تغییر کاربری اراضی (قسمت دوم)	۱۳۹۸/۸/۲۷	تهیه پیش‌نویس تصویب‌نامه هیئت وزیران در خصوص تسهیل و تسریع شرایط و مراحل مجوز واگذاری زمین و تغییر کاربری اراضی (قسمت دوم)
۳۷	بررسی و پیشنهاد اصلاح رویه‌های مرتبط با مجوز تأسیس داروخانه‌ها	۱۳۹۸/۱۰/۲	در راستای «اصلاح رویه‌های مرتبط با مجوز تأسیس داروخانه‌ها» وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است حداکثر ظرف مدت سه هفته عناوین و شناسنامه مجوزهای ثبت شده در درگاه ملی مجوزهای کشور G4B.ir را تکمیل و به‌روزرسانی نماید و همچنین این وزارتخانه (سازمان غذا و دارو) حداکثر ظرف مدت دو ماه نسبت به اصلاح آیین‌نامه و ضوابط تأسیس و اداره داروخانه‌ها با حذف محدودیت‌های جمعیتی

ردیف	موضوع مصوبه	تاریخ مصوبه	اهم تصمیمات
			جغرافیایی (حدود فاصله و سقف تعداد برای صدور مجوزهای جدید و یا تمدید) مطابق آرای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری با رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار اقدام نماید.
۳۸	بررسی مجوزهای اتاق تعاون	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	- مجوزهای اتاق تعاون شامل صدور کارت بازرگانی و صدور کارت عضویت با شرایط و مراحل تعیین شده در درگاه ملی مجوزهای کشور به آدرس www. G4b.ir به تصویب رسید. - به دلیل معتبر نبودن مبانی قانونی مجوز گواهی فعالیت، بارگذاری آن در درگاه ملی مجوزهای کسب و کار موضوعیت ندارد.
۳۹	تسهیل فرایند صدور مجوزهای واحدهای گلخانه‌ای و دام و طیور و آبزیان	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	دستورالعمل شماره ۶۲/۲۲۳۷۹۷ مصوب سال ۱۳۸۶ وزارت امور اقتصادی و دارایی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به دلیل ایجاد انحصار کانون مشاوران اعتباری و سرمایه‌گذاری بانکی و بانک‌های عامل ابطال می‌شود. در همین راستا بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است حداکثر ظرف مدت یک ماه با همکاری معاونت امور بانکی، بیمه و شرکت‌های دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی، دستورالعمل مرتبط را با هدف رفع انحصار کانون‌های مورد اشاره و با رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار تهیه نماید. در این دستورالعمل باید شیوه طرح‌نویسی و ضوابط مربوط به آن و کفایت طرح توجیهی تأیید شده توسط یک مرجع ذیصلاح به صورت شفاف قید شود.
۴۰	تسهیل فرایند صدور مجوزهای واحدهای گلخانه‌ای و دام و طیور و آبزیان	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	شرکت ملی گاز ایران و واحدهای استانی پس از دریافت نقاط utm از سوی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی، موظف به پاسخگویی ظرف مدت ۱۰ روز کاری در خصوص حریم‌های خطوط انتقال گاز هستند. عدم پاسخگویی در مهلت معین شده به منزله موافقت واحدهای مذکور محسوب می‌شود.
۴۱	تسهیل فرایند صدور مجوزهای واحدهای گلخانه‌ای و دام و طیور و آبزیان	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	به منظور جلوگیری از اخذ استعلام‌های تکراری و مجدد از متقاضیان، چنانچه استعلام‌ها توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی اخذ می‌شود، نیاز به انجام استعلام مجدد توسط بانک کشاورزی برای بررسی و تأیید طرح‌های متقاضیان سرمایه‌گذاری نیست.
۴۲	تسهیل فرایند صدور مجوزهای واحدهای گلخانه‌ای و دام و طیور و آبزیان	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی موظف است حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۱ اطلاعات حرایم ابنیه و آثار باستانی شناسایی شده را به صورت برخط اعلام نماید. همچنین این وزارت حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۹/۲/۱ فعالیت‌های ممنوعه برای حرایم مورد اشاره را مشخص نماید.
۴۳	تسهیل فرایند صدور مجوزهای واحدهای گلخانه‌ای و دام و طیور و آبزیان	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است برای مناطق حفاظت شده (تحت مدیریت این سازمان محیط زیست) پاسخ هر استعلام را ظرف ۱۰ روز کاری ارائه دهد. عدم پاسخگویی در ظرف مدت تعیین شده به منزله موافقت دستگاه محسوب می‌شود. برای سایر مناطق نیز براساس ضوابط استقرار تعیین خواهد شد.
۴۴	تسهیل فرایند صدور مجوزهای واحدهای گلخانه‌ای و دام و طیور و آبزیان	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، ضوابط استقرار زیست‌محیطی را به صورت کامل حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۵ تهیه و به هیئت ارسال نماید.

ردیف	موضوع مصوبه	تاریخ مصوبه	اهم تصمیمات
۴۵	تسهیل فرایند صدور مجوزهای واحدهای گلخانه‌ای و دام و طیور و آبیان	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	وزارت نیرو مکلف است به استعلام‌های حریم برق ظرف حداکثر هفت روز کاری پاسخ دهد. عدم پاسخگویی در ظرف مدت تعیین شده به منزله موافقت دستگاه محسوب می‌شود.
۴۶	تسهیل فرایند صدور مجوزهای واحدهای گلخانه‌ای و دام و طیور و آبیان	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	وزارت نیرو مکلف است حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۵ امکان دسترسی وزارت جهاد کشاورزی را به سامانه ساماب فراهم نماید. با دسترسی وزارت جهاد کشاورزی به داده‌های سامانه فوق‌الذکر و با رعایت ضوابط و مقررات وزارت نیرو، هیچ‌گونه استعلامی برای اعتبار پروانه چاه‌های آب صورت نخواهد گرفت.
۴۷	تسهیل فرایندهای صدور مجوزهای مرتبط با بهره‌برداری و صادرات گیاهان دارویی و مرتعی	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	اتحادیه صادرکنندگان گیاهان دارویی و فراورده‌های غذایی ایران مکلف است حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۵ فهرستی از صادرکنندگان به همراه شرایط ارزیابی آنها تهیه و به هیئت ارسال نماید.
۴۸	تسهیل فرایندهای صدور مجوزهای مرتبط با بهره‌برداری و صادرات گیاهان دارویی و مرتعی	۱۳۹۸/۱۰/۲۳	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور موظف است با همکاری اتحادیه صادرکنندگان گیاهان دارویی و فراورده‌های غذایی ایران و انجمن صنفی کارفرمایی مرتع‌داران ایران در چارچوب تفاهمنامه انعقادی حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۱، شرایط مورد نیاز برای دریافت مجوز صادرات موضوع جزء «۱» بند «د» ماده (۲) و متن اصلاحی جزء «۵» بند «د» ماده (۲) ابلاغیه پیش‌گفته را تهیه و به هیئت ارسال نماید.
۴۹		۱۳۹۸/۱۰/۲۳	وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) مکلف است به منظور تسهیل در فرایندها و جلوگیری از طولانی شدن زمان (کاهش هزینه و زمان) در ارائه مجوزهای موضوع جزءهای «۶» و «۸» بند «ب» ماده (۲) ابلاغیه شماره ۹۸/۱/۲۲۶۳۶ مورخ ۹۸/۰۷/۰۳ سازمان مذکور، ترتیبی اتخاذ نماید که از تاریخ ۱۳۹۹/۲/۱ پروانه حمل در استان مربوطه صادر و رونوشت آن از طریق درگاه‌ها و سیستم اتوماسیون اداری برای اطلاع اداره کل هر استان و اتحادیه صادرکنندگان گیاهان دارویی و فراورده‌های غذایی ایران ارسال شود، به طوری که نیازی به ارائه فیزیکی اسناد نباشد.
۵۰	بررسی مجوز سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران	۱۳۹۸/۱۱/۷	مجوز «سرمایه‌گذاری خارجی» با شرایط و مراحل تعیین شده در درگاه ملی مجوزهای کشور به آدرس www.G4b.ir به تصویب رسید و مقرر شد سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران به‌عنوان مرجع صدور مجوز مذکور، ظرف مدت زمان هفت روز کاری از تاریخ دریافت درخواست صدور مجوز آن را بررسی نموده و هیئت سرمایه‌گذاری خارجی نیز موظف به پاسخگویی ظرف مدت ۱۵ روز کاری از تاریخ طرح در هیئت است.
۵۱	اصلاح فرایند صدور مجوز مشاغل خانگی	۱۳۹۸/۱۱/۷	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است ظرف مدت حداکثر دو ماه پس از ابلاغ این مصوبه نسبت به پیاده‌سازی مجوز «مشاغل خانگی» در درگاه ملی مجوزهای کشور اقدام نماید. به کلیه استعلام‌های مرتبط با صدور مجوز مذکور از همان درگاه پاسخ داده خواهد شد.

ردیف	موضوع مصوبه	تاریخ مصوبه	اهم تصمیمات
۵۲	اصلاح فرایند صدور مجوز مشاغل خانگی	۱۳۹۸/۱۱/۷	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت جهاد کشاورزی و با رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، در راستای ایجاد وحدت رویه و تسهیل صدور مجوز و نظارت بر فعالیت مشاغل خانگی، دستورالعمل نظارت‌های بهداشتی ویژه محصولات غذایی را متناسب با شرایط مشاغل خانگی ظرف مدت حداکثر یک ماه پس از ابلاغ این مصوبه تهیه و به هیئت ارسال نماید.
۵۳	تسهیل در صدور مجوز و پروانه فعالیت‌های دامپروری و تولید در بخش طیور	۱۳۹۸/۱۱/۷	وزارت جهاد کشاورزی مکلف است حداکثر تا یک ماه پس از ابلاغ این مصوبه، ضوابط، شرایط و فرایند مربوط به کسب و کارها (اعم از موجود و جدید) در حوزه «فعالیت‌های دامپروری و تولید در بخش طیور» را تهیه و به هیئت ارائه نماید.
۵۴	تسهیل در صدور مجوز و پروانه فعالیت‌های دامپروری و تولید در بخش طیور	۱۳۹۸/۱۱/۷	هرگونه ضابطه و تصمیم‌گیری در کمیته‌ها (ملی و استانی) به‌منظور تغییر ظرفیت مجوز و پروانه فعالیت‌های دامپروری و تولید در بخش طیور لغو و وضع مقررات مشابه ممنوع است.
۵۵	تسهیل در صدور مجوز و پروانه فعالیت‌های دامپروری و تولید در بخش طیور	۱۳۹۸/۱۱/۷	هرگونه ممنوعیت صدور مجوز و پروانه فعالیت‌های دامپروری و تولید در بخش طیور به‌دلیل اشباع و تنظیم بازار؛ تعیین ظرفیت حداقل و حداکثر تولید برای متقاضیان در حوزه «فعالیت‌های دامپروری و تولید در بخش طیور» در هر قالبی از جمله «سیاست‌های راهبردی و برنامه‌ریزی تولید سالیانه» لغو و وضع مقررات مشابه ممنوع است.
۵۶	تسهیل شروع کسب و کار از طریق پنجره واحد فیزیکی	۱۳۹۸/۱۲/۵	نظارت بر حسن انجام کار و هماهنگی میان دستگاه‌ها برعهده وزارت امور اقتصادی و دارایی با محوریت مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار کشور است.
۵۷	تسهیل شروع کسب و کار از طریق پنجره واحد فیزیکی	۱۳۹۸/۱۲/۵	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران متعهد می‌شود علاوه بر تأمین مکان مناسب و تجهیز ساختمان مذکور، امورات مربوط به ورود اطلاعات، ثبت نام اولیه در درگاه ثبت شرکت‌ها، نوبت‌گیری الکترونیکی و ارائه مشاوره را عهده‌دار شود.
۵۸	تسهیل شروع کسب و کار از طریق پنجره واحد فیزیکی	۱۳۹۸/۱۲/۵	شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران مکلف است با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ این تصویبنامه، ضمن استقرار کارشناس در ساختمان پنجره واحد فیزیکی، فرایند ثبت درخواست دفاتر پلمب قانونی را به‌نحوی تنظیم نماید تا دریافت نهایی این دفاتر حداکثر طی یک روز کاری پس از درخواست الکترونیکی متقاضی در محل قانونی شرکت ثبت شده تحویل شود.
۵۹	تسهیل شروع کسب و کار از طریق پنجره واحد فیزیکی	۱۳۹۸/۱۲/۵	روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران مکلف است، حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ این تصویبنامه ضمن استقرار کارشناس در ساختمان پنجره واحد فیزیکی، فرایند ثبت درخواست برای انتشار آگهی تأسیس شرکت را به‌نحوی تنظیم نماید تا تأییدیه و پذیرش برای چاپ آگهی تأسیس شرکت به‌صورت برخط و طی مدت حداکثر یک ساعت پس از درخواست متقاضی انجام پذیرد.

ردیف	موضوع مصوبه	تاریخ مصوبه	اهم تصمیمات
۶۰	تسهیل شروع کسب‌وکار از طریق پنجره واحد فیزیکی	۱۳۹۸/۱۲/۵	به‌منظور کاهش زمان انتشار آگهی ثبت شرکت در روزنامه‌های کثیرالانتشار، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است حداکثر ظرف مدت یک ماه از ابلاغ این تصویب‌نامه، ضمن استقرار کارشناس در ساختمان پنجره واحد فیزیکی، فرایند ثبت درخواست برای انتشار آگهی تأسیس شرکت را به‌نحوی تنظیم نماید تا تأییدیه و پذیرش برای چاپ آگهی تأسیس شرکت به‌صورت برخط و طی مدت حداکثر یک ساعت پس از درخواست متقاضی انجام پذیرد.
۶۱	تسهیل شروع کسب‌وکار از طریق پنجره واحد فیزیکی	۱۳۹۸/۱۲/۵	سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است حداکثر ظرف مدت یک ماه از ابلاغ این تصویب‌نامه، ضمن استقرار کارشناسان مرتبط در ساختمان پنجره واحد فیزیکی شروع کسب‌وکار، اقدامات زیر را طی مدت حداکثر چهار ساعت به‌گونه‌ای انجام دهد که هیچ نیازی به حضور متقاضی ثبت شرکت در این سازمان برای دریافت کد اقتصادی و تشکیل پرونده نهایی مالیات بر ارزش‌افزوده نباشد. - تکمیل ثبت‌نام مالیات مستقیم - ارسال پیامکی کد اقتصادی - تحویل مدارک فیزیکی متقاضی و تشکیل پرونده فیزیکی مالیات بر ارزش‌افزوده (در صورت مشمول بودن) و تأیید اداره کل مالیات بر ارزش‌افزوده - پرداخت هزینه نیم در هزار مالیاتی، موضوع ماده (۴۸) قانون مالیات‌های مستقیم
۶۲	تسهیل شروع کسب‌وکار از طریق پنجره واحد فیزیکی	۱۳۹۸/۱۲/۵	سازمان تأمین اجتماعی مکلف است حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ این تصویب‌نامه، ضمن استقرار کارشناس در ساختمان پنجره واحد فیزیکی، اقدامات زیر را طی مدت حداکثر چهار ساعت به‌گونه‌ای انجام دهد که هیچ نیازی به حضور متقاضی ثبت شرکت برای دریافت کد کارگاهی در این سازمان نباشد. - تخصیص درخواست‌ها به شعب - ارسال کد رهگیری به ثبت شرکت‌ها و متقاضی - تعیین نوبت بازرسی - بازرسی از محل و تخصیص کد کارگاهی - ارسال پیامک کد کارگاهی به متقاضی و ارسال به ثبت شرکت‌ها - ارسال گزارش بازرسی به سازمان امور مالیاتی کشور
۶۳	تسهیل شروع کسب‌وکار از طریق پنجره واحد فیزیکی	۱۳۹۸/۱۲/۵	سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است حداکثر ظرف مدت یک ماه از ابلاغ این تصویب‌نامه، ضمن استقرار کارشناسان مرتبط و با اختیار کامل در ساختمان پنجره واحد فیزیکی، اقدامات زیر را طی مدت حداکثر دو روز کاری حین مراجعه متقاضی تأسیس شرکت با مسئولیت محدود انجام دهد: - احراز هویت متقاضی - بررسی نام‌های پیشنهادی و محتوای الکترونیک ۶. تأیید نهایی نام توسط کارشناس و مدیر ثبت شرکت‌ها - الصاق بارکد پستی (نمادین) به مدارک پرینت و امضا شده متقاضی

ردیف	موضوع مصوبه	تاریخ مصوبه	اهم تصمیمات
			<p>- تحویل مدارک امضا شده و تطبیق محتوای آنها با سامانه، کارشناسی و ممیزی براساس قوانین و مقررات حاکم</p> <p>- تأیید کارشناس و مدیر ثبت شرکتها</p> <p>- صدور آگهی تأسیس</p> <p>- دریافت هزینه تعیین نام و حق‌الثبت</p> <p>- اخذ امضای ذی‌سمت به‌منظور تأیید آگهی</p> <p>- ممه‌ور شدن مدارک به مهر برجسته ثبت شرکت</p> <p>- بایگانی یک نسخه از مدارک در ثبت شرکت و تحویل نسخه نهایی و تأیید شده مدارک و ممه‌ور به مهر برجسته ثبت شرکتها شامل شناسه ملی و کد ثبت شرکت تازه‌تأسیس</p> <p>- ارسال محتوای الکترونیکی آگهی به روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، سازمان امور مالیاتی کشور و سازمان تأمین اجتماعی و روزنامه کثیرالانتشار</p> <p>- تأیید درخواست پلمب دفاتر قانونی پس از پذیرش و اسکن اظهارنامه</p>
۶۴	بررسی مجوزهای سازمان خصوصی‌سازی	۱۳۹۸/۱۲/۵	<p>۱. مجوزهای سازمان خصوصی‌سازی شامل موارد زیر با شرایط و مراحل تعیین شده در درگاه ملی مجوزهای کشور به آدرس www. G4b.ir به تصویب رسید.</p> <p>- اخذ تسهیلات بانکی و ایجاد تعهدات برای شرکت‌های در حال واگذاری و واگذار شده به‌صورت کنترلی و شرکت‌های سرمایه‌پذیر سهام عدالت</p> <p>- نقل‌وانتقال اموال و املاک بنگاه‌های در حال واگذاری و واگذار شده به‌صورت کنترلی و سرمایه‌پذیر سهام عدالت</p> <p>- ثبت صورت‌جلسات مجامع عمومی و هیئت مدیره شرکت‌های در حال واگذاری و واگذار شده به‌صورت کنترلی و شرکت‌های سرمایه‌پذیر سهام عدالت</p> <p>۲. مدت زمان صدور هر یک از مجوزهای فوق حداکثر هفت روز کاری تعیین شد. همچنین سازمان خصوصی‌سازی مکلف شد ظرف مدت یک ماه تعریف شفاف از مدارک کیفی را مطابق مصوبه هیئت عامل سازمان ارائه دهد و در شرایط صدور مجوز درج نماید.</p>
۶۵	بررسی مجوزهای شرکت خدمات هوایی و منطقه ویژه اقتصادی پیام	۱۳۹۸/۱۲/۵	<p>- مجوزهای شرکت خدمات هوایی و منطقه ویژه اقتصادی پیام شامل پروانه بهره‌برداری؛ جواز تأسیس؛ فعالیت پیمانکاری؛ پروانه احداث بنا؛ گواهی پایان کار و مجوز فعالیت با شرایط و مراحل تعیین شده در درگاه ملی مجوزهای کشور به آدرس www. G4b.ir به تصویب رسید.</p> <p>مجازی‌های فعالیت، فعالیت خدماتی و فعالیت نظارت در قالب یک مجوز با عنوان «مجازی فعالیت» تغییر یافت.</p>
۶۶	تسهیل صدور مجوز طرح‌های توسعه صنایع تبدیلی و غذایی	۱۳۹۹/۲/۲۹	<p>وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت حداکثر ظرف مدت دو ماه، ارتباط سیستمی صدور مجوزها را به‌گونه‌ای برقرار نمایند که متقاضیان ایجاد زنجیره ارزش بتوانند از دستگاه متولی صادرکننده مجوز، مجوزهای تکمیلی و جدید را دریافت نمایند. هم‌زمان با درخواست صدور مجوز جدید توسط وزارت صادرکننده مجوز اولیه، مراتب به وزارت متولی صدور مجوز جدید اعلام می‌شود. وزارت متولی صدور مجوز جدید، مکلف</p>

اهم تصمیمات	تاریخ مصوبه	موضوع مصوبه	ردیف
است حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز اقدام لازم را به عمل آورد و نتیجه را اعلام کند. نظارت بر فعالیت‌ها در چارچوب قوانین و مقررات برعهده دستگاه ذی‌ربط باقی خواهد ماند.			
برای تأسیس و یا توسعه زنجیره صنایع تبدیلی و غذایی و تکمیلی بخش کشاورزی و صنایع مرتبط با رعایت سایر ضوابط جواز تأسیس و یا پروانه بهره‌برداری براساس اطلاعات ثبت شده و تأیید شده توسط هیئت بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور G4B.ir، استفاده از یک مکان اعم از عرصه یا اعیان یک ملک ضمن رعایت حقوق مالکیت و ترهین توسط همان مالک و یا دو یا چند واحد تولیدی دیگر، بلامانع بوده و در صورت عدم نیاز مطابق با جواز یا پروانه، الزامی به درخواست و دریافت انشعابات جدید از قبیل آب، برق و گاز نیز نیست.	۱۳۹۹/۲/۲۹	تسهیل صدور مجوز طرح‌های توسعه صنایع تبدیلی و غذایی	۶۷

مأخذ: مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار (وزارت امور اقتصادی و دارایی - معاونت امور اقتصادی)، «عملکرد و اقدامات مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار»، کد گزارش: ۹۹۲۰۱۴۲۶۴۱، مردادماه ۱۳۹۹.

تصویبنامه در خصوص برنامه راهبردی ارتقای سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد در
مبادلات مرزی (مصوب ۱۳۹۴/۸/۱۷)

۱۳۹۴/۹/۸

شماره ۱۱۸۴۱۶/ت/۱۹۳۰هـ

وزارت کشور - وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت امور خارجه - وزارت اطلاعات
وزارت دادگستری - وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - وزارت جهاد کشاورزی - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
گمرک جمهوری اسلامی ایران - ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز
دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی
ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۸/۱۷ به پیشنهاد شماره ۱۷۲۷۳۰ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۹ وزارت امور
اقتصادی و دارایی و به استناد اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و بند «د»
ماده (۹) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد - مصوب ۱۳۹۰ - تصویب کرد:

۱. کلیه دستگاه‌های مقرر در برنامه راهبردی ارتقای سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد در مبادلات
مرزی (بازارچه‌های مرزی، مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی و اسکله‌های خاص) به شرح
پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت است موظف به اجرای اقدامات مربوط در حدود اعتبارات
مصوب مربوط طی زمان‌بندی تعیین شده می‌باشند.

۲. کارگروهی با مسئولیت دبیرخانه ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی و با حضور نمایندگان
وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، کشور، اطلاعات، دادگستری و امور اقتصادی و دارایی و ستاد
مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز و دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی،
مسئولیت بررسی و کنترل پیشرفت برنامه یاد شده و ارائه گزارش در مقاطع سه‌ماهه در چارچوب این
تصویبنامه به هیئت وزیران را به‌عهده خواهد داشت. دستگاه‌های ذی‌ربط موظفند حسب مورد همکاری
لازم را با کارگروه مذکور به‌عمل آورند.

معاون اول رئیس‌جمهور - اسحاق جهانگیری

الف) برنامه راهبردی ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد در بازارچه‌های مرزی

چشم‌انداز

سامان‌دهی و تقویت قابلیت نظارت بر مبادلات مرزی، شفاف‌سازی جریان اطلاعات و پیشگیری از بروز تخلفات اقتصادی، قاچاق کالا و فساد در مناطق مرزی، روان‌سازی مبادلات رسمی در مناطق مرزی، بهبود وضعیت اقتصادی مرزنشینان، ارتقای امنیت در مناطق مرزی و تعیین تکلیف وضعیت بازارچه‌های مرزی غیرفعال، افزایش هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط در حوزه مبادلات مرزی و توسعه و تقویت زیرساخت‌های لازم برای بازارچه‌های مرزی.

بیانیه رسالت

۱. حرکت در جهت تضمین حقوق مردم از طریق جلوگیری از بروز فساد و تخلفات اقتصادی در مناطق مرزی.
۲. ارتقای نظارت، کاهش انحصارات و پیشگیری از رانت‌جویی و بروز تخلفات اقتصادی و فساد در مناطق مرزی.
۳. شفاف‌سازی جریان اطلاعات، روان‌سازی، سامان‌دهی و انضباط‌بخشی به مبادلات مرزی.
۴. کمک به تحقق اهداف تعبیه شده برای بازارچه‌های مرزی (شامل بهبود امنیت و ارتقای وضعیت معیشت مرزنشینان).
۵. افزایش هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط در خصوص مبادلات مرزی.
۶. فراهم‌سازی زیرساخت‌های لازم در جهت تسهیل مبادلات مرزی.
۷. بهبود امنیت در مناطق مرزی.

اصول و ارزش‌ها

۱. پایبندی به قانون و قانون‌گرایی در تمام مراحل مبارزه با قاچاق کالا، تخلفات اقتصادی و فساد در بازارچه‌های مرزی و اعتقاد عملی به آن.
۲. احترام به حقوق مردم و احقاق حقوق عمومی.
۳. تعامل، همکاری و هماهنگی کامل دستگاه‌های ذی‌ربط.
۴. اعتقاد به نظارت مستمر، شفاف‌سازی و پاسخگویی در مقابل قانون.
۵. تلاش در جهت اجرایی‌سازی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی.

راهبردها

۱. سامان‌دهی و تعیین تکلیف بازارچه‌های مرزی غیرفعال.
۲. حمایت مؤثر از تولید و خدمات در مناطق مرزی و محروم کشور.
۳. فراهم‌سازی زیرساخت‌های لازم از جمله باسکول، انبار و... جهت سامان‌دهی مبادلات تجاری در بازارچه‌های مرزی و تعیین قلمرو فیزیکی بازارچه‌های مذکور از جمله محصور نمودن بازارچه‌ها.
۴. فراهم‌سازی زیرساخت‌های مخابراتی و اطلاعاتی و نرم‌افزارهای گمرکی در بازارچه‌های مرزی.
۵. شفاف‌سازی جریان اطلاعات در مورد بازارچه‌های مرزی.
۶. تقویت قابلیت نظارت بر عملکرد بازارچه‌های مرزی.
۷. تعبیه سازوکارهای لازم جهت بهبود معیشت کارکنان سازمان‌های ذی‌ربط در مناطق مرزی.
۸. رایزنی با کشورهای همسایه در جهت بهبود عملکرد بازارچه‌های مرزی.
۹. بهبود و ارتقای وضعیت اقتصادی و معیشتی مرزنشینان از طریق بازنگری و کارآمدسازی معافیت‌های تجاری مرزنشینان.
۱۰. افزایش هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط در حوزه مبادلات مرزی.

راهکارهای عملیاتی

۱. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، کشور، اطلاعات و دادگستری و ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویبنامه، بازارچه‌های مرزی غیرفعال را شناسایی و به همراه پیشنهادات مشخص جهت اتخاذ تصمیم (تعطیل، ادغام یا فعال‌سازی) به هیئت وزیران ارائه نماید.
- تبصره - گمرک جمهوری اسلامی ایران موظف است ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویبنامه به منظور تقویت قابلیت نظارت در بازارچه‌های مرزی، فهرست بازارچه‌هایی را که در مجاورت گمرکات رسمی قرار داشته و قابلیت ادغام با گمرک مزبور را دارند، تهیه و جهت تصویب به هیئت وزیران ارائه نماید.
۲. وزارت کشور موظف است از طریق استانداری‌ها نسبت به انجام زیرساخت‌های لازم برای بازارچه‌های مرزی فعال اقدامات لازم را انجام دهد. منابع هزینه‌کرد زیرساخت‌های لازم از محل تبصره «۱۷» قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور و مفاد مشابه در قوانین بودجه سال‌های آتی قابل پرداخت می‌باشد.
- تبصره «۱» - استانداری‌ها مکلفند محصور کردن بازارچه‌های مرزی را از محل اعتبارات تبصره «۱۷» قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور و مفاد مشابه در قوانین بودجه سال‌های آتی و تبصره «۴»

ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی قانون سامان‌دهی مبادلات مرزی موضوع تصویب‌نامه شماره ۶۴۳۴۲/ت/۳۴۵۷۶ هـ.م.خ مورخ ۱۳۸۵/۶/۴ و سایر منابع بودجه استانی در اولویت قرار دهند. به‌گونه‌ای که تا پایان سال ۱۳۹۵ عملیات محصور کردن کلیه بازارچه‌های مرزی به اتمام رسیده باشد.

تبصره «۲» - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است برای سال‌های آتی منابع لازم را در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

۳. انجام تشریفات گمرکی در مبادی ورودی و خروجی مطابق ماده (۱۲) قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۹۰ - برعهده گمرک جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

۴. وزارت امور خارجه مکلف است ضمن رایزنی با کشورهای مقابل نسبت به اتخاذ تمهیدات لازم برای فراهم آوردن زیرساخت‌های مورد نیاز بازارچه‌های مرزی در کشورهای مقابل جهت روان‌سازی مبادلات مرزی اقدام نماید.

۵. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه با همکاری وزارت کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران، وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر مراجع ذی‌ربط، موضوع بهبود مزایای اداری و استخدامی برای کارکنان بازارچه‌های مرزی (اعم از رسمی و قراردادی) را بررسی و پیشنهادات لازم را به مراجع تصمیم‌گیری مربوط ارائه نماید.

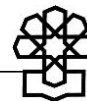
۶. به‌منظور شفاف‌سازی جریان اطلاعات در مورد مبادلات مرزی اقدامات زیر به‌عمل می‌آید:

الف) وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه نسبت به شناسایی الکترونیکی فعالان اقتصادی در بازارچه‌های مرزی شامل پیلهوران، مرزنشینان و تعاونی‌های آنها اقدام نماید.

ب) وزارت کشور موظف است ضمن اعلام برنامه به گمرک جمهوری اسلامی ایران ظرف یک سال از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه از طریق استانداری‌ها و با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نسبت به تکمیل زیرساخت‌های مخابراتی و فناوری اطلاعات کلیه بازارچه‌های مرزی از محل اعتبارات مصوب مربوط اقدام نماید.

پ) گمرک جمهوری اسلامی ایران موظف است جهت ایجاد شفافیت در فعالیت‌های اقتصادی در بازارچه‌های مرزی ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه پس از شناسایی فعالان موضوع جزء «الف» بند «۶» نسبت به توسعه سیستم‌های نرم‌افزاری گمرک در گمرکات مستقر در بازارچه‌های مرزی و اتصال آن به سامانه مرزنشینان وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام نماید.

۷. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است به‌منظور بهبود و ارتقای وضعیت اقتصادی و ایجاد درآمد پایدار و مولد مرزنشینان ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه با همکاری وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، امور اقتصادی و دارایی، کشور و جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و

برنامه‌ریزی کشور نسبت به ارائه پیش‌نویس اصلاح قوانین و مقررات مرتبط، در خصوص معافیت‌های تجاری مرزنشینان و ملوانان اقدام نماید.

ب) برنامه راهبردی ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.

چشم‌انداز

سامان‌دهی و تقویت قابلیت نظارت بر مبادلات تجاری و ورود و خروج کالا، ایجاد شفافیت اطلاعاتی و شفاف‌سازی جریان اطلاعات در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی، جلوگیری از بروز تخلفات و فساد اقتصادی و پولشویی در مناطق مزبور، تحقق اهداف تعبیه شده قانونی برای مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی به‌ویژه توسعه صادرات، ترانزیت و جذب سرمایه‌گذاری خارجی در این مناطق، افزایش هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط در مناطق مذکور و اجرایی‌سازی مقررات امنیتی و انتظامی مناطق آزاد تجاری - صنعتی.

بیانیه رسالت

۱. حرکت در جهت تضمین حقوق مردم از طریق جلوگیری از بروز فساد، قاچاق کالا، پولشویی و سایر تخلفات اقتصادی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.
۲. ارتقای نظارت و جلوگیری از رانت‌جویی، تخلفات اقتصادی، بروز فساد و پولشویی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.
۳. روان‌سازی، سامان‌دهی و انضباط‌بخشی به مبادلات تجاری در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.
۴. شفاف‌سازی جریان اطلاعات در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.
۵. کمک به تحقق اهداف تعبیه شده قانونی برای مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی از جمله رشد سرمایه‌گذاری و افزایش درآمد عمومی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه‌ای، تولید و صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی و ارائه خدمات عمومی در خصوص مناطق آزاد تجاری - صنعتی و پشتیبانی از فعالیت‌های اقتصادی و برقراری ارتباط تجاری بین‌المللی و تحرک در اقتصاد منطقه‌ای و تولید و پردازش کالا، انتقال فناوری، صادرات غیرنفتی، ایجاد اشتغال مولد و جلب و تشویق سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، صادرات مجدد، ترانزیت و انتقال کالا در خصوص مناطق ویژه اقتصادی.
۶. افزایش هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.

۷. ارتقای امنیت در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.
۸. سامان‌دهی مناطق ویژه اقتصادی فاقد توجیه.

اصول و ارزش‌ها

۱. پایبندی به قانون و قانون‌گرایی در تمام مراحل مبارزه با فساد در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی و اعتقاد عملی به آن.
۲. احترام به حقوق مردم و احقاق حقوق عمومی.
۳. تعامل، همکاری و هماهنگی کامل دستگاه‌های ذی‌ربط.
۴. اعتقاد به نظارت مستمر، شفاف‌سازی و پاسخگویی در مقابل قانون.
۵. تلاش در جهت اجرایی‌سازی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی.

راهبردها

۱. انسداد درب‌های غیرمجاز ورود و خروج کالا به/از مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.
۲. تکمیل وضعیت حفاظت فیزیکی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.
۳. تهیه بانک جامع اطلاعاتی شامل اطلاعات سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.
۴. تهیه و انتشار آمار مربوط به عملکرد اقتصادی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.
۵. حذف مناطق ویژه اقتصادی فاقد توجیه.
۶. حذف گمرک سازمان مناطق آزاد تجاری - صنعتی از ساختار و تشکیلات مناطق آزاد تجاری - صنعتی.
۷. اجرای کامل قانون و مقررات مبارزه با پولشویی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی و الزام شرکت‌های تجاری و غیرتجاری و سایر اشخاص حقوقی در این مناطق به رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در مناطق مذکور.
۸. سامان‌دهی مناطق آزاد تجاری - صنعتی در زمینه ورود کالای همراه مسافر و اعمال مقررات یکپارچه کنترلی در زمینه ورود کالای همراه مسافر در این مناطق.
۹. ارتقای امنیت از طریق ایجاد منطقه ویژه انتظامی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی، موضوع تبصره ماده (۶) مقررات امنیتی و انتظامی مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۳ - موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۷۱۱۶/ت۹۳ک مورخ ۱۳۷۳/۸/۲۲.
۱۰. افزایش هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.

۱۱. ایجاد شفافیت مالیاتی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی از طریق ملزم نمودن شرکت‌های ثبت شده در این مناطق به ارائه اظهارنامه مالیاتی و عملکرد مالی خود به ادارات کل سازمان امور مالیاتی کشور.

راهکارهای عملیاتی

۱. سازمان‌های مناطق آزاد تجاری - صنعتی و سازمان‌های مسئول مناطق ویژه اقتصادی مکلفند با نظارت دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی اقدامات زیر را به عمل آورند:

الف) انسداد درب‌های غیرمجاز ورود و خروج کالا از مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی با هماهنگی گمرک جمهوری اسلامی ایران و تکمیل وضعیت حفاظت فیزیکی ظرف یک سال از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویبنامه.

ب) تهیه و به‌روزرسانی بانک جامع اطلاعاتی سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی از جمله دارندگان کارت بازرگانی و پروانه کسب صنفی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویبنامه.

پ) تولید (برای موارد قابل انتشار) آمار فعالیت‌های هریک از مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی شامل تولید، صادرات، صادرات مجدد، سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، واردات و ترانزیت خارجی و صدور گواهی مبدأ به‌صورت ماهیانه، فصلی و سالیانه در چارچوب بند «ج» ماده (۵۴) قانون برنامه پنجم توسعه.

ت) ایجاد دسترسی به اطلاعات بانک جامع اطلاعاتی و آمار فعالیت‌های هر منطقه موضوع جزءهای «ب» و «پ» این بند براساس قوانین و مقررات مربوط برای دستگاه‌های اجرایی و همچنین اطلاع‌رسانی عمومی مطابق سیاست‌های شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی.

۲. دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی مکلف است ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویبنامه نسبت به حذف گمرک سازمان منطقه آزاد تجاری - صنعتی از ساختار و تشکیلات مناطق آزاد تجاری - صنعتی اقدام نماید.

تبصره - در اجرای مفاد این بند، قوانین و مقررات مربوط به ورود و خروج کالا به یا از مناطق آزاد تجاری - صنعتی توسط گمرک ایران اعمال می‌شود. سایر وظایف گمرک سازمان مناطق آزاد تجاری - صنعتی به‌موجب مصوبه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی به واحد ذی‌ربط مناطق مذکور واگذار می‌گردد.

۳. دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی مکلف است به‌منظور رعایت ملاحظات آمایش سرزمینی و مفاد ماده (۱) قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۴ - نسبت به ارزیابی مناطق ویژه اقتصادی و ارائه پیشنهاد حذف مناطق فاقد توجیه اهداف مصوب، ظرف شش ماه اقدام نماید.

۴. وزارت کشور مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه با هماهنگی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی نسبت به تشکیل منطقه ویژه انتظامی موضوع تبصره ماده (۶) مقررات امنیتی و انتظامی مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۳ - موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۷۱۱۶/ت/۹۳ک مورخ ۱۳۷۳/۸/۲۲ در مناطقی که فاقد منطقه ویژه انتظامی هستند، اقدام نماید.
۵. کلیه شرکت‌های تجاری، مؤسسات غیرتجاری و سایر اشخاص حقوقی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی ملزم به رعایت دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی در شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری مصوب شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۹۱ و اصلاحات بعدی آن می‌باشند.
۶. شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی موظف است ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه پیشنهاد لازم برای تحت نظارت قرار دادن ورود و خروج کالا در جزیره قشم به تفکیک منطقه آزاد تجاری - صنعتی و منطقه ویژه اقتصادی را جهت تصویب به هیئت وزیران ارائه نماید.
۷. دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی مکلف است با همکاری ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز و گمرک جمهوری اسلامی ایران ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه نسبت به تجدیدنظر در تصویب‌نامه شماره ۵۶۷۴۰/ت/۴۵۰۵۹ هـ مورخ ۱۳۹۲/۳/۸ اقدام و پیشنهاد لازم را به هیئت وزیران ارائه نماید.
۸. دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه برنامه راهبردی نحوه ایجاد جاذبه، مقررات‌زدایی و روان‌سازی تسهیلات قانونی در راستای اقتصاد مقاومتی و توسعه صادرات و جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و تقویت نقش بخش خصوصی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی را تهیه و جهت تصویب به مراجع قانونی ذی‌ربط ارائه نماید.
۹. شرکت‌ها و مؤسسات ثبت شده در مناطق آزاد تجاری - صنعتی موظفند اظهارنامه مالیاتی و عملکرد مالی خود را طبق دستورالعمل مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی، سالیانه به ادارات کل سازمان امور مالیاتی ارائه نمایند.
- ج) برنامه راهبردی ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد در اسکله‌های خاص.

چشم‌انداز

سامان‌دهی، انضباط‌بخشی، تقویت قابلیت نظارت و قانونمندی اسکله‌ها با کاربری‌های مختلف، بنادر، نهرها و خورها و توسعه مبادلات تجاری رسمی در آنها.

بیانیه رسالت

۱. حرکت در جهت تضمین حقوق مردم از طریق جلوگیری از قاچاق کالا، رانت‌جویی و بروز فساد و سایر تخلفات اقتصادی در اسکله‌ها، بنادر، نهرها، و خورها.
۲. ارتقای قابلیت نظارت بر اسکله‌ها با کاربری‌های مختلف، بنادر، نهرها و خورهای کشور با هدف حصول اطمینان از عدم استفاده از آنها در مبادلات غیرقانونی و جلوگیری از قاچاق کالا، رانت‌جویی و بروز فساد در اسکله‌ها و بنادر.

اصول و ارزش‌ها

۱. پایبندی به قانون و قانون‌گرایی در تمام مراحل مبارزه با فساد و اعتقاد عملی به آن.
۲. احترام به حقوق مردم و احقاق حقوق عمومی.
۳. تعامل، همکاری و هماهنگی کامل دستگاه‌های ذی‌ربط.
۴. اعتقاد به نظارت مستمر، شفاف‌سازی و پاسخگویی در مقابل قانون.

راهبردها

۱. سامان‌دهی و تقویت نظارت بر اسکله‌ها با کاربری‌های مختلف، بنادر کوچک (از جمله نفتی، تجاری، صیادی، نظامی، انتظامی، تفریحی، مسافری و چندمنظوره)، نهرها و خورها.
۲. تعبیه سازوکارهایی جهت حصول اطمینان از عدم استفاده از اسکله‌ها و بنادر کشور در مبادلات غیرقانونی.

راهکارهای عملیاتی

۱. وزارت کشور در اجرای تبصره «۱» ماده (۱۰۳) قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۹۰ - موظف است فهرست اسکله‌ها و لنگرگاه‌های مجاز گمرکی (اعم از اقتصادی و نظامی از جمله در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی) برای ورود و خروج وسایل نقلیه، کالا و مسافر را با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط براساس مواردی که مجوز تخصیص اسکله از سازمان بنادر و دریانوردی اخذ نموده ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه جهت تصویب به هیئت وزیران ارائه نماید. اسکله‌ها و بنادر خاص بدون مجوز موجود نیز موظفند با ارائه درخواست کتبی ظرف شش ماه نسبت به دریافت مجوز اقدام نمایند و در صورت عدم دریافت مجوز ادامه فعالیت این‌گونه اسکله‌ها و بنادر غیرمجاز خواهند بود.
۲. وزارت کشور مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این تصویب‌نامه نسبت به تهیه طرح کنترل و نظارت بر نهرها و خورها اقدام نماید.

پیوست ۳

تصویب‌نامه هیئت وزیران در خصوص مجوزها (مصوب ۱۳۹۹/۷/۲۷)

۸۷۲۷۷ / ت ۵۸۱۱۵ هـ

شماره.....

تاریخ ۳ - ۱۳۹۹ / ۸ / ۱

جمهوری اسلامی ایران

رئیس‌جمهور

تصویب‌نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت امور اقتصادی و دارایی
 وزارت جهاد کشاورزی - وزارت نیرو - وزارت نفت - وزارت راه و شهرسازی
 سازمان حفاظت محیط‌زیست - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
 معاونت حقوقی رییس‌جمهور

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۹/۷/۲۷ به پیشنهاد کارگروه رفع موانع جهش تولید و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرد:

۱- به منظور یکپارچگی و انسجام نظام صدور مجوز در کشور، مراجع صدور مجوز مکلفند ظرف شش ماه ترتیبی فراهم نمایند که کلیه مجوزهایی که پس از ابلاغ این تصویب‌نامه صادر، تمدید یا اصلاح می‌شوند، بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور ثبت و شناسه یکتای مجوز دریافت نمایند. هر مجوزی که بعد از زمان راه‌اندازی این درگاه صادر شده و فاقد شناسه یکتای مجوز باشد، معتبر نیست. مراجع صدور مجوز مکلفند با اتصال الکترونیکی سامانه‌های صدور مجوز خود به درگاه فوق و ارائه داده‌های خواسته شده، این شناسه را دریافت و بر روی مجوزهای صادره ثبت نمایند.

۲- در اجرای ماده (۹) قانون جامع حدنگار (کاداستر) کشور - مصوب ۱۳۹۳ - کلیه دستگاه‌هایی که مرجع قانونی استعمال حریم‌ها و زیرساخت‌ها می‌باشند، مکلفند ظرف چهار ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه، پس از تهیه لایه‌های اطلاعات مکانی عارضه‌های خود، براساس آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۹) قانون مذکور موضوع تصویب‌نامه شماره ۷۳۴۶۳/ت ۵۴۳۷۷ هـ مورخ ۱۳۹۸/۶/۱۳، نسبت به پاسخ استعلامات مذکور به صورت الکترونیکی هوشمند و بدون نیاز به دخالت کاربر اقدام نمایند. مسئولیت به‌روزرسانی و نگهداری لایه‌های اطلاعات مکانی به عهده دستگاه اجرایی مربوط است.

۳- مراجع صادرکننده استعمال مرتبط با حریم‌ها و زیرساخت‌ها از جمله خطوط انتقال گاز و نفت، منابع آب و خطوط انتقال، دکل فشار قوی، میراث فرهنگی، شهر، حریم‌های زیست‌محیطی، منابع طبیعی و مراتع، صنایع دامپزشکی، امنیتی، فرودگاه‌ها، راه‌آهن، جاده و تأسیسات اتمی مکلفند به درخواست‌های دریافت‌شده از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور، ظرف پانزده روز کاری به صورت واضح، غیرمشروط و غیرقابل تفسیر پاسخ دهند. عدم پاسخ در مهلت یادشده، به منزله موافقت با درخواست می‌باشد.

تبصره ۱- پاسخ ثبت‌شده به منزله پاسخ قطعی مرجع صادرکننده استعمال می‌باشد و غیرقابل تغییر است.

تبصره ۲- مراجع موضوع این بند موظفند تا پایان آبان ماه ۱۳۹۹، حریم‌های مرتبط را اعلام و در پایگاه اطلاع‌رسانی اینترنتی خود اعلام نمایند.

۸۷۲۷۷ / ت ۵۸۱۱۵ هـ

شماره
تاریخ ۳۰ / ۸ / ۹۹ هـ

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

۴- مراجع صدور مجوز مکلفند در خصوص طرح‌های ایجاد کسب و کار که از اراضی منابع طبیعی یا ملی استفاده کرده‌اند، در صورت عدم اجرا، تأخیر در اجرا یا عدم پیشرفت قابل توجه مطابق با طرح توجیهی مصوب و یا تعطیلی بیش از یک سال، اراضی منابع طبیعی یا ملی دارای محدودیت را تخصیص و آن را برای متقاضیان دیگر آزاد نمایند. دستورالعمل اجرایی این بند ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت، نیرو، نفت، راه و شهرسازی و سازمان حفاظت محیط‌زیست و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور تدوین و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۵- به منظور تسریع در شروع و توسعه کسب و کارها، تسهیل در سرمایه‌گذاری و شناسایی و انعکاس مقررات مخل و پیشنهادهای آن به هیئت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار جهت رفع آنها، کارگروه استانی "تسهیل سرمایه‌گذاری و مقررات زدایی" به ریاست استاندار و دبیری مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان و با حضور دستگاه‌های ذی‌ربط با برگزاری حداقل یک جلسه در ماه تشکیل می‌شود. دستورالعمل اجرایی این ماده ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تدوین و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۶- معاونت حقوقی رئیس‌جمهور مکلف است با همکاری فنی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و همکاری تخصصی دستگاه‌های ذی‌ربط به تشخیص معاونت یادشده ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه نسبت به ایجاد "درگاه اختصاصی قوانین و مقررات مربوط به کسب و کار" در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران اقدام نماید. دستگاه‌های اجرایی مکلفند مقررات موضوع این تصویب‌نامه را با هماهنگی و نظارت معاونت حقوقی رئیس‌جمهور در درگاه یادشده درج کنند و پیشنهادهای مربوط به لوائح و مقررات مرتبط با کسب و کار را در قالب طراحی شده توسط معاونت مذکور (از جمله شامل اسناد پشتیبان، قوانین و مقررات مرتبط و آثار مصوبه جدید بر آنها) به مراجع وضع مربوط آرایه کنند و نسخه‌ای از آن را جهت اطلاع عمومی، در درگاه یادشده درج نمایند.

۷- مصوبات هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در صورت نیاز به تصمیم‌گیری هیئت وزیران، ظرف یک ماه پس از تصویب در هیئت مذکور، مستقیماً در هیئت وزیران بررسی و اتخاذ تصمیم خواهد شد.

رونوشت با توجه به اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای اطلاع ریاست محترم مجلس شورای اسلامی ارسال می‌شود.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس‌جمهور

منابع و مآخذ

الف) گزارش‌ها

۱. اسکندری، جواد و سیدمهدی بنی‌طبا، «ارتقای حکمرانی در حوزه ریال: مروری بر تکالیف قانونی دستگاه‌ها»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۱۷۱۹۰، مهرماه ۱۳۹۹.
۲. دنیای اقتصاد (روزنامه)، «پنجره واحد فیزیکی رونمایی شد: کاهش زمان کسب مجوز از ۷۲ روز به ۷۲ ساعت»، ۱۳۹۹/۳/۱۱.
۳. _____ «صدور روزانه دو بخشنامه گمرکی»، ۱۳۹۹/۸/۲۷.
۴. مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار (وزارت امور اقتصادی و دارایی - معاونت امور اقتصادی)، «عملکرد و اقدامات مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار»، کد گزارش: ۹۹۲۰۱۴۲۶۴۱، مردادماه ۱۳۹۹.
۵. مرکز مال‌میری، احمد. «ارزیابی عملکرد کمیته ماده (۱۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور در رفع موانع قانونی و مقرراتی تولید و سرمایه‌گذاری (۱۳۹۶-۱۳۹۸)»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۱۷۱۸۳، مهرماه ۱۳۹۹.
۶. _____ «گزارش نظارتی درباره اجرای قوانین مربوط به محیط کسب‌وکار ۵. ارزیابی عملکرد هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار و دفتر پایش و بهبود محیط کسب‌وکار»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۱۶۱۳۰، آبان‌مان ۱۳۹۷.
۷. _____ «موانع تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار در ایران: گزارش نظارتی ارزیابی عملکرد هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۱۶۴۶۰، خرداد.
۸. معاونت پژوهش‌های اقتصادی، «وضعیت ایران در گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی سال ۲۰۲۰»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، مرکز مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۲۲۰۱۶۷۰۰، تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۳/۱۴.

ب) قوانین

۱. «قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی»، مصوب ۱۳۹۳/۴/۱.
۲. «قانون الحاق موادی به قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، مصوب ۱۳۹۷/۳/۲۱.
۳. «قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران»، مصوب ۱۳۸۴/۹/۱.
۴. «قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار»، مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶.
۵. «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، مصوب ۱۳۹۴/۲/۱.
۶. «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، ۱۳۹۴/۲/۲۰.
۷. «قانون سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی»، مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸.
۸. «قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز»، مصوب ۱۳۹۲/۳/۱۰.

ج) مقررات

۱. «آیین‌نامه اجرایی استقرار چارچوب تعامل‌پذیری دولت الکترونیکی جمهوری اسلامی ایران (EGIF: E-) Government Interoperability Framework)»، مصوب شورای اجرایی فناوری اطلاعات، شماره ۱۰۳۴/۲۰۰، مورخ ۲۷/۱/۱۳۹۷.
 ۲. آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان، مصوب هیئت وزیران، مورخ ۱۳۸۹/۶/۲۱.
 ۳. آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب وزیران عضو کارگروه موضوع تصویب‌نامه ۲۱۷۸۶۹/ت ۴۱۷۳۳ هـ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۲۳.
 ۴. آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب هیئت وزیران، مورخ ۱۳۹۸/۷/۲۱.
 ۵. تصویب‌نامه درخصوص برنامه راهبردی ارتقای سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد در مبادلات مرزی، مصوب هیئت وزیران، شماره ۱۱۸۴۱۶/ت ۵۰۱۹۳ هـ مورخ ۱۳۹۴/۹/۸.
 ۶. تصویب‌نامه هیئت وزیران، شماره ۱۸۱۵۱/ت ۵۰۷۲۰ هـ مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۶.
 ۷. تصویب‌نامه هیئت وزیران، شماره ۸۷۲۷۷/ت ۵۸۱۱۵ هـ، مورخ ۱۳۹۹/۷/۲۷.
 ۸. تصویب‌نامه هیئت وزیران، شماره ۱۱۸۴۱۶/ت ۵۰۱۹۳ هـ مورخ ۱۳۹۴/۹/۸.
 ۹. دستورالعمل استقرار و توسعه مرکز ملی پایش محیط کسب‌وکار کشور، مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۶/۴/۲۶.
 ۱۰. دستورالعمل جدید سرمایه‌گذاری، مصوب وزیر صنعت، معدن و تجارت، مورخ ۱۳۹۲/۷/۱.
 ۱۱. مصوبه شورای اجرایی فناوری اطلاعات، جلسه چهاردهم، شماره ۱۱۱۲۶۵/۱، مورخ ۱۳۹۹/۷/۶.
 ۱۲. مصوبه شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، شماره ۸۰/۱۰۱۲۰۷، مورخ ۱۳۹۹/۷/۷.
- ### د) وبسایت‌ها
۱. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر هیئت دولت، «ابلاغ مصوبه تصمیمات دومین جلسه کارگروه رفع موانع جهش تولید»، ۱۳۹۹/۷/۵، قابل دسترس در آدرس اینترنتی زیر:
<http://cabinetoffice.ir/fa/news/7600>
 ۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران (ایرنا)، «کارگروه رفع موانع جهش تولید به دستور رهبری و تأیید سران سه قوا تشکیل شد»، ۱۳۹۹/۷/۱، قابل مشاهده در آدرس اینترنتی زیر:
<https://www.irna.ir/news/84085477>
 ۳. خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، «تسهیل صدور مجوز کسب‌وکارها با درگاه ملی مجوزها»، ۱۳۹۹/۶/۱، قابل دسترس در آدرس اینترنتی:
<https://www.isna.ir/news/99060100259>
 ۴. خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، «معاون سازمان مالیاتی خبر داد: اخذ مجوز کسب‌وکار بدون نیاز به شماره اقتصادی»، ۱۳۹۹/۹/۷، قابل مشاهده در آدرس اینترنتی زیر:
<https://www.isna.ir/news/99080603221>
 ۵. خبرگزاری مهر، «تجربه دوران کرونا نشان داد بسیاری از مقررات زائد هستند»، ۱۳۹۹/۴/۳، قابل مشاهده در آدرس اینترنتی زیر:
<https://www.mehrnews.com/news/495694>
 ۶. رأی شماره‌های ۲۰۴۷ و ۲۰۴۹ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، تاریخ دادنامه: ۲۳/۱۱/۱۳۹۷، شماره دادنامه: ۲۰۴۹ - ۲۰۴۷، شماره پرونده: ۹۶/۹۱۸ - ۹۵/۲۹، قابل دسترس در پایگاه اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور در آدرس اینترنتی زیر:

<http://dotic.ir/news/2810>

۷. رأی شماره ۱۰۵۲ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، تاریخ دادنامه: ۵/۶/۱۳۹۸، شماره دادنامه: ۱۰۵۲، شماره پرونده: ۹۷/۲۲۱۶، قابل دسترس در پایگاه اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور در آدرس اینترنتی زیر:

<http://dotic.ir/news/5991>

8. <http://acco.ir/12982>

9. <https://behinyab.ir/?req=home&subreq=investment>

10. <https://iranianasnaf.ir/Forms/Public/Login/default.aspx>

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۷۳۹۹

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: گزارش نظارت بر اجرای احکام قانونی مجوزهای کسب‌وکار؛ ۱. ارزیابی عملکرد هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه تنظیم رقابت و محیط کسب‌وکار)

تهیه و تدوین: احمد مرکزالمیری

متقاضی: کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی

ناظران علمی: سیدامیر سیاح، موسی شهبازی‌غیائی، سیدعلی روحانی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. مجوزها
۲. محیط کسب‌وکار
۳. سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و چهارم قانون اساسی
۴. مقررات‌زدایی
۵. مقررات‌گذاری

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۱۱/۱۹